

Р. АТОХОНОВ, К. ИЗАТУЛЛОЕВ, Ф. ҲАЛИМОВ

МАТЕМАТИКА

**МУРОЧИАТ
БА ХОНАНДАИ КИТОБ**

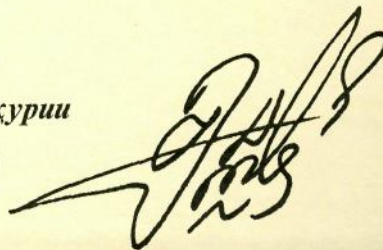
Дӯсти ҷавони ман. Бидон ва огоҳ бош, ки китоб дар радифи Модар ва Ватан арзандатарин муқаддасот ба ҳисоб меравад. Тамоми бузургон, донишмандон ва хирадмандони гузаштаву муосир китобро яке аз беҳтарин арзишҳои зиндагӣ доништа, онро "аниси кунҷи танҳоӣ" ва "фурӯғи субҳи доноӣ" пиндоштаанд.

Китобе, ки дар даст доред, бо заҳмати ниҳоят зиёд аз чоп баромадааст. То дар ин шакли ниҳоят зебо ва мазмуни баланд ба дастӣ Шумо расидан муаллифон, ҳуруфчинон, рассомон, саҳифабандон ва ноширон ранҷи бисёре кашидаанд, маблағи зиёде сарф кардаанд. Бинобар ин, ба қадри меҳнати онҳо расидан камоли боодобист. Китобро азизу муқаддас донед, чун гавҳараки ҷашм онро эҳтиёт намоед. Китобро бо шавқу завқи беандоза мутолиа созед, аз мундариҷаи он донишатонро ифзун гардонед ва бомаърифату соҳибхирад шавед!

Бидонед, ки китобхониву китобдӯстӣ инсонро ҳатман ба қуллаи мурод мерасонад, мартабаашро дар ҷамъият баланд мебардорад, ўро ҳимматбаланду қадршинос мегардонад. Эҳтиром ба Ватан, ифтихор бо Тоҷикистони азиз, дӯст доштани ҳар гўшаву канори он аз дуруст мутолиа кардани китоб ва азбар кардани мазмуни матнҳои он ба даст меояд.

Ба Шумо, дӯсти ҷавони ман, дар роҳи омӯзиш, азхуднамоии арзишҳои бузурги инсонӣ муваффақиятҳо таманно дорам.

*Бо эҳтиром
Президенти Ҷумҳурии
Тоҷикистон*

Э. Раҳмонов

**ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ЭМОМАЛӢ РАҲМОҶОНОВ**

Р. АТОХОНОВ, К. ИЗАТУЛЛОЕВ, Ф. ҲАЛИМОВ

МАТЕМАТИКА

китоби дарсӣ барои синфи 2

Коллегияи Вазорати маорифи Ҷумҳурии
Тоҷикистон ба чоп тавсия кардааст

«Сарпараст»
Душанбе
2005

ББК 22.1 Я 72

А87

Атохонов Р., Изатуллоев К., Ҳалимов Ғ.

Математика, китоби дарсӣ барои синфи 2.

“Сарпараст”, Душанбе. Соли 2005, 152 саҳифа.

Истифодаи китоб:

№	Ному насаби хонанда	Синф	Соли хониш	Ҳолати китоб (баҳои китобдор)	
				Аввали сол	Охири сол
1					
2					
3					
4					
5					

Муаллимони мӯҳтарам!

Хоҳишмандем фикру мулоҳизаҳои худро оид ба мазмуни китоби мазкур ба нишони 734024, ш. Душанбе, кӯчаи Айнӣ, 45, Пажӯҳишгоҳи улуми педагогии Тоҷикистон ирсол намоед.

ISBN 5-902614-03-1

© “Сарпараст”, 2005

© Издательство “Учебная литература”, 2005

АДАДҲО АЗ 1 ТО 20.
ҶАМЪ ВА ТАРҲ

1.

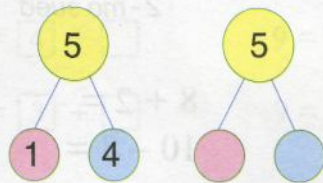

Бачаҳо 14 сабад шафтолу чиданд. Онҳо 4 сабад шафтолу ба ошхонаи мактаб фиристоданд. Чанд сабад шафтолу монд?

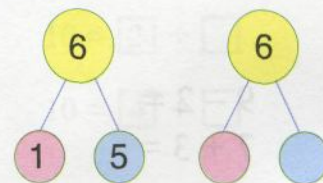
2. Ададҳои зеринро хонед ва навишта гиред: 9, 13, 10, 8, 12, 11.

- 3.
$8 + 1$	$10 + 4$	$15 - 5$
$10 - 4$	$14 - 4$	$10 + 7$
$7 - 1$	$15 + 1$	$9 + 1$

4.

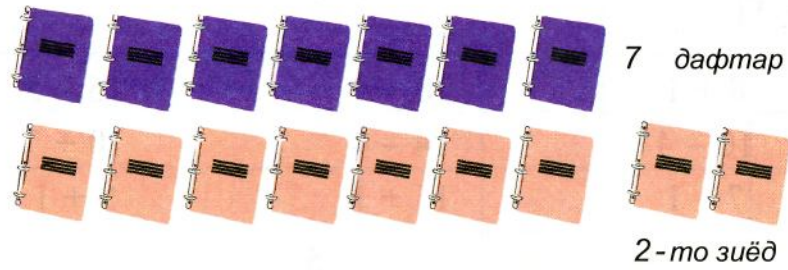

5.

	1	с	е	н	т	я	б	р
	К	о	р	и	с	и	н	ф
	7	+	1	=	10	+	2	=
	9	-	1	=	13	-	3	=

- Баъд аз адади 5 кадом адад меояд? Баъд аз адади 7-чӣ? Пеш аз адади 11-чӣ?
- $3 + 2$ $4 + 2$ $6 + 3$ $5 - 2$
 $5 - 3$ $3 + 4$ $8 - 5$ $7 - 5$
- Ҳар кадоме аз ададҳои зеринро 2 воҳидӣ кам кунед:
7, 12, 9, 14, 4.
- Ҳар кадоме аз ададҳои зеринро 3 воҳидӣ зиёд кунед:
10, 6, 12, 15.
- Хуршед 7-то дафтари катак дошт. Воҳид 2-то зиёдтар дафтари катак дошт. Воҳид чандто дафтари катак дошт?

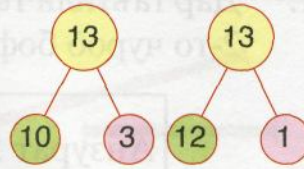
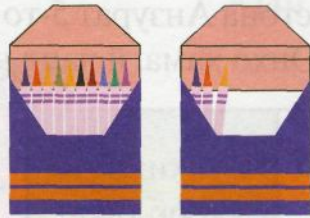
- $9 - 2 =$ $5 + 3 =$ $8 + 2 =$
 $7 + 3 =$ $7 - 2 =$ $10 - 8 =$

				2	с	е	н	т	я	б	р				
					К	о	р	и		х	о	н	а	з	ӯ

1.

$$10 + 3 = 13$$

$$13 = 10 + 3$$

2.

$$2 + 1 = 3$$

$$3 + 1 = 4$$

$$\square + 1 = 4$$

$$\square + 1 = 3$$

$$1 + 3 = 4$$

$$3 + \square = 4$$

$$\square + \square = 3$$

$$2 + 2 = 4$$

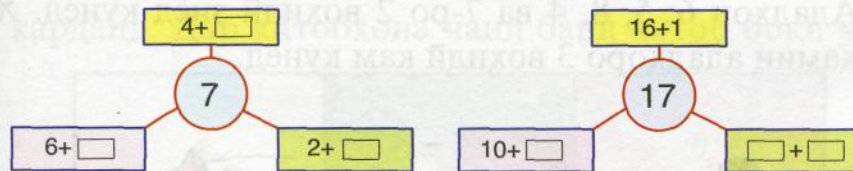
$$\square + \square = 4$$

3.

Масъала тартиб
дихед.

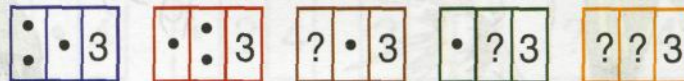
4.

5.

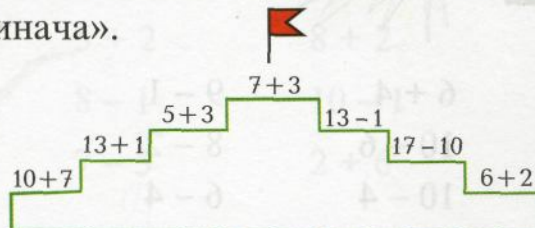
Фирӯза 12 бех сабзӣ ва Дилором 3 бех камтар сабзӣ
чинд. Дилором чанд бех сабзӣ чинд?

6.

7.

Бозии «Зинача».

1. Дар таътили тобистона Анзурат 5-то чӯроб бофт. Сулҳия 2-то чуроб бофт. Онҳо ҳамагӣ чанд чӯроб бофтанд?

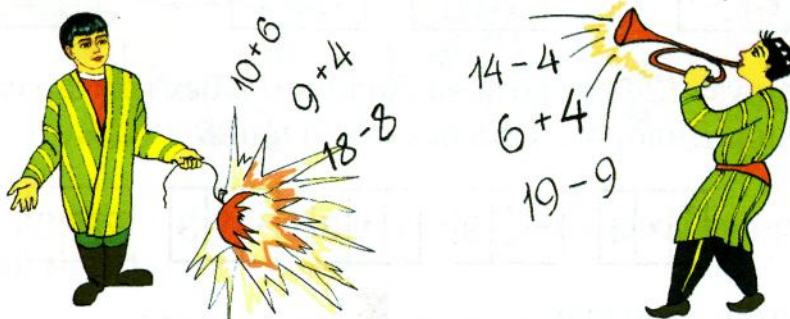
Анзурат 5-то чӯроб бофт	Сулҳия 5-то чӯроб бофт	Онҳо ҳамагӣ чанд чӯроб бофтанд?
----------------------------	---------------------------	---------------------------------------

2. Порчае кашед, ки дарозиаш 8 см бошад. Порчае кашед, ки он 2 см кӯтоҳтар бошад.
3. Масъаларо хонед ва матнашро навишта гиред.

Дар қароргоҳ 10 автобус буд.	2 автобус ба роҳ баромад	Дар қароргоҳ чанд автобус монд?
------------------------------------	-----------------------------	---------------------------------------

4. Ададҳои 6, 5, 8, 4 ва 7-ро 2 воҳидӣ зиёд кунед. Худи ҳамин ададҳоро 3 воҳидӣ кам кунед.

5.

6. $5 + 2$ $6 + 4$ $9 - 1$ $10 + 6$
 $7 - 5$ $10 - 6$ $8 - 2$ $16 - 10$
 $7 - 2$ $10 - 4$ $6 - 4$ $16 - 6$

1.

Ин порчаҳоро чен кунед.

Кадомаш дарозтар?
Кадомаш кӯтоҳтар?

2.

$$4 * 10$$

3.

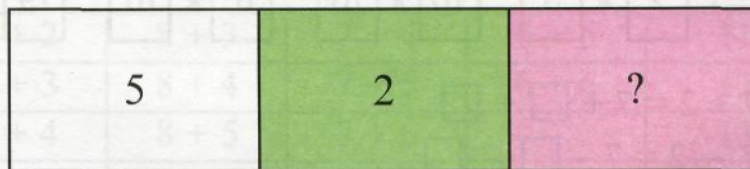
$$7 * 4$$

$$12 * 10$$

$$9 * 5$$

4.

Дар китобхона 5 банд китоби математика буд.
Муаллима 2 банд китобро ба хонандагон тақсим
карданд. Дар китобхона чанд банд китоб боқӣ монд?

5.

$$\begin{array}{|c|c|c|} \hline \bullet \\ \bullet \\ \bullet \\ \hline \bullet \\ \hline 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|c|} \hline \bullet \\ \hline ? \\ \hline 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|c|} \hline ? \\ \bullet \\ \hline 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|c|} \hline ? \\ ? \\ \hline 4 \end{array}$$

6.

$7 + 2$

$5 + 2$

$8 + 2$

$6 + 4$

$9 - 1$

$8 - 1$

$10 - 1$

$6 - 4$

$4 + 3$

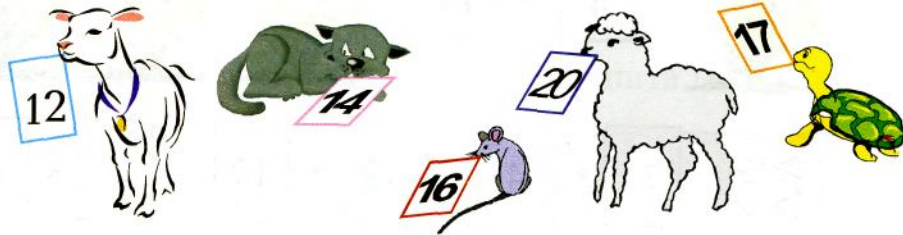
$7 - 5$

$2 + 6$

$8 - 8$

1. Мисолхое тартиб диҳед, ки ҳосили чамъашон ба 10 баробар бошад.
2. Пӯлод 10 саҳифа китоб хонд. Барот 3 саҳифа зиёдтар китоб хонд. Барот чанд саҳифа китоб хонд?
- 3.

10 11 13 15 18 19

Барои ба ҷояш бурда расондани варақчаҳо ба ҳайвонҳо ёри расонед.

4. \geq 2 * 3 10 * 10 8 * 10 19 * 13

5. $7 + 2 = 7 + \square + \square$
 $7 - 2 = 7 - \square - \square$
 $7 - 3 = 7 - \square - \square - \square$
 $7 + 3 = 7 + \square + \square + \square$

6. Анора 7 байрақча сохт. 3 байрақчаро ба хоҳараш дод. Дар дасти Анора чанд байрақча монд?
7.

13 + 1
13 - 1
10 - 6
19 - 9

8 - 1
5 + 4
7 + 3
1 + 9

12 - 2
9 + 4
10 - 1
15 - 10

9 - 1
8 + 2
10 - 2
13 - 10

8.

Порчаи якум 6 см дарозӣ дорад. Порчаи дуюм 8 см дарозӣ дорад. Порчаи якум аз порчаи дуюм чанд сантиметр кӯтоҳтар аст? Порчаи дуюм аз порчаи якум чанд сантиметр дарозтар аст?

9.

10. Тоҳир 5 мисол ҳал кард. Солеҳ 2-то камтар мисол ҳал кард. Солеҳ чанд мисол ҳал кард?

11.

$9 + 2$	$8 + 3$	$7 + 4$	$6 + 5$	11
$9 + 3$	$8 + 4$	$7 + 5$	$6 + 6$	12
$9 + 4$	$8 + 5$	$7 + 6$		13
$9 + 5$	$8 + 6$	$7 + 7$		14
$9 + 6$	$8 + 7$			15
$9 + 7$	$8 + 8$			16
$9 + 8$				17
$9 + 9$				18

12.

$2 + 5$	$5 + 5$	$0 + 9$	$9 + 1$
$3 + 7$	$4 + 2$	$6 + 1$	$2 + 8$

1.

$$9 + 2 = 11$$

$$9 + \overset{\wedge}{1} + 1$$

2.

$$9 + 3$$

$$\underline{9 + 1} + 2$$

$$9 + 4$$

$$\underline{9 + 1} + \square$$

$$7 + 6$$

$$\underline{7 + \square} + \square$$

3. Мисолҳоро фаҳмонда, ҳал кунед.

$6 + 5$

$11 - 1$

$7 + 5$

$13 - 10$

$9 + 2$

$12 - 2$

$9 + 4$

$8 + 4$

4. Талабаҳои синфи 2 «А» пагоҳӣ аз китобхонаи мактаб 5 китоб гирифтанд. Баъд аз дарс бачаҳо боз 9 китоб гирифтанд. Талабаҳои синфи дуҷум дар як рӯз аз китобхона чанд китоб гирифтанд?

5.

$7 * 6$

$4 * 9$

$10 * 8$

$5 * 8$

$6 * 6$

$1 * 10$

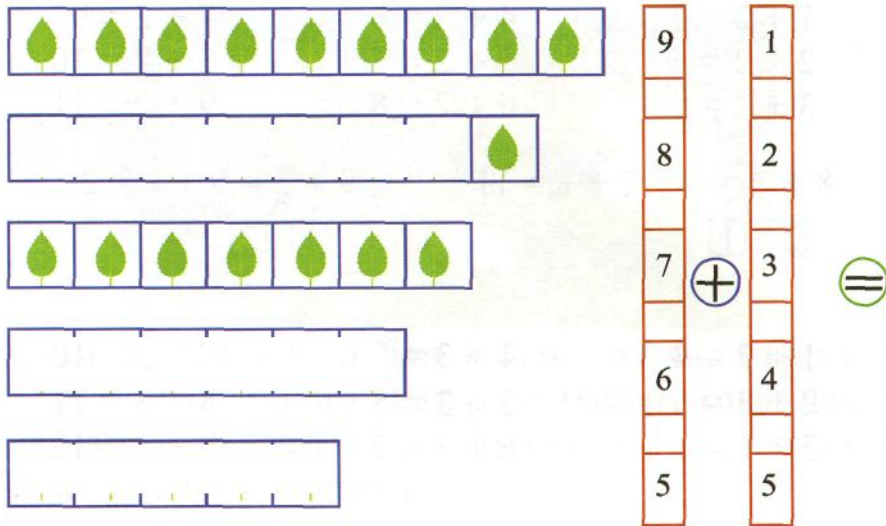
6. Дар ҷойҳои холӣ бояд кадом ададҳо навишта шаванд?

4	6	8	10	12	14	16		
---	---	---	----	----	----	----	--	--

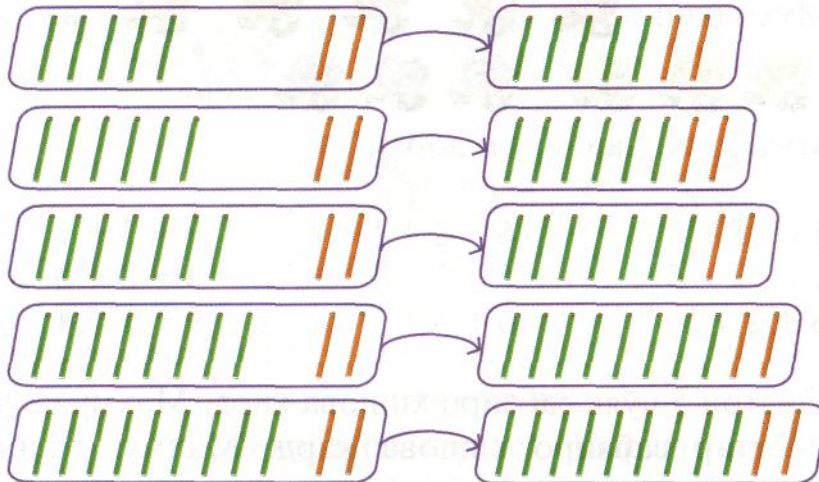
7. Ададҳои 7, 6, 8 ва 5-ро 2 воҳидӣ кам кунед.
Ададҳои 3, 1, 6 ва 4-ро 3 воҳидӣ зиёд кунед.

8. Шариф 10 себ дошт. 8 себро ба хоҳараш дод. Дар дасти Шариф чанд себ монд?

1.

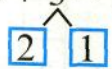
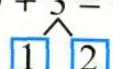
2.

3. Дар хоҷагии «Наврӯз» 11 мошини пахтачинӣ кор мекунад. Дар хоҷагии «Ғайрат» 2-то камтар мошини пахтачинӣ кор мекунад. Дар хоҷагии «Ғайрат» чандто мошини пахтачинӣ кор мекунад?

4. $4 + 6$ $5 + 4$ $9 - 5$ $8 + 2$
 $10 - 3$ $7 - 2$ $6 + 3$ $10 - 4$

1. $1 + 2 = 3$ $4 + 2 = 6$ $7 + 2 = 9$
 $2 + 2 = 4$ $5 + 2 = 7$ $8 + 2 = 10$
 $3 + 2 = 5$ $6 + 2 = 8$ $9 + 2 = 11$

2. $8 + 3 = 8 + 2 + 1 = 11$ $9 + 3 = 9 + 1 + 2$

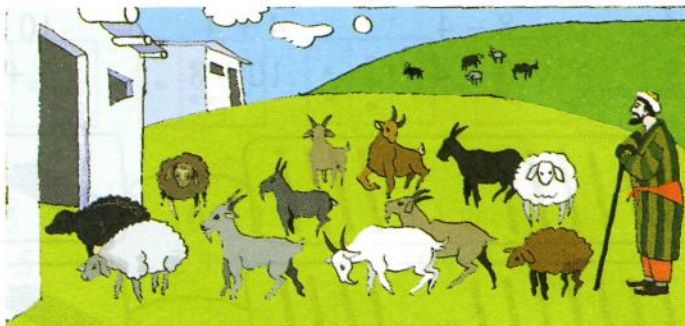
3. $1 + 3 = 4$ $4 + 3 = 7$ $7 + 3 = 10$
 $2 + 3 = 5$ $5 + 3 = 8$ $8 + 3 = 11$
 $3 + 3 = 6$ $6 + 3 = 9$ $9 + 3 = 12$

4. Мухиддин ва дорад.
 Мухиддин чанд гул дорад?

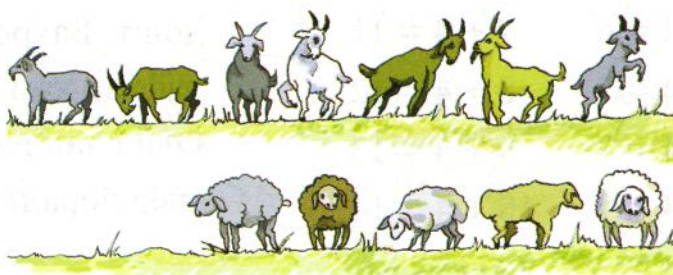
5. $13 - 1 - 2$ $6 + 2 + 1$ $7 + 3 + 1$
 $13 - 3 + 5$ $5 + 5 - 2$ $8 + 2 + 2$
 $8 + 2 + 3$ $6 + 4 + 7$ $9 + 1 + 4$

6. Султон 5 чўяк сабзиро хишова кард. Махмуд 2 чўяк зиёдтар сабзиро хишова кард. Махмуд чанд чўяк сабзиро хишова кард?
7. Дар як табақча 4 дона помидор, дар табақчаи дигар 6 дона себ ҳаст. Себҳо аз помидорҳо чандто зиёдтар мебошад?

1.

7 бузу 5 гӯсфанди бобои Салим аз чаро баргашт. Бузҳои бобои Салим назар ба гӯсфандҳояш чандто зиёдтар аст? Гӯсфандони бобои Салим назар ба бузҳояш чандто камтар аст?

2. Дарозии ин порча ба 9 см баробар аст.

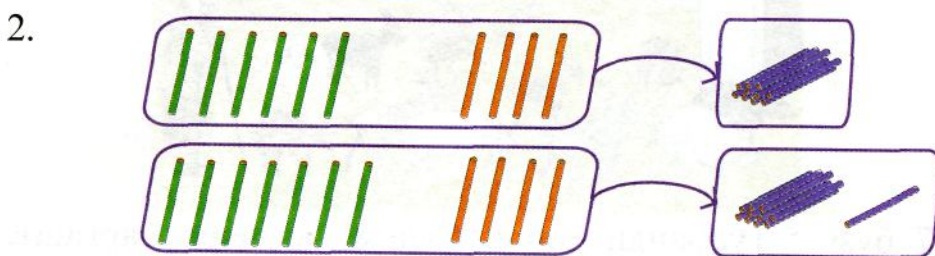
Дарозии ин порча 5 см мебошад.

Кадоми ин порчаҳо дарозтар аст? Порчаи якум чанд сантиметр дарозтар аст? $9 - 5 = 4$ (см). Кадоми ин порчаҳо кӯтоҳтар аст? Порчаи дуюм чанд сантиметр кӯтоҳтар аст? $9 - 5 = 4$ (см).

- 3.
$8 + 3$	$9 + 2$	$6 + 3 + 2$
$9 - 3$	$8 - 3$	$7 + 3 - 2$
$9 + 3$	$9 - 2$	$8 + 3 - 1$

1. $2 + 4$ $8 - 4$ $4 + 4$ $10 - 7$
 $7 - 3$ $3 + 4$ $10 - 8$ $5 + 4$

3.

$1 + 4 = 5$	$6 + 4 = 10$
$2 + 4 = 6$	$7 + 4 = 11$
$3 + 4 = 7$	$8 + 4 = 12$
$4 + 4 = 8$	$9 + 4 = 13$
$5 + 4 = 9$	$10 + 4 = 14$

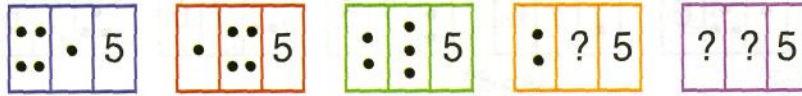
4. Баҳром 10 дафтар дошт. Одил 15 дафтар дошт. Баҳром чанд дафтар кам дорад? Одил чанд дафтар зиёд дорад?

5. Акбар 4 бузича дошт. Азим 7 бузича дошт. Акбар чандто камтар бузича дошт? Азим чандто зиёдтар бузича дошт?

6. $6 = \square + 4$ $7 - \square = 6$ $\square + 2 = 8$
 $6 = 1 + \square$ $7 - 2 = \square$ $3 + \square = 8$
 $6 = \square + \square$ $7 - \square = 4$ $\square + \square = 8$

7. Фотима 7-то рўймолча ва Зӯхро 4-то рўймолча харид. Онҳо якҷоя чандто рўймолча хариданд?

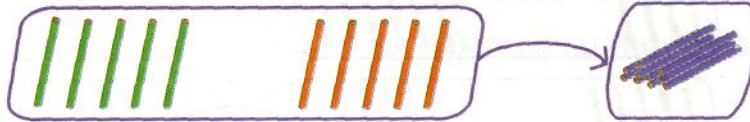
1.

2.

$1 + 5$	$10 - 3$	$3 + 5$	$10 - 2$
$10 - 5$	$2 + 5$	$10 - 4$	$4 + 5$

3.

4.

$1 + 5 = 6$	$6 + 5 = 11$
$2 + 5 = 7$	$7 + 5 = 12$
$3 + 5 = 8$	$8 + 5 = 13$
$4 + 5 = 9$	$9 + 5 = 14$
$5 + 5 = 10$	$10 + 5 = 15$

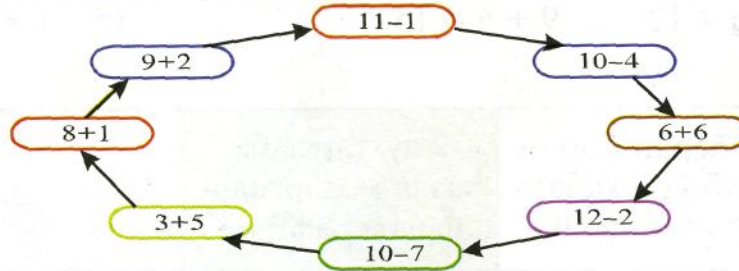
5.

Дар рафи якум китоб буд. Дар ду раф китоб ҳаст.

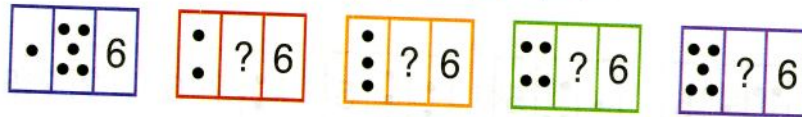
Савол гузored ва масъаларo ҳал кунед.

6. Қодир 8 қалами ранга дорад. Носир 5-то зиёдтар қалами ранга дорад. Носир чандто қалами ранга дорад?

7. Бозӣ «Мисолҳои даврӣ».

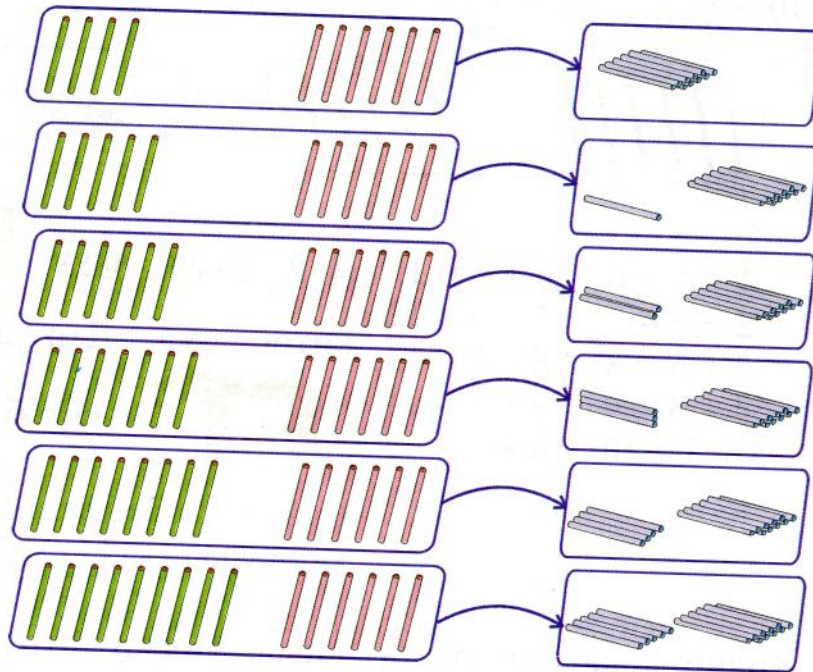
1.

2.

$6 + 1$	$10 - 3$	$6 + 3$	$10 - 5 - 1$
$10 - 4$	$6 + 2$	$10 - 2$	$6 + 4 + 2$

3.

4.

$6 + 4 = 10$	$7 + 6 = 13$
$5 + 6 = 11$	$8 + 6 = 14$
$6 + 6 = 12$	$9 + 6 = 15$

5.

$10 + 2 * 13$
$7 + 3 * 14 - 4$
$15 - 1 * 8 + 2$

6.

7 набераи бобои Раҷаб ўро хабар- гирӣ омадаанд	2 духтарча ба назди модаркало- нашон рафтанд	
--	--	--

- $4 + 3 = 7$
 4 – чамъшаванда
 3 – чамъшаванда
 7 – сумма (ҳосили чамъ)
 $4 + 3$ – сумма

- Чамъшавандаи якум ба 6 ва чамъшавандаи дуум ба 4 баробар аст. Суммаро ёбед.
- Чамъшавандаҳо 8 ва 3 мебошанд. Суммаро ёбед.

- Чамъшавандаҳо ва суммаро номбар кунед.

Чамъшаванда	1		3	
Чамъшаванда	8	7		5
Сумма	9	9	9	9

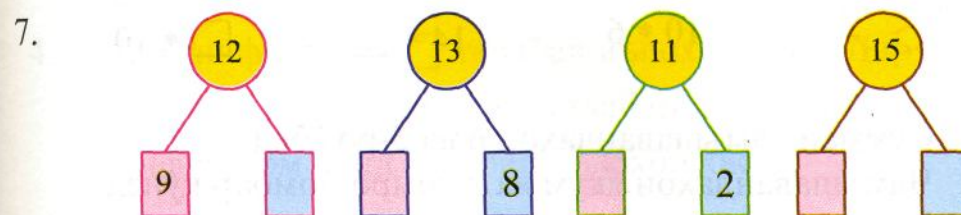
- Дар як даста 10-то гули садбарг ҳаст. Дар дастаи дигар 7-то гули садбарг ҳаст. Савол гузошта масъаларо ҳал кунед. Ба масъала дигар ҳел савол гузошта онро ҳал кунед.

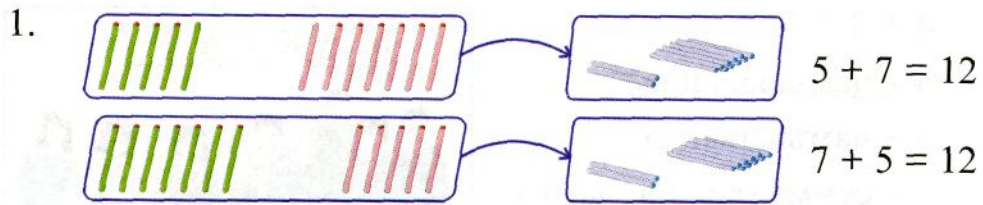
$9 - 2$
$6 + 3$
$9 - 3$

$2 + 5$
$8 - 3$
$5 + 3$

$5 + 5$
$10 - 5$
$8 - 2$

$6 + 2$
$10 - 2$
$7 + 3$

2. $4 + 5 = 9$ $6 + 2 = \square$ $10 + 7 = \square$
 $5 + 4 = 9$ $2 + 6 = \square$ $7 + 10 = \square$

Аз иваз кардани ҷои ҷамъшавандаҳо сумма тағйир намеёбад.

3. Камол 9 китобро ширеш кард. Парвина 3 китобро ширеш кард. Камол ва Парвина чанд китобро ширеш карданд?

4. Мирзо 15 дирам дошт. ӯ ба 7 дирам лифофа харид. Дар дасти Мирзо чанд дирам монд?

5. $9 + 3 - 2$ $8 + 2 + 2$ $6 + 6 + 0$
 $8 + 5 - 3$ $7 + 6 - 1$ $5 + 5 - 0$
 $7 + 4 - 1$ $6 + 5 + 1$ $9 + 6 - 5$

6. $7 * 13$ $17 * 17$ $9 * \square$
 $10 * 6$ $14 * \square$ $\square * 10$

7. Суммаи ҷамъшавандаҳои 6 ва 5-ро ёбед.
 Ҷамъшавандаҳои якум ва дуумро номбар кунед.

1.

•	•••	7
---	-----	---

:	?	7
---	---	---

••	?	7
----	---	---

•••	?	7
-----	---	---

••••	?	7
------	---	---

•••••	?	7
-------	---	---

2. $1 + 7$ $10 - 2$ $10 - 1 + 3$ $8 + 3 - 1$
 $2 + 7$ $10 - 3$ $8 + 5 - 3$ $7 + 3 + 2$

3.

///	////
-----	------

 →

////

 $3 + 7 = 10$

////	////
------	------

 →

////	///
------	-----

 $4 + 7 = 11$

////	////	///
------	------	-----

 →

////	////	///
------	------	-----

 $5 + 7 = 12$

////	////	////
------	------	------

 →

////	////	////
------	------	------

 $6 + 7 = 13$

////	////	////	///
------	------	------	-----

 →

////	////	////	///
------	------	------	-----

 $7 + 7 = 14$

////	////	////	////
------	------	------	------

 →

////	////	////	////
------	------	------	------

 $8 + 7 = 15$

////	////	////	////	///
------	------	------	------	-----

 →

////	////	////	////	///
------	------	------	------	-----

 $9 + 7 = 16$

4. Дар синфи дуюм талабаи аълохон ҳаст. Дар синфи сеюм нафар зиёдтар талабаи аълохон ҳаст. Дар синфи сеюм чанд талабаи аълохон ҳаст?

1.

•	••••	8	:	?	8	:	?	8	:	?	8
:	?	8	:	?	8	:	?	8	:	?	8
:	?	8	:	?	8	:	?	8	:	?	8

2.

	→		$2 + 8 = 10$
	→		$3 + 8 = 11$
	→		$4 + 8 = 12$
	→		$5 + 8 = 13$
	→		$6 + 8 = 14$
	→		$7 + 8 = 15$
	→		$8 + 8 = 16$
	→		$9 + 8 = 17$

3.

	$7 * 7 - 2$ $0 * 2$	$4 - 4 * 1$ $3 - 0 * 3$
--	------------------------	----------------------------

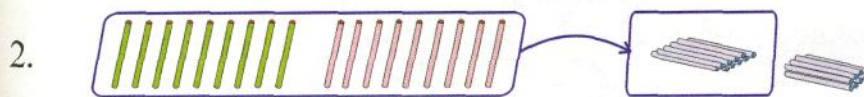
4. Матни масъалаҳоро пурра кунед.

Дар табақча 5 дона афлесун буд	Бунафша 2 дона афлесунро гирифт	
Дар ҳавлӣ 4 мурғ мегашт		Дар ҳавлӣ чанд мурғ шуд?

5. $4 + 9$ $11 - 8$ $17 - 7$ $9 - 9 + 8$
 $9 + 4$ $4 + 10$ $16 - 10$ $3 - 3 + 9$

* * *

1.

$$9 + 9 = 18$$

3. Ҷавоби мисолҳоро ёбед.
 Ҳар як ҷавоб бо ҳарф ишорат
 карда шудааст. Агар мисолҳоро
 дуруст ҳал кунед, калимае ҳосил
 мешавад. Калимаро хонед.

$17 - 8$	15	А
$9 + 7$	8	Ҷ
$16 - 8$	6	Д
$6 + 9$	16	У
$12 - 9$	9	Х
$13 - 7$	3	Н

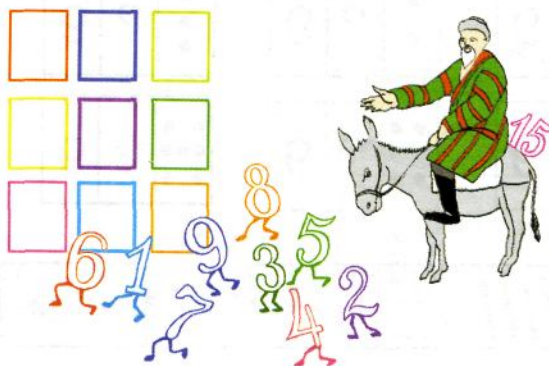
4. $9 + 1 = 10$ $9 + 2 = 11$ $9 + 3 = \square$ $9 + 4$
 $1 + 9 = 10$ $2 + 9 = \square$ $3 + 9 = \square$ $4 + 9$
 $9 + 5$ $9 + 6$ $9 + 7$ $9 + 8$
 $5 + 9$ $6 + 9$ $7 + 9$ $8 + 9$

5. Квадратҳои шавқовар.

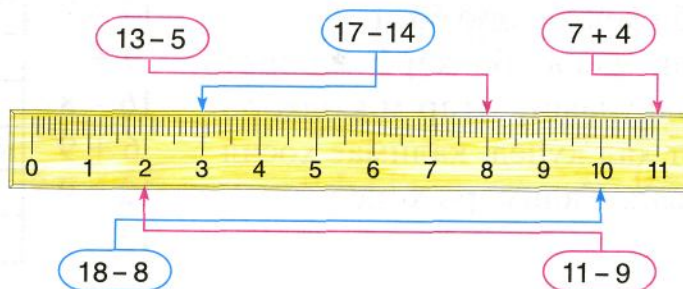
8	3	4
1	5	9
6	7	2

9	4	5
2	6	10
7	8	3

6.

7.

$$\begin{array}{cccccc}
 1. & 9+2=11 & 8+3=11 & 7+4=11 & 6+5=11 & 5+6=11 \\
 & 9+3=12 & 8+4=12 & 7+5=12 & 6+6=12 & 5+7=12 \\
 & 9+4=13 & 8+5=13 & 7+6=13 & 6+7=13 & 5+8=13 \\
 & 9+5=14 & 8+6=14 & 7+7=14 & 6+8=14 & 5+9=14 \\
 & 9+6=15 & 8+7=15 & 7+8=15 & 6+9=15 & \\
 & 9+7=16 & 8+8=16 & 7+9=16 & & \\
 & 9+8=17 & 8+9=17 & & & \\
 & 9+9=18 & & & &
 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc}
 2. & 6+9 & 8+6 & 10-9-1 \\
 & 7+5 & 7+3 & 11-1+3
 \end{array}$$

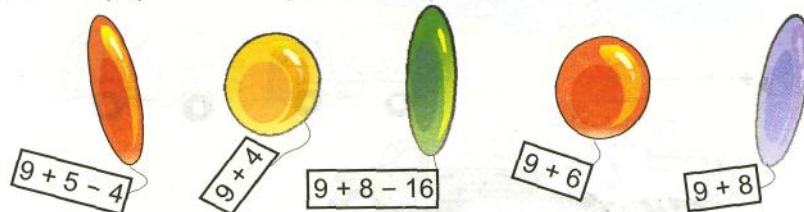
3. Ба тамошои музеи Восеъ 8 писару 9 духтар омаданд. Ба тамошои музей чанд нафар бача омад?

4. Ба як дӯкон 16 қуттӣ нок оварданд. Ба дӯкони дуюм 6 қуттӣ камтар нок оварданд. Ба дӯкони дуюм чанд қуттӣ нок оварданд?

5.

	6 мурғобӣ парида рафт.	Дар кӯл чанд мурғобӣ монд?
--	---------------------------	-------------------------------

6. Кадом пуфак тезтар боло мебарояд?

7. Масъалае тартиб диҳед, ки ин тавр ҳал карда шавад:
 $19 - 9$; $8 + 4$

$$1. \quad 11 - 2$$

$$11 - 2 = 9$$

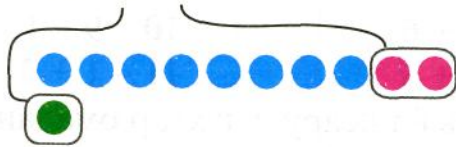
$$\underline{11 - 1 - 1}$$

$$2. \quad 11 - 3$$

$$\underline{11 - 1 - 2}$$

$$11 - 1 - 2$$

$$12 - 3$$

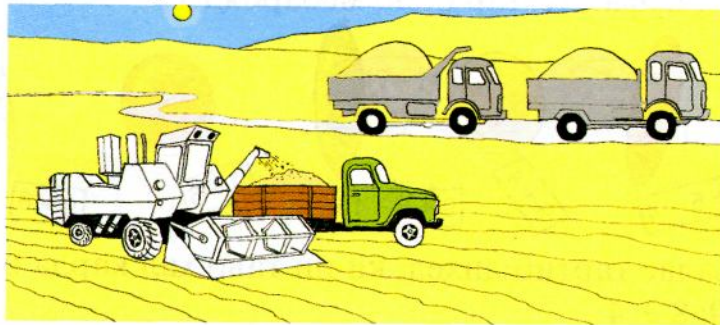
$$\underline{12 - 2 - 1}$$

$$12 - 2 - 1$$

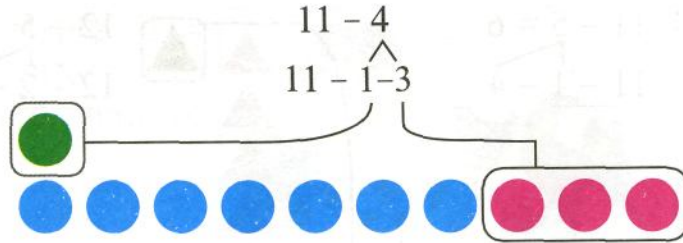
3.	$10 - 8$	$6 + 9$	$3 + 6 + 4$	$11 - 2 + 1$
	$9 - 8$	$9 + 9$	$10 - 7 + 8$	$11 - 3 + 2$
	$9 - 1$	$8 + 9$	$8 - 5 + 4$	$12 - 3 + 1$

4. Ба троллейбус дар як истгоҳ 10 мусофир савор шуд. Дар истгоҳи дуюм 9-то зиёд мусофир савор шуд. Ба троллейбус дар истгоҳи дуюм чанд мусофир савор шуд?
5. Масъала тартиб диҳед.

$$1. \quad 11 - 4 = 7$$

$$11 - 1 - 3$$

2.

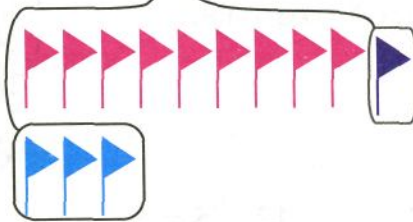
$$12 - 4 = 8$$

$$12 - 2 - 2$$

$$13 - 4 = 9$$

$$13 - 3 - 1$$

3. $10 - 8$ $5 + 7$ $11 - 2$ $11 - 4 + 3$
 $8 - 3$ $6 + 9$ $11 - 3$ $12 - 4 + 2$
 $8 - 7$ $7 + 9$ $12 - 3$ $13 - 4 + 1$

4. Масъалае тартиб диҳед, ки барои ҳал кардани он ададҳои 8 ва 6 чамъ карда шавад.

5.

6. $16 = 10 + \square$ $8 + \square = 13$
 $17 = \square + 7$ $\square + 9 = 12$

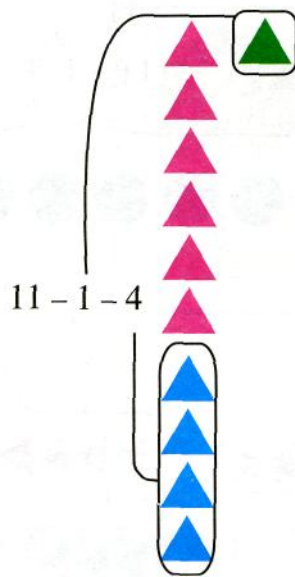
7. Оё квадратҳо шавқоваранд?

4	3	
2		3
4		

3	1	5
	3	
		2

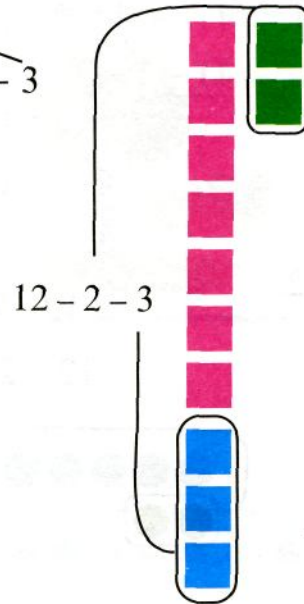
$$1. \quad 11 - 5 = 6$$

$$\quad \quad \quad \begin{array}{r} 11 - 1 - 4 \end{array}$$

$$12 - 5$$

$$\quad \quad \quad \begin{array}{r} 12 - 2 - 3 \end{array}$$

$$2. \quad 13 - 5 = 8$$

$$\quad \quad \quad \begin{array}{r} 13 - 3 - 2 \end{array}$$

$$14 - 5 = 9$$

$$\quad \quad \quad \begin{array}{r} 14 - 4 - 1 \end{array}$$

$$3. \quad \begin{array}{cccc} 11 - 4 & 11 - 5 & 11 - 2 + 6 & 14 - 5 + 1 \\ 12 - 4 & 12 - 5 & 11 - 3 + 4 & 14 - 4 - 5 \\ 13 - 4 & 13 - 5 & 12 - 3 + 9 & 14 - 4 + 5 \end{array}$$

$$4. \quad \begin{array}{cc} \begin{array}{c} \text{>} \\ \text{<} \\ \text{=} \end{array} & \begin{array}{l} 1 \text{ д } 5 \text{ в } * 1 \text{ д } 3 \text{ в} \\ 1 \text{ д } 7 \text{ в } * 1 \text{ д } 9 \text{ в} \end{array} & \begin{array}{l} 10 + 3 * 10 + 6 \\ 10 + 4 * 10 + 1 \end{array} \end{array}$$

$$5. \quad \begin{array}{cc} 11 - \square = 10 & \square - 10 = 2 \\ 12 - \square = 10 & \square - 10 = 3 \end{array}$$

6. Бачаҳо бояд 10 халта алафҳои дорувор чамъ меоварданд. Онҳо 8 халта алафҳои доруворро ба дорухона супориданд. Бачаҳо бояд боз чанд халта алафҳои дорувор чамъ оваранд?

1. Дилбар ба 12 мурғу чӯча дон дод. Мурғҳо 3-то буданд. Чӯчаҳо чандто мебошанд?

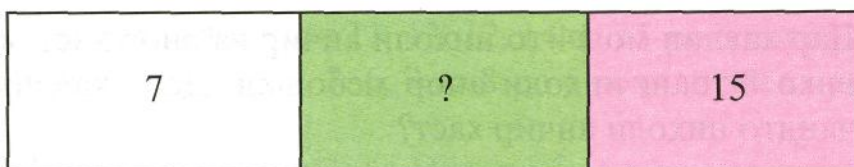

$$12 - 3 = 9 \text{ (чӯча)}$$

Ҷавоб: 9 чӯча.

2. Дар сохтмони нерӯгоҳи барқии Роғун 18-то экскаватор ва трактор кор мекард. Экскаваторҳо 8-то буданд. Тракторҳо чандто мебошанд?

3.

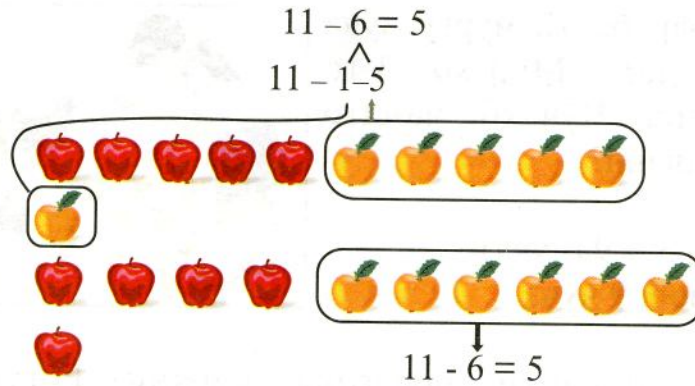
4.

Ҷамъшаванда	9		8					
Ҷамъшаванда	4			6			10	
Сумма	13	13	13	13	13	13	13	13

5. Аз қатори ададҳои 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 ададҳои чуфтро навишта гиред. Ададҳои тоқро ҳам навишта гиред.

6. $14 - 5$ $9 - 4 + 5$ $16 - 4 + 8$ $11 - 7$
 $16 - 4$ $7 + 8 + 2$ $18 - 8 - 4$ $10 - 8$

1.

2. $12 - 6 = 6$ $13 - 6 = 7$ $14 - 6 = 8$ $15 - 6 = 9$
 $\underline{12 - 2 - 4}$ $\underline{13 - 3 - 3}$ $\underline{14 - 4 - 2}$ $\underline{15 - 5 - 1}$

3. Дар ҳавлии мо 14-то ниҳоли анҷир ва анор ҳаст, ки аз онҳо 8-тоаш ниҳоли анор мебошад. Дар ҳавлии мо чандто ниҳоли анҷир ҳаст?

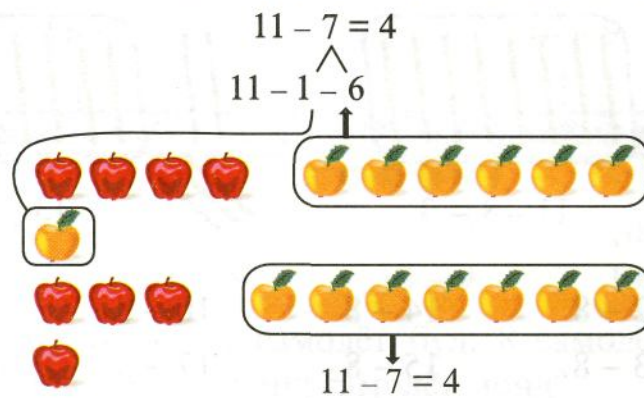
4. $13 - 5$ $8 + 5 - 3$ $8 + 9$ $11 - 4 - 2$
 $12 - 4$ $9 - 3 + 4$ $7 + 5$ $12 - 5 - 3$
 $11 - 3$ $7 + 8 - 5$ $3 + 8$ $14 - 6 - 4$

5. Дар як сатр ададҳои якҷақамаро нависед. Ададҳои дуҷақамаро дар сатри дигар нависед: 7, 20, 1, 3, 15, 18, 13, 2, 19, 10, 11, 4, 6, 5.

6. $6 + \square = 16$ $\square + 3 = 13$ $11 - \square = 10$ $\square - 6 = 10$
 $6 + \square = 12$ $\square + 10 = 14$ $13 - \square = 10$ $\square - 10 = 4$

7. Ададҳои 4, 6, 7 ва 8-ро 2 воҳидӣ зиёд кунед.
 Ададҳои 5, 3 ва 9-ро 3 воҳидӣ кам кунед.

1.

2. $12 - 7$ $13 - 7$ $14 - 7$ $15 - 7$ $16 - 7$
 $12 - 2 - 5$ $13 - 3 - 4$ $14 - 4 - 3$ $15 - 5 - 2$ $16 - 6 - 1$

3. Ҳар яке аз ададҳои 11, 13, 12, 14 ва 15-ро 6 воҳиди кам кунед. Ададҳои 4, 7, 6, 9 ва 8-ро 6 воҳиди зиёд кунед.

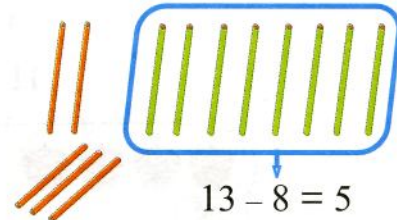
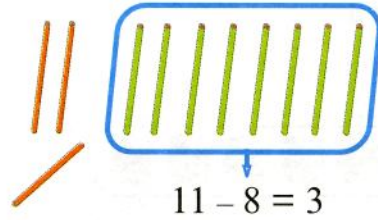
4. Назокат ба 3 лӯхтак ва Нигора ба 5 лӯхтак курта дӯхт. Назокат назар ба Нигора ба чандто камтар лӯхтак курта дӯхт?

5. $10 - 8$ $12 - 3$ $7 + 6 + 1$ $10 - 4 + 5$
 $11 - 5$ $13 - 5$ $17 - 7 - 2$ $10 - 8 + 7$
 $11 - 4$ $14 - 6$ $8 - 4 + 5$ $11 - 7 + 6$

6. Масъалае тартиб диҳед, ки барои ҳал кардани он аз адади 11 адади 4-ро тарҳ кардан лозим бошад.

7. $19 = 9 + \square$ $5 = 4 + \square$ $16 = 7 + \square$
 $17 = \square + 9$ $3 = \square + 1$ $15 = \square + 6$

1.

2. $12 - 8$ $14 - 8$ $16 - 8$ $10 - 8$
 $13 - 8$ $15 - 8$ $17 - 8$ $11 - 8$

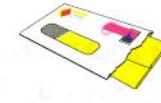
3. Аз рӯи расмҳо масъала тартиб диҳед ва онҳоро ҳал кунед.

15 дирам

?-5 дирам қиматтар

7 дирам

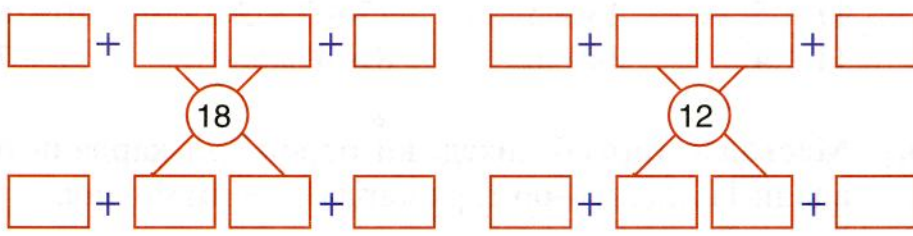
2 дирам арзонтар

4.

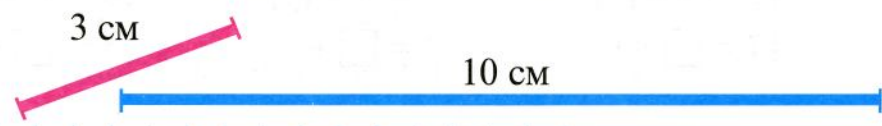

- $7 * 4 = 11$ $9 * 4 = 5$ $9 * 4 = 13$
 $18 * 8 = 10$ $8 * 6 = 14$ $12 * 6 = 6$
 $10 * 3 = 7$ $12 * 4 = 8$ $8 * 5 = 13$

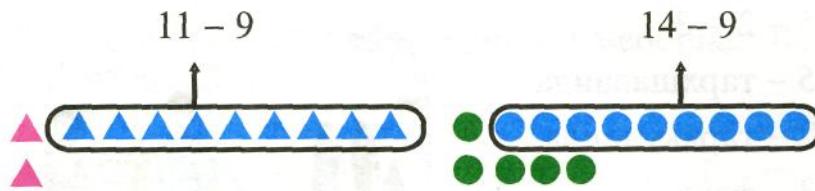
5.

6. Дарозии ин порчаҳоро муқоиса кунед.

1.

2.

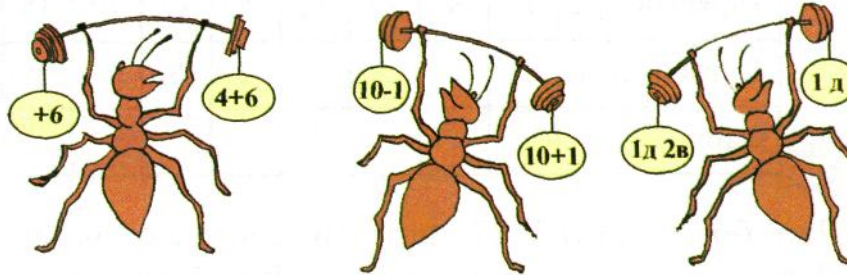
$$\begin{array}{cccc} 12 - 9 & 15 - 9 & 17 - 9 & 10 - 9 \\ 13 - 9 & 16 - 9 & 18 - 9 & 19 - 9 \end{array}$$

3. Дар фурудоғо 12-то самолёт буд. 8 самолёт парида рафт. Дар фурудоғо чанд самолёт монд?

4. Мисолҳоеро навишта гиред, ки ҷавобашон 6 бошад.

$$\begin{array}{cccc} 11 - 4 & 7 + 8 & 12 - 4 & 14 - 8 \\ 12 - 6 & 15 - 9 & 2 + 6 & 13 - 4 \end{array}$$

5.

6. Ҷадвали тархро такрор кунед:

11 - 9	2
12 - 9 11 - 8	3
13 - 9 12 - 8 11 - 7	4
14 - 9 13 - 8 12 - 7 11 - 6	5
15 - 9 14 - 8 13 - 7 12 - 6 11 - 5	6
16 - 9 15 - 8 14 - 7 13 - 6 12 - 5 11 - 4	7
17 - 9 16 - 8 15 - 7 14 - 6 13 - 5 12 - 4 11 - 3	8
18 - 9 17 - 8 16 - 7 15 - 6 14 - 5 13 - 4 12 - 3 11 - 2	9

1. $5 - 2 = 3$
 5 – тарҳшаванда
 2 – тарҳқунанда
 3 – фарқ
 $5 - 2 =$ фарқ

2. Тарҳшаванда 15, тарҳқунанда 7. Фарқро ёбед. Фарқи ададҳои 13 ва 6-ро ёбед. Тарҳшаванда ва тарҳқунандаро номбар кунед.

3.

Тарҳшаванда	17	9	13	12	8	16	10	18
Тарҳқунанда	7	6	5	6	2	8	4	9
Фарқ								

4. Дар боғи мактаб 17 дарахти анор ва хурмо ҳаст. Дарахтони анор 8-то мебошанд. Дар боғи мактаб чанд дарахти хурмо ҳаст?
5. Аз рӯи намунаи мисолҳо оид ба тарҳ, яктогӣ мисол оид ба чамъ тартиб диҳед.
- $10 - 7 = 3$ $14 - 5 =$ $11 - 7 =$ $15 - 9 =$
 $3 + 7 = 10$
6. Дарозии ду порча 16 см аст. Дарозии порчаи якум 7 см мебошад. Дарозии порчаи дуюмро ёбед.
7. Аз ададҳои 5, 3 ва 2; 8, 3 ва 5 истифода бурда сумма ва фарқро тартиб диҳед.

1. Тарҳшаванда 18, тарҳкунанда 9 мебошад. Фарқи ин ададхоро ёбед.

2. Фарқи ададҳои 12 ва 7-ро ёбед. Тарҳшаванда, тарҳкунанда ва фарқро номбар кунед.

3.	$14 - 6$	$12 - 3$	$17 - 8$	$9 + 0$
	$12 - 9$	$13 - 6$	$11 - 5$	$6 - 0$
	$11 - 8$	$16 - 8$	$12 - 5$	$7 - 7$
	$16 - 7$	$13 - 8$	$16 - 9$	$0 + 4$

4. Оид ба ҷамъи ададҳои якрақама якчанд мисоле нависед, ки ҷавобаш 12 (13, 14, 15) бошад.

5. Ба расм нигоҳ карда масъала тартиб диҳед ва онро ҳал намоед.

1 сомони

? – 2 сомони
қиматтар

6. Дар осоишгоҳи ворисони сомони ... нафар хонандагон буданд. Писарон ... нафар ва боқимондашон духтарҳо буданд. Дар осоишгоҳ чанд нафар духтарҳо буданд?

7. Ададҳои маълум ва номаълумро ҷудо кунед. Ҳалли масъаларо нависед.

Усто дар як рӯз 7
тиреза сохт.

Шогирд бошад 5
тиреза сохт.

Онҳо якҷоя дар
як рӯз чанд
тиреза сохтанд?

1. Хонандагони синфи дуюм дар дарси таълими меҳнат якчандто байрақча сохтанд. Онҳо 5 байрақчаро ба хонандагони синфи якум тӯҳфа карданд ва 6 байрақча ба худашон монд. Хонандагони синфи дуюм чанд байрақча сохтанд?

Буд - ?

Тӯҳфа карданд:

Монд:

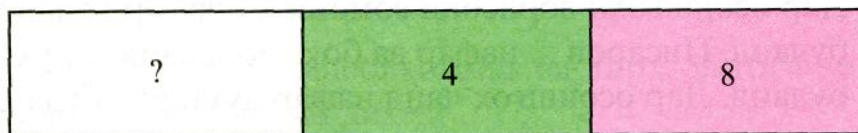
2.

3.

$8 + 3 = \square$	$10 - \square = 10$	$\square - 5 = 5$	$10 - \square = 4$
$7 + 9 = \square$	$15 - 8 = \square$	$\square - 10 = 6$	$12 - \square = 8$
$6 + 8 = \square$	$\square - 5 = 10$	$\square - 4 = 10$	$11 - \square = 6$

4.

5.

То 10 пурра кунед:

$6 + \square = 10$	$\square + 7 = 10$	$\square + \square = 10$	$\bigcirc + \square = 10$
$\square + 3 = 10$	$\square + 5 = 10$	$\square + \square = 10$	$1 + \square = 10$
$\square + 2 = 10$	$8 + \square = 10$	$\square + \square = 10$	$\square + \bigcirc = 10$

1. Баъд аз он, ки аз китобхонаи синф 8 китобро гирифтанд, дар он 10 китоб монд. Дар китобхона чанд китоб буд?

2. $8 + 4$ $9 + 6$ $13 - 3 + 2$ $16 - 6 - 4$
 $11 - 5$ $15 - 9$ $8 + 4 - 3$ $10 + 2 - 4$
 $12 - 7$ $8 + 3$ $16 - 6 + 4$ $18 - 8 + 3$

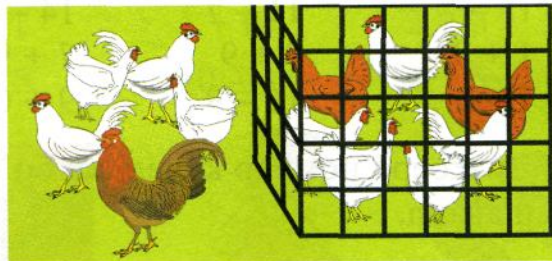
3. $13 = 5 + \square$ $17 = \square + 9$ $11 = 3 + \square$ $\square + 4 = 12$
 $19 = 10 + \square$ $15 = 5 + \square$ $12 = \square + 3$ $7 + \square = 14$

4. Фарқи ададҳои 16 ва 9-ро ёбед. Тарҳшаванда, тарҳкунанда ва фарқро номбар кунед.

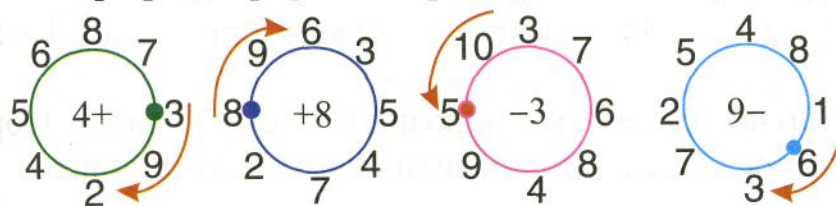
5. Мисолҳои навишта гиред, ки ҷавобашон 6 бошад:

$10 - 4$ $9 + 6$ $15 - 9$ $4 + 2 + 0$
 $15 - 6$ $12 - 6$ $6 + 5$ $14 - 4 - 3$
 $8 + 6$ $17 - 7$ $13 - 7$ $13 - 3 - 4$

6. Масъала тартиб диҳед:

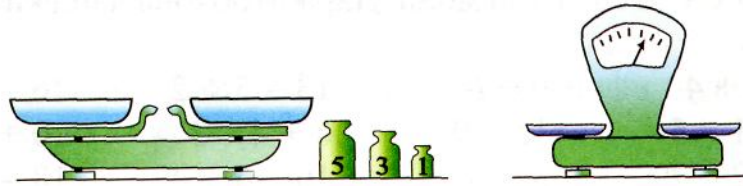

7. Қӣ атрофи давраро тезтар давр зада мебарояд?

КИЛОГРАММ

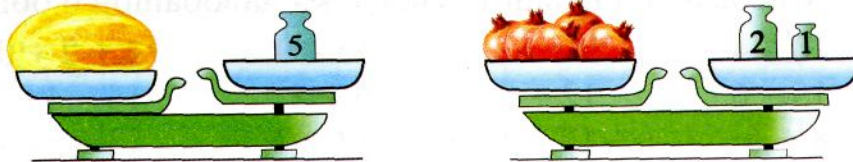
1.

Расмҳоро дида бароед. Ба тарозу ва сангҳои он шинос шавед.

Килограмм мухтасар кг навишта мешавад.

2. Кадомаш вазнинтар аст: харбуза ё санги тарозу?
Массаи анорҳоро муайян кунед.

3. $15 - 8$ $11 - 7$ $14 - 7$ $6 + 8$
 $1 + 9$ $9 + 9$ $7 + 9$ $14 - 6$
 $7 - 0$ $16 - 9$ $9 + 0$ $16 - 7$

4. Чизҳоеро номбар кунед, ки бо килограмм бар кашид шаванд.

5. $\begin{matrix} > \\ < \\ = \end{matrix}$ $5 \text{ кг} * 6 \text{ кг}$ $12 \text{ кг} * 10 \text{ кг}$ $1 \text{ кг} < \square$
 $3 \text{ кг} * 1 \text{ кг}$ $2 \text{ кг} * 2 \text{ кг}$ $\square > 5 \text{ кг}$

6. Порчае кашед, ки дарозиаш 8 см бошад. Порча дигаре кашед, ки дарозиаш 2 см зиёдтар бошад.

1. Массай тарбуз 6 кг аст. Каду 2 кг сабуктар аст. Массай каду чанд килограмм аст?

2. $13 - 6$ $8 + 6$ $4 + 8$ $8 + 9$ $7 + 0$
 $8 + 8$ $15 - 6$ $12 - 4$ $17 - 8$ $8 - 0$
 $12 - 6$ $15 - 8$ $12 - 8$ $17 - 9$ $8 - 6$

3. Порчай дарозиаш 8 см кашед. Порчай дигаре кашед, ки 3 см дарозтар бошад.

4.

Чамъшаванда	6		5		8	6
Чамъшаванда		9		3		
Сумма	13	16	14	12	11	12

5. Бозии «Зудтар ва бехато ҳал намо».

$8 + 2$ $7 - 2$ $2 + 2$ $10 - 3$
 $9 - 2$ $10 - 2$ $9 - 3$ $6 - 2$
 $3 - 1$ $2 - 1$ $1 + 0$ $2 + 0$
 $5 - 3$ $6 + 3$ $10 - 4$ $4 + 5$

6. $13 - 3 + 7$ $5 + 4 - 2$ $17 - 10 + 3$
 $10 + 6 - 1$ $12 - 10 + 7$ $10 + 4 - 0$
 $5 + 3 - 6$ $10 + 5 - 1$ $8 + 2 - 3$

7. Дар сатил 10 л шир ва дар хурма 6 л камтар шир ҳаст. Дар хурма чанд литр шир ҳаст?
8. Дар сатил 10 л ва дар хурма 4 л шир ҳаст. Дар хурма ва сатил якҷоя чанд литр шир ҳаст?
9. $11 = 5 + \square$ $16 = \square + 8$ $13 = \square + 6$
 $12 = \square + 4$ $11 = 8 + \square$ $10 = 3 + \square$
10. $7 + 8$ $12 - 6$ $6 + 8$ $13 - 1 - 2$
 $6 + 5$ $17 - 7$ $8 + 4$ $8 + 4 - 2$
 $12 - 8$ $8 + 3$ $16 - 6$ $13 - 6 - 7$
11. Дар баки мошин 16 л бензин буд. То ба манзил расидан 7 л бензин сарф шуд. Дар баки мошин чанд литр бензин монд?
12. Аз рӯи расм масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед.

6 сомонӣ

? – 8 сомонӣ
қиматтар

13. Матни масъаларо пурра кунед.

Дар як хайма 6 хонанда буд.	Дар хаймаи дуюм 5 хонанда буд	
-----------------------------	-------------------------------	--

**6 ноябр - рӯзи
Конститутсияи
Ҷумҳурии Тоҷикистон**

1. Бачаҳо ба муносибати рӯзи Конститутсияи Ҷумҳурии дар як албом 17-то ва дар албоми дуум 7-то камтар расм часпонданд. Бачаҳо дар албоми дуум чанд расм часпонданд?

2. Ададҳоро аз 1 то 20 бо тартиб нависед. Ададҳои чуфтҳо чудо карда, дар як қатор нависед. Ададҳои тоқро дар қатори дигар нависед.
3. Барои боғчаи бачаҳо 7 кг нок ва 5 кг зиёдтар себ оварданд. Барои боғчаи бачаҳо чанд килограмм себ оварданд?

4. $4 + 7$ $12 - 5$ $13 - 9$ $8 + 1 - 2$
 $7 + 6$ $17 - 8$ $15 - 6$ $10 - 1 + 2$
 $5 + 8$ $11 - 3$ $12 - 4$ $12 + 3 - 4$

5.

6. Масъала тартиб диҳед.

7 л.	?	11 л.
------	---	-------

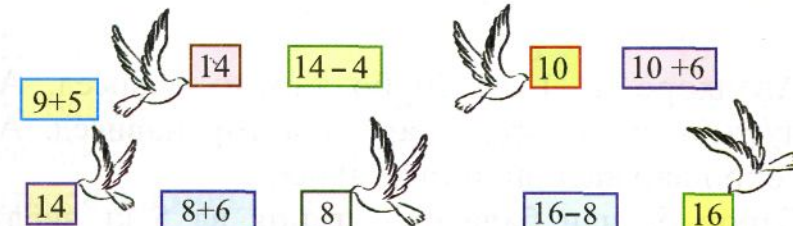
7. Дар ду бидон 16 л шир хаст. Дар бидони якум 10 л шир хаст. Дар бидони дуюм чанд литр шир хаст?

8. То 12 пурра кунед:

9				6		10	
---	--	--	--	---	--	----	--

9. $15 - 6$ $18 - 8$ $13 - 9$ $6 + 4 + 6$
 $12 - 6$ $16 - 8$ $19 - 9$ $8 - 3 + 2$

10. Фарқи ададҳои 15 ва 9-ро ёбед. Тарҳшаванда, тарҳкунанда ва фарқро номбар кунед.

11.

12. Оид ба амали тарҳ чор мисол тартиб диҳед, ки дар ҷавобашон 6 ҳосил шавад ва чор мисоли дигар тартиб диҳед, ки ҷавобаш 8 бошад.

13. Расмҳоро дида бароед:

1) Массайи қарамҳо 8 кг ва массайи шалғамҳо 3 кг камтар аст. Массайи шалғамҳо ба чӣ баробар аст?

2) Массайи халтаи орд 4 кг мебошад. Массайи кулчаҳои қандиро ёбед.

САДӢ

АДАДҲО АЗ 1 ТО 100

1.

1 даҳӣ = 10 воҳид

2 даҳӣ = 20 воҳид

3 даҳӣ = 30 воҳид

4 даҳӣ = 40 воҳид

5 даҳӣ = 50 воҳид

6 даҳӣ = 60 воҳид

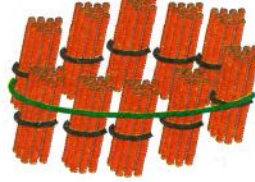
7 даҳӣ = 70 воҳид

8 даҳӣ = 80 воҳид

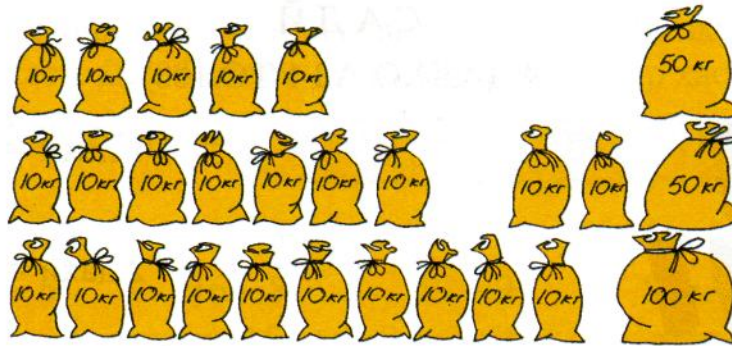
9 даҳӣ = 90 воҳид

10 даҳӣ = 100 воҳид

10 даҳӣ = 1 садӣ

2.

100 кг ба 1 сентнер баробар аст.

3. Дар осиеб 16 халта гандумро орд карданд. Боз орд кардани 4 халта гандум монд. ... чандто ...? Саволи масъаларо пурра кунед ва онро хал намоед.

4.

$10 + 3$	$8 + 10$	$3 + 5 - 4$	$13 - 6 + 7$
$13 - 3$	$18 - 10$	$8 + 5 - 3$	$16 - 6 + 4$
$13 - 10$	$18 - 8$	$8 + 4 - 2$	$14 - 8 + 6$

5.

$2 \text{ д} + 5 \text{ д}$	$9 \text{ д} - 6 \text{ д}$	$4 \text{ д} + 5 \text{ д}$
$7 \text{ д} - 3 \text{ д}$	$8 \text{ д} + 1 \text{ д}$	$6 \text{ д} - 4 \text{ д}$

6. Дар дастархон 7-то нон буд. Баъди хӯроки пешин дар дастархон 3-то нон монд. Чанд нонро хӯрданд?

7. Дар табакча 9 дона афлесун буд. 5-то афлесунро хӯрданд ва боз 3-то афлесун ба табакча гузоштанд. Дар табакча чандто афлесун шуд?

8.

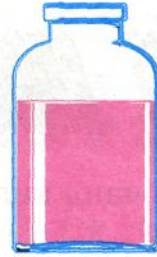
$100 - 70$	$50 + 40 + 6$	$100 - (40 + 10)$
$100 - 90$	$90 - 40 - 20$	$(100 - 60) + 30$
$100 - 80$	$60 + 30 + 6$	$100 - (60 - 30)$

ЛИТР

1.

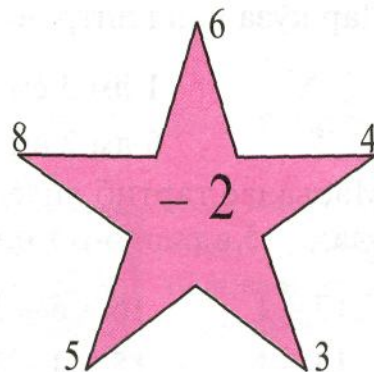
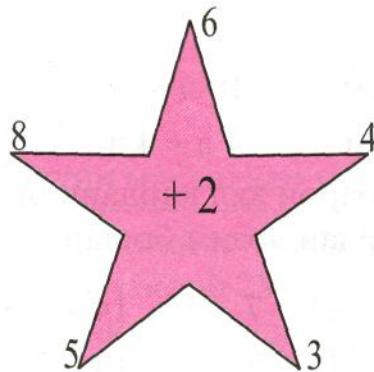

1 литр

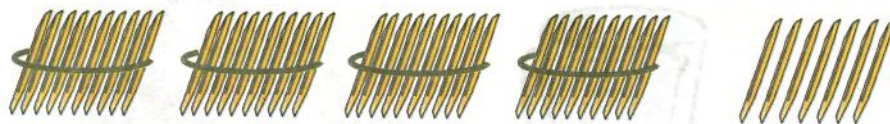

1 литр

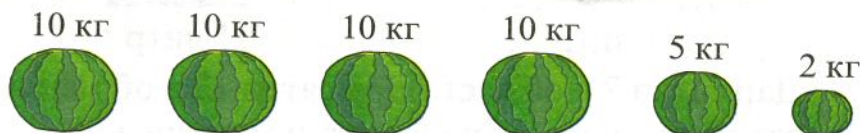
2. Дар сатил 7 л об ҳаст. Дар сатил 12 л об меғунчад. Ба сатил боз чанд литр об рехтан мумкин аст?
3. Дар шишаи яклитра чанд стакан об ҳаст? Инро чен кунед.
4. $5 + 9$ $9 + 6$ $4 + 7$ $12 + 0$
 $9 + 5$ $6 + 9$ $7 + 4$ $0 + 18$
 $14 - 9$ $15 - 6$ $11 - 7$ $18 - 0$
5. Модарам барои намакӣ кардан помидор хариданд. Вақто ки 9 кг помидорро намакӣ карданд, боз 6 кг боқӣ монд. Модарам чанд килограмм помидор хариданд?
6. Бозии «Хомӯшона».

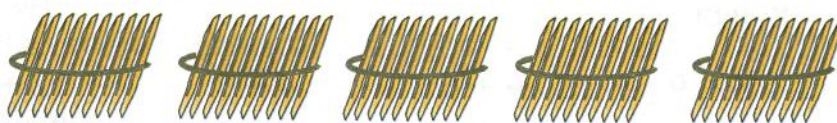
1. Дар расм чандто чӯбча ҳаст?

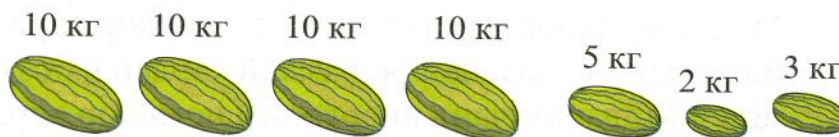
Тарбузҳо чанд килограмм вазн доранд?

2. Чӯбчаҳо чандто мешаванд?

Ҳамагӣ чанд килограмм мешавад?

3. Дар сатил 10 л об ҳаст. Дар кӯза 2 л камтар об ҳаст.
Дар кӯза чанд литр об ҳаст?

4.

$1 \text{ дм } 3 \text{ см} * 13 \text{ см}$

$10 \text{ л} * 8 \text{ л}$

$5 \text{ дм } 2 \text{ см} * 25 \text{ см}$

$4 \text{ л} * 4 \text{ л}$

5. Масъалае тартиб диҳед, ки барои ҳал кардани он аз адади 15 адади 6-ро тарҳ кардан лозим бошад.

6. $17 - 1$

$16 - 6 - 1$

$11 - 7$

$14 - 6 + 3$

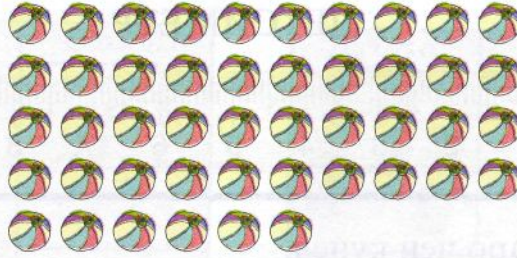
$13 - 1$

$15 + 1 - 7$

$11 - 8$

$14 - 7 + 4$

1.

Сето дахтогй тўб сй тўб мешавад. Сй тўб ва шаш тўб сиву шаш тўб мешавад. Се даҳй ва шаш воҳид сиву шашро ташкил медиҳад.

2. Ададе, ки аз 1 даҳию 7 воҳид иборат аст, чй тавр хонда мешавад? Ададе, ки аз 7 даҳию 7 воҳид иборат аст, чй тавр хонда мешавад?

3. Дарозии порчаи додашударо муайян кунед.

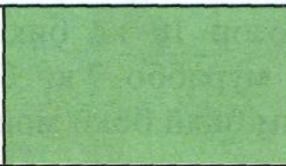
4. Адади 18 аз адади 10 чанд воҳид зиёд аст? Адади 10 аз адади 18 чанд воҳид кам аст?

5. Дар як ҳафта 4 рўзи корй ва 3 рўзи ид буд. Ҳафта аз чанд рўз иборат аст?

6. $20 + 6$ $25 - 5$ $10 + 8$ $13 - 8$
 $36 - 6$ $30 + 9$ $17 - 7$ $9 + 7$

7. Матни масъаларо пурра кунед.

Дар майдони
обчакорй 28
чўяк пиёз буд.

Чанд чўяк пиёз
хишова нокарда
монд?

ДЕТСИМЕТР

1.

1) Порчаро чен кунед.

2) Порчай ҳамин хел дарозӣ доштагиро созед.

2. Порчай дарозиаш 1 дм 6 см аз чанд сантиметр иборат аст? 3 дм чанд сантиметр мешавад?

3.

1 дм * 1 см

2 дм * 20 см

11 см * 1 дм

2 дм * 2 см

12 см * 2 дм

2 дм * 15 см

4. Китоб 2 сомонӣ мебошад. Маҳмуд ба касса 10 сомонӣ дод. Маҳмуд бояд чанд сомонӣ бақия гирад?

5.

$12 = 6 + \square$

$20 - \square = 10$

$16 - 7 + 2$

$12 - \square = 6$

$18 - \square = 9$

$14 - 9 + 5$

$14 = 7 + \square$

$16 - \square = 6$

$15 - 9 + 6$

$14 - \square = 7$

$10 - \square = 5$

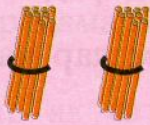

$17 - 8 + 7$

6. Устои оҳангар барои бригадаи хошоктайёркунӣ дос тайёр кард. Вақте ки ӯ ба бригада 12 досро фиристод дар устохона боз 8 дос боқӣ монд. Усто ҳамагӣ чанд дос тайёр кард?

7.

Падарам аз бозор 10 кг биҳӣ оварданд. Модарам барои пухтани мураббо 7 кг биҳиро сарф карданд. Чанд килограмм биҳӣ боқӣ монд?

1.

Даҳиҳо	Воҳидҳо
	
2	4

Даҳиҳо	Воҳидҳо
	
3	0

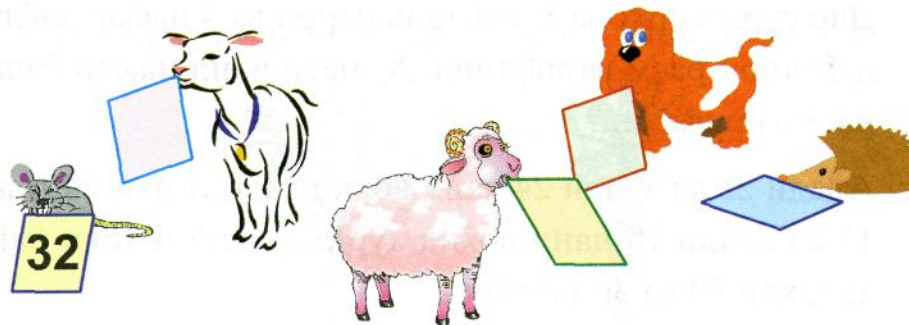
2. Ададҳоеро нависед, ки аз 2 даҳӣ ва 4 воҳид; 3 даҳӣ ва 0 воҳид; 3 даҳӣ ва 7 воҳид иборат бошанд.

3. $5 \text{ дм } 1 \text{ см} = \square \text{ см}$ $4 \text{ дм } 5 \text{ см} = \square \text{ см}$ $12 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$

4. Бунафша 4-то қалами сиёҳ ва Адолат 5-то қалами сиёҳ дорад. Бунафша ва Адолат якҷоя чандто қалами сиёҳ доранд?

5. $8 + 6 + 4$ $11 - 6 + 10$ $10 - 2 - 2$
 $9 + 7 + 1$ $10 - 8 + 10$ $3 + 3 + 3 + 3$
 $9 + 9 + 1$ $11 - 9 + 10$ $12 - 3 - 3 - 3$

6.

1. Адади 53 чандто даҳӣ дорад? Чандто воҳид дорад? Адади 66 чандто даҳӣ ва чандто воҳид дорад?
2. Ададҳои зеринро хонед. Ҳар як рақам дар навишти онҳо чӣ маъно дорад: 72, 27, 20, 70?
3. Кадом ададҳо партофта шудаанд:
40, 41, , 43, , , 46, , , 49, 50.
4.

15 см * 5 дм	18 * 28	38 * 58
50 см * 5 дм	19 * 20	49 * 42
5. Порчае кашед, ки дарозияш ба 8 см баробар бошад.
6.

$23 + \square = 24$	$\square + 1 = 68$	$\square + 1 = 30$
$15 - \square = 14$	$\square + 1 = 76$	$\square - 1 = 90$
7. 1) Дилором 14 дафтар дорад. Шодӣ 4-то камтар дафтар дорад. Шодӣ чандто дафтар дорад?
2) Дилором 14 дафтар дорад. Шодӣ 10 дафтар дорад. Дилором ва Шодӣ чандто дафтар доранд?
8.

$12 - 8 - 3$	$3 + 9 - 8$	$2 - 2$	$9 + 7 - 16$
$14 - 5 - 6$	$6 + 9 - 7$	$23 - 23$	$8 + 5 - 13$
9. Дар суратгирхона 8 нафар писарон ва 4 нафар зиёдтар духтарон расм гирифтанд. Ҳамагӣ чанд нафар бачаҳо расм гирифтанд?
10. Адади 25 аз адади 24 чанд воҳид калонтар аст? Адади 11 аз адади 18 чанд воҳид хурдтар аст? Фарқи байни ададҳои 90 ва 30-ро ёбед.

1. Ададҳои 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 – ададҳои якрақам мебошанд. Ададҳои 10, 11, 12, 18, 19, 20, 32 ададҳои дурақам мебошанд.
2. Дар як сатр ададҳои якрақам ва дар сатри дигар ададҳои дурақамро нависед: 3, 10, 11, 34, 99, 7, 78, 18, 8, 0, 25, 46, 80.
3. Дар қатори зерини ададҳо кадом адад партофта шудааст: 90, 80, 70, 60, 40, 30, 20, 10?
4. Аз байни ададҳои 17, 6, 21, 1, 78, 4, 25 ададҳои якрақам ва дурақамро ҷудо кунед ва ба дафтарадон навишта гиред.
5. 6-то адади якрақам нависед. 4-то адади дурақам нависед.
6. Дар ошхонаи мактаб 12 нафар муаллимон ва 2 нафар камтар коркунони хоҷагӣ хӯроки нисфирӯзӣ хӯрданд. Чанд нафар коркунони хоҷагӣ хӯроки нисфирӯзӣ хӯрданд?
7. Аз рӯи расм масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед.

1. Маърифат аз коғаз 17-то байрақча бурид. Баъд аз он ки \bar{y} якчанд байрақчаро ранг кард, боз ранг кардани 10 байрақча монд. Маърифат чанд байрақчаро ранг кард?
2. Порчае кашед, ки дарозиаш ба 10 см баробар бошад. Порчаи дигаре кашед, ки 6 см камтар дарозӣ дошта бошад.
3. Дар дӯкон 15 наъли асп буд. Вақте ки якчанд наъли аспро ба заводи асппарварӣ фиристоданд дар дӯкон 5 наъли асп монд. Ба заводи асппарварӣ чанд наъл фиристоданд?
4. Шифохӣ.
 - 1) Суммаи ададҳои 5 ва 2-ро ёбед. Натиҷаи ҳосилшударо ба адади 10 ҷамъ кунед.
 - 2) Фарқи ададҳои 5 ва 2-ро ёбед. Аз адади 10 натиҷаи ҳосилшударо тарҳ кунед.
5.

$22 + \square = 23$	$\square + 1 = 46$	$\square + 1 = 30$
$45 - \square = 44$	$\square - 1 = 56$	$\square - 1 = 80$
6.

$12 - 7 - 4$	$2 + 9 - 1$	$3 - 3 + 1$	$3 + 8 - 1$
$13 - 8 - 1$	$4 + 8 - 6$	$23 - 22 + 2$	$4 + 9 - 3$
7.

	$8 \text{ дм} * 28 \text{ см}$ $16 \text{ см} * 2 \text{ дм}$ $29 * 29 - 1$	$4 \text{ дм} 6 \text{ см} * 6 \text{ дм}$ $8 \text{ дм} 8 \text{ см} * 8 \text{ дм}$ $36 - 6 * 30$
---	---	---

1. Чӯти синфиро истифода бурда, мисолҳои зеринро ҳал кунед:

$20 + 2 = 22$

$5 + 20 = 25$

$50 + 3 = \square$

$22 - 2 = \square$

$25 - \square = \square$

$\square - \square = \square$

$22 - 20 = \square$

$25 - \square = \square$

$\square - \square = \square$

2. Ададҳои зеринро 1 воҳиди кам кунед: 40, 60, 70, 80, 90.

3. Дар болои бом 5 мусича буд. Баъд аз он ки ба назди онҳо боз якчанд гунчишк парида омад, паррандаҳо 11-то шуданд. Чанд гунчишк парида омад?

4. Се ададери чамъ кунед, ки ҷавобаш 16 бошад. Ададери фикр кунед, ки аз адади 18 ду воҳид камтар бошад.

5. Дар як сутунча сумма ва дар сутунчаи дигар фарқро нависед ва ҳисоб кунед:

$30 + 9$

$85 - 5$

$42 - 2$

$9 + 9$

$57 - 7$

$40 + 6$

$42 - 40$

$90 + 9$

$39 - 30$

$46 - 6$

$20 + 4$

$12 - 2$

6. Дар мағоза 10 қутти чой буд. Вақте ки якчанд қутти чойро фурӯхтанд, дар мағоза 3 қутти чой монд. Мағоза чанд қутти чойро фурӯхт?

7. $15 = 10 + 5$

$37 = 30 + \square$

$56 = \square + \square$

$28 = 20 + 8$

$84 = \square + 4$

$65 = \square + \square$

$43 =$

$18 =$

$92 =$

8. $32 = 30 + 2$ $63 = 60 + \square$ $28 = \square + \square$
 $19 = 10 + 9$ $42 = \square + 2$ $74 = \square + \square$

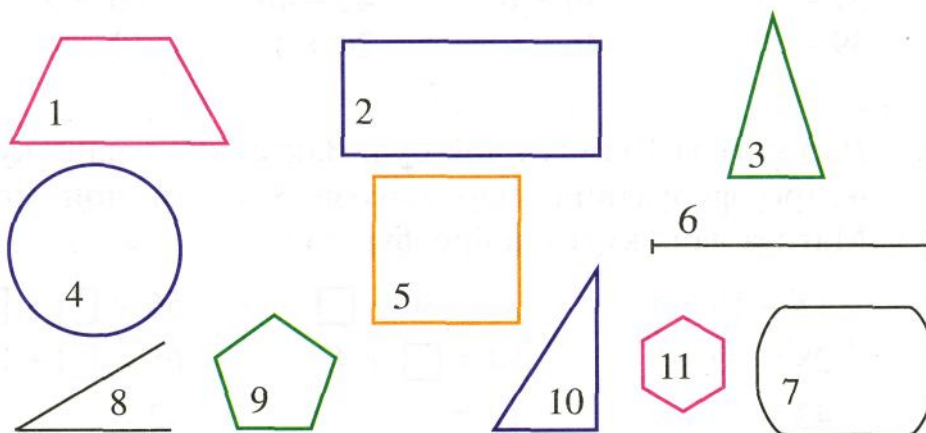
9. Баъд аз он ки аз як раф 10 китобро гирифтанд, дар раф 6 китоб боқӣ монд. Дар раф чанд китоб буд?

10. Аквариуми синфамон якчанд моҳича дошт. Баъд аз он ки Фарҳод боз 3 моҳича овард, дар аквариум 10 моҳича шуд. Аввал дар аквариум чанд моҳича буд?

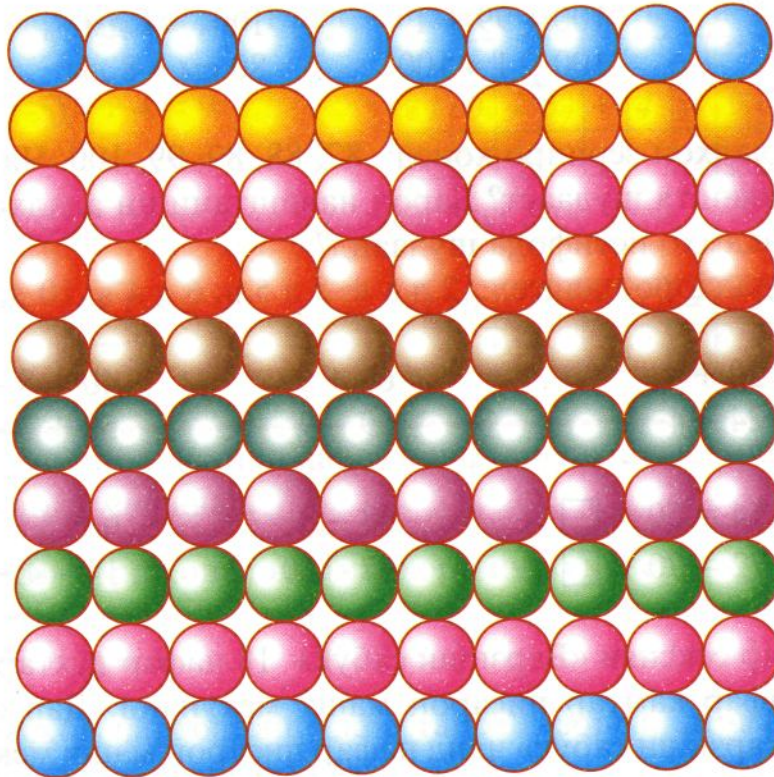
11. $6 + 9$ $11 - 8$ $67 - 7$ $59 - 9 + 8$
 $9 + 6$ $9 + 10$ $76 - 70$ $93 - 3 + 9$
 $15 - 9$ $37 - 30$ $40 + 8$ $58 - 50 + 3$

12. $3 \text{ дм} * 30 \text{ см}$ $2 \text{ дм } 3 \text{ см} * 3 \text{ дм}$
 $18 \text{ см} * 1 \text{ дм } 7 \text{ см}$ $27 \text{ см} * 2 \text{ дм } 7 \text{ см}$

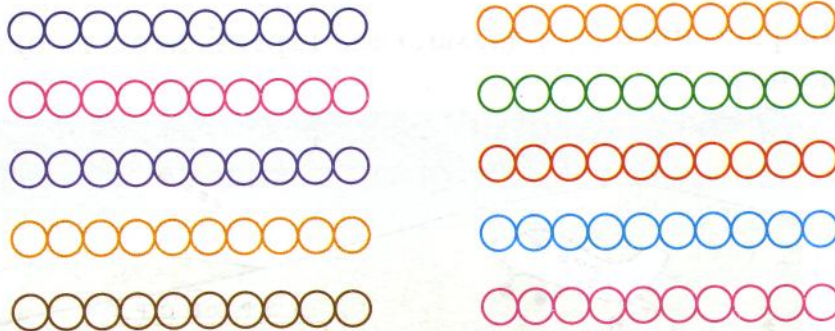
13. Шаклҳои шиносро нишон диҳед.

1.

2.

3. Дар навишти ададҳои 1, 10 ва 100 рақами 1 чиро ифода мекунад? Адади 100 аз чанд даҳӣ ва чанд воҳид иборат аст?

4.

$$100 * 99 + 1$$

$$100 - 1 * 100$$

$$1 \text{ см} * 1 \text{ дм}$$

$$80 \text{ см} * 8 \text{ дм}$$

5. Ададҳои зеринро хонед: 87, 88, 89, 99, 100. Чанд адад навишта шудааст? Барои навиштани ин ададҳо кадом рақамҳо истифода шудаанд?

Ададҳоро нависед: 2 д 8 в; 5 д 5 в; 6 д 4 в; 10 даҳӣ.

6.

$$20 + 4$$

$$24 - 4$$

$$60 + 9$$

$$69 - 9$$

$$40 + 8 - 40$$

$$50 + 3 - 50$$

7.

$$54 = 50 + \square$$

$$72 = 70 + \square$$

$$68 - 8$$

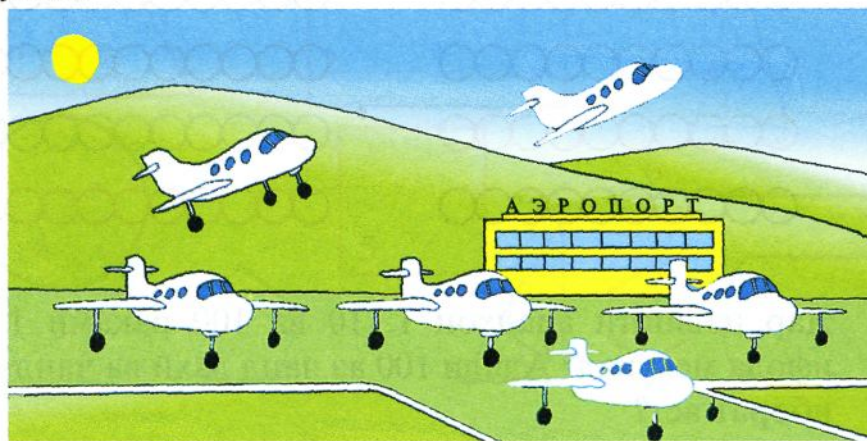
$$67 - 60$$

$$6 + 5 - 4$$

$$14 - 4 + 6$$

8. Дар сексияи «Варзиши сабук» 18 нафар духтарон ва 6 нафар камтар писарон машқ мекунанд. Дар сексияи «Варзиши сабук» чанд нафар писарон машқ мекунанд?

9. Ба расм нигоҳ карда, масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед.

1. Ба фарқи ададҳои 10 ва 5 адади 4-ро чамъ кунед:

$$(10-5) + 4 = 9$$

(1	0	-	5)	+	4	=	9		

2. Аз адади 10 суммаи ададҳои 5 ва 3-ро тарҳ кунед:

$$10 - (5+3) = 2$$

1	0	-	(5	+	3)	=	2		

Амали ба дохили қавс гирифташуда аввал иҷро карда мешавад.

3. Мисолҳоро хонед ва амалҳоро иҷро кунед:

$$6 + (3 + 1)$$

$$8 - (2 + 3)$$

$$(4 + 6) - 3$$

$$(6 + 3) + 1$$

$$(8 - 2) + 3$$

$$4 + (6 - 3)$$

4. Қавсҳои партофташударо тавре гузоред, ки ҷавобҳои мисолҳо дуруст шаванд:

$$4 - 1 + 2 = 1$$

$$6 + 3 - 2 = 7$$

$$8 - 5 + 1 = 2$$

5. Гулрӯ барои иҷрои вазифаи хонагӣ аз математика 10 дақиқа вақт сарф кард. Хоҳари ӯ 2 дақиқа зиёдтар вақт сарф кард. Хоҳари Гулрӯ барои иҷрои вазифаи хонагӣ аз математика чанд дақиқа вақт сарф кард?

6. $32 = 30 + \square$ $78 - 70$ $90 + 3$ $7 + 4 - 6$

$67 = 60 + \square$ $75 - 5$ $93 - 3$ $12 - 6 + 4$

7. Матни масъаларо пурра кунед.

Дар зарфи дуюм
5 моҳича ҳаст.

Дар зарфи дуюм
чандто камтар
моҳича ҳаст?

1. Мисолҳоро хонед ва амалҳоро иҷро намоед:

$17 - (7 + 3)$

$12 - (5 + 2)$

$6 - 3 + 8$

$17 - 7 - 3$

$12 - 5 - 2$

$5 + 6 - 7$

2.

$84 * 86$

$69 * 72$

$86 * 80$

$59 * 62$

$40 * 49$

$33 * 35$

3. 1) Зафар 3 кг ва хоҳараш Зайнаб 2 кг зелол чиданд. Онҳо чанд килограмм зелол чиданд?

2) Зафару Зайнаб кг зелол чиданд. Онҳо 4 кг зелолро ба дорухона супориданд. Чанд килограмм зелол боқӣ монд?

4.

$4 + 6$

$11 - 4$

$7 + 4$

$13 - (2 + 3)$

$8 + 5$

$12 - 3$

$9 + 7$

$7 + (5 - 2)$

$7 + 9$

$17 - 8$

$15 - 7$

$15 - (5 + 9)$

$9 + 8$

$8 + 7$

$5 + 6$

$8 + (8 + 2)$

5. Аз рӯи расмҳо масъалаҳое тартиб диҳед, ки ин тавр ҳал карда шаванд:

$4 + 5$

$6 - 4$

$9 + 1$

6. Порчай якум назар ба порчай дуюм 2 см дарозтар аст. Дарозии порчай дуюм 4 см аст. Ин порчаҳоро созед.

1. $19 - (9 + 3)$ $16 - (6 + 4)$ $8 + 2 + 7$
 $19 - 9 - 3$ $16 - 6 - 4$ $9 + 1 - 4$

2. Хонандагон аввал 5 кг ва баъд 8 кг алафҳои доругӣ чамъ карданд. Онҳо 3 кг алафҳои доругиро ба дорухона супориданд. Чанд килограмм алафҳои доругӣ боқӣ монд?

3. $92 * 90$ $66 * 80 + 8$ $30 * 30 + 9$
 $82 * 79$ $58 * 55 + 5$ $57 + 3 * 59$

4. Адади 86 чанд дахӣ ва чанд воҳид дорад? Адади 64-чӣ? Ададҳои 98, 46 ва 74-чӣ? Адади 100-чӣ?

5. Аз рӯи расмҳо масъалаҳое тартиб диҳед, ки ин тавр хал карда шаванд:

$3 + 3$ $4 - 3$ $6 - 3$
 $3 + 4$ $6 + 4$ $3 - 3$

6. $58 = 50 + 8$ $97 = \square + \square$ $49 = 40 + \square$
 $84 = \square + 4$ $36 = \square + 6$ $65 = \square + 5$

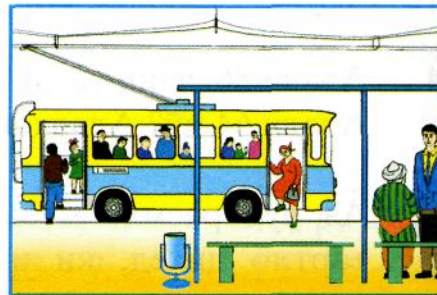
7. Чамъшавандаи якум 38 ва чамъшавандаи дуум 7 мебошад. Суммаро ёбед. Чамъшавандаи дуум аз якум чанд воҳид кам аст?

8. Воҳид барои ҳосил кардани адади 84 ба адади 78 кадом ададро бояд чамъ кунад?

$$\begin{array}{lll}
 1. & 75 = \square + \square & 94 = \square + \square & 64 = \square + \square \\
 & 86 = \square + \square & 88 = \square + \square & 93 = \square + \square \\
 2. & 80 - \square = 79 & \square + 1 = 90 & 100 = \square + 1 \\
 & 8 + \square = 78 & \square - 1 = 89 & 99 = \square - 1
 \end{array}$$

3. Дар анбори колхоз 52 халта зағир буд. Аввал 16 халта ва баъд 24 халта зағирро барои тайёр кардани равған ба ҷувоз фиристоданд. Дар анбор чанд халта зағир боқӣ монд?

4. Дар истгоҳ 12 мусофир буд. Аз троллейбус 6 мусофир фаромад ва 8 мусофир ба троллейбус савор шуд. Дар истгоҳ чанд мусофир монд?

5. $100 - 1 * 100$ $70 - 1 * 72$
 $60 * 60 + 39$ $9 * 100 - 1$

6. $28 - (8 + 2)$ $17 - 7 + 3$ $6 - 4 + 9$
 $28 - 8 - 2$ $17 - (7 + 3)$ $8 + 2 - 5$

7. Қавсҳои партофташударо тавре гузоред, ки ҷавоби мисолҳо дуруст шаванд.

$$5 - 1 + 3 = 7 \quad 5 - 1 + 3 = 1 \quad 8 + 3 - 2 = 9$$

8. Ададхоро хонед: 55, 66, 56, 65. Чанд адад навишта шудааст? Барои навиштани ин ададҳо кадом рақамҳо истифода шудаанд?

9. Аз рақамҳои 3, 2 ва 4 истифода бурда ҳамаи ададҳои имконпазири дурақамаро нависед.

10.	$78 - 8$	$54 - 50 + 7$	$26 - (4 + 2)$
	$43 - 40$	$38 - 8 + 9$	$(32 - 30) + 9$
	$80 + 7$	$93 - 90 - 3$	$18 - (12 - 2)$

11. Дар як иморат 20 хона ва дар иморати дигар 4 хона зиёд ҳаст. Иморати дуҷум чанд хона дорад?

12. Дар гаражи колхоз 26 трактор буд. Пагоҳӣ 9 трактор ба кор баромада рафт ва бегоҳӣ 4 трактор омад. Акнун дар гараж чанд трактор ҳаст?

13. Кадом ададҳо партофта шудаанд.

86, 87, , 89, , , 92, , 94.

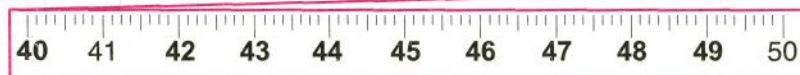
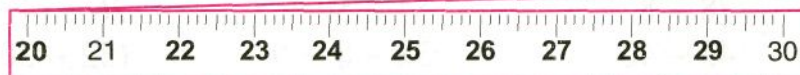
14.	$2 \text{ дм } 2 \text{ см} = \text{ см}$	$5 \text{ дм } 6 \text{ см} = \text{ см}$
	$3 \text{ дм } 8 \text{ см} = \text{ см}$	$6 \text{ дм } 5 \text{ см} = \text{ см}$

15.	$14 = 10 + \text{}$	$16 - \text{} = 7$	$12 - \text{} = 3$
	$14 - \text{} = 10$	$16 - \text{} = 10$	$12 - \text{} = 9$
	$14 = 9 + \text{}$	$16 - \text{} = 6$	$12 - \text{} = 2$
	$14 - \text{} = 9$	$16 - \text{} = 9$	$12 - \text{} = 10$

16. Саҳарӣ дар фурудгоҳ 18 самолёт буд. То нисфирӯзӣ 8 самолёт парвоз карда рафт ва боз 10 самолёт омад. Акнун дар фурудгоҳ чанд самолёт ҳаст?

МЕТР

1.

$$1 \text{ м} = 10 \text{ дм}$$

$$1 \text{ м} = 100 \text{ см}$$

2. Бо метр дарозӣ ва бари синфатонро чен кунед.

3.

$$1 \text{ м} * 89 \text{ см}$$

$$89 * 90 + 1$$

$$1 \text{ м} * 8 \text{ дм}$$

$$100 * 80 + 8$$

4. Дар як синф 10-то талабаи аълохон ва дар синфи дуҷум 5-то зиёдтар талабаи аълохон ҳаст. Дар синфи дуҷум чандто талабаи аълохон ҳаст? Дар ду синф чандто талабаи аълохон ҳаст?

5. $59 + \square = 60$ $40 + \square = 47$ $\square + 1 = 100$

$100 - \square = 99$ $8 + \square = 58$ $\square - 1 = 99$

6. Дар 1 м чанд детсиметр ҳаст? Дар 1 м чанд сантиметр ҳаст?

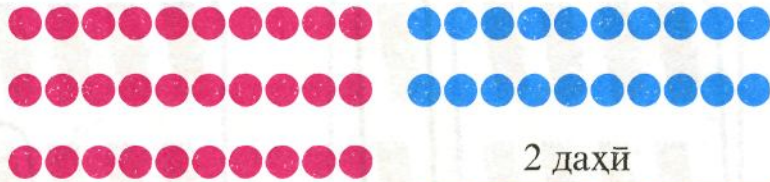
7. $7 + (6 - 5)$ $(3+6) + 9$ $20 - 6 + 20$

$(8+9) - 6$ $(10 - 4) + 7$ $60 + 3 - 60$

$10 + (3+6)$ $(12 - 2) - 9$ $70 + 8 - 70$

1.

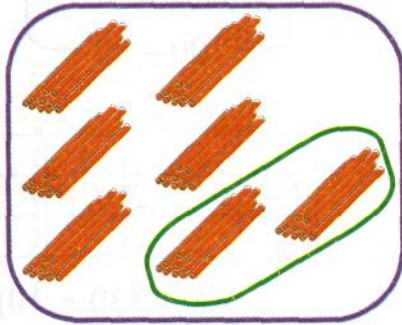
$$30 + 20$$

$$3 \text{ даҳӣ} + 2 \text{ даҳӣ} = 5 \text{ даҳӣ}$$

	3	0	+	2	0	=	5	0	

2.

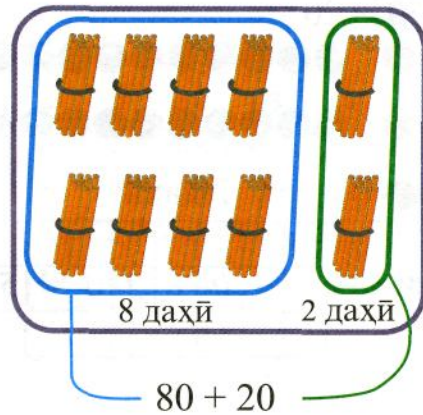
$$70 - 20$$

$$7 \text{ даҳӣ} - 2 \text{ даҳӣ} = 5 \text{ даҳӣ}$$

	7	0	-	2	0	=	5	0	

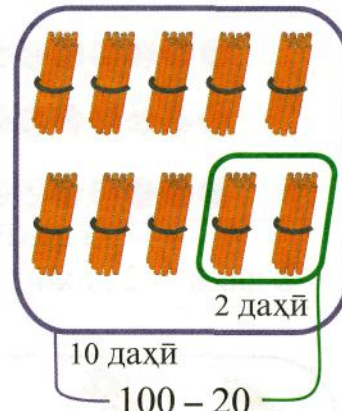
3. Ба дасти рост 3-то 10 сомонӣ ва ба дасти чап 5-то 10 сомонӣ гиред. Чандто 10 сомонӣ шуд? Ҷамағӣ чанд сомонӣ мешавад?
4. Аз 8 даҳӣ 3 даҳиро гирем, чанд ҳосил мешавад?
Аз 7 даҳӣ 2 даҳиро гирем, чанд ҳосил мешавад? Ба 6 даҳӣ 4 даҳиро илова кунем, чанд даҳӣ ҳосил мешавад?
5. $60 + 10$ $80 - 20$ $40 - 10 + 60$ $13 - 6 + 7$
 $50 + 30$ $60 - 10$ $60 - 20 + 50$ $11 + 7 - 9$
6. Аз ададҳои 10, 20 ва 50 истифода бурда, чӣ тавр ададҳои 60, 70 ва 80-ро ҳосил намудан мумкин аст?

1.

$$8 \text{ д} + 2 \text{ д} = 10 \text{ д}$$

8	0	+	2	0	=	1	0	0	

$$10 \text{ даҳӣ} - 2 \text{ даҳӣ} = 8 \text{ даҳӣ}$$

$$10 \text{ д} - 2 \text{ д} = 8 \text{ д}$$

1	0	0	-	2	0	=	8	0	

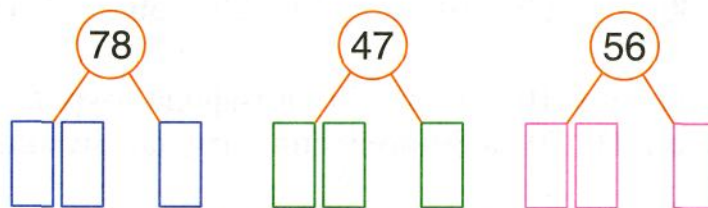
2. $100 - 80$ $40 + 40 + 6$ $100 - (30 + 10)$
 $100 - 60$ $90 - 60 - 10$ $(100 - 30) + 10$
 $10 + 90$ $60 + 10 + 8$ $100 - (50 + 40)$

3. Цовид 40 кг ва Рустам 20 кг зиёдтар оҳанпора чамъ кард. Рустам чанд килограмм оҳанпора чамъ кард? Цовид ва Рустам якҷоя чанд килограмм оҳанпора чамъ карданд?

4. Ададҳои 58, 63 ва 70 чанд даҳӣ ва чанд воҳид доранд?

5. $7 + (10 - 2)$ $25 - (8 + 2)$ $14 - 7 - 3$
 $14 + (6 - 2)$ $30 + (7 + 3)$ $3 - 3 + 8$

6.

СОАТ. ДАҚИҚА

1.

- 1) Ҳар як соат кадом вақтро нишон медиҳад?
- 2) Баъди гузаштани як соат ақрабақҳо чӣ тавр ҷойгир мешаванд?

Ақрабаки хурди соат ақрабаки соатгард мебошад. Ин ақрабақ аз як хатчаи калони сиёҳ то дигараш дар 1 соат ҳаракат мекунад.

Ақрабаки калон ақрабаки дақиқагард мебошад. Ин ақрабақ аз як хатчаи хурди сиёҳ то дигараш дар 1 дақиқа ҳаракат мекунад.

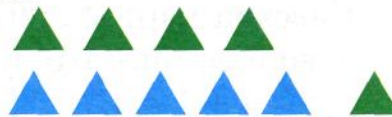
1 соат аз 60 дақиқа иборат аст.

2. Шумо дар як дақиқа то чанд ҳисоб карда метавонед? Бо ёрии соат санҷед.

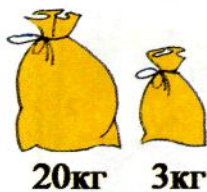
3.

$40 + 7$	$73 - 70$	$77 - 7$	$8 - 8$
$58 - 8$	$63 - 3$	$90 + 9$	$8 + 0$
$16 - 6$	$19 - 9$	$14 - 9$	$9 - 0$

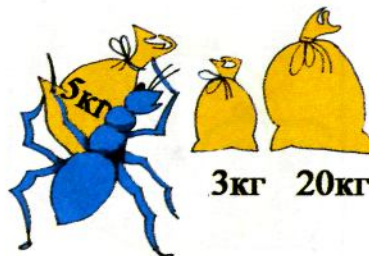
4. Аз рӯи расм масъалаҳое тартиб диҳед, ки ин тавр ҳал карда шаванд: $4 + 5$, $6 - 4$, $9 + 1$

1. $23 + 5$

$5 + 23$

$$20 + (3 + 5)$$

$$20 + 8 = 28$$

$$20 + (3 + 5)$$

$$20 + 8 = 28$$

Воҳидҳоро бо воҳидҳо чамъ мекунанд.

2. Бачаҳо 25 дақиқа ба бозии футбол ва 3 дақиқа зиёдтар ба бозии волейбол машғул буданд. Бачаҳо чанд дақиқа ба бозии волейбол машғул буданд?

3. $36 + 2$ $26 + 3$ $14 + 5$ $43 + 5$
 $2 + 36$ $3 + 26$ $5 + 14$ $5 + 43$

4. Доир ба чамъ кардани ду адад чорто мисол тартиб диҳед, ки ҷавобаш 15 бошад. Доир ба тарҳ кардани адади 8 ҳам чорто мисол тартиб диҳед. Онҳоро ҳал кунед.

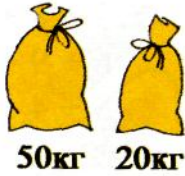
5. $78 * 87$ $2 \text{ д } 3 \text{ в } * 2 \text{ д } 5 \text{ в}$
 $76 * 60$ $3 \text{ д } 0 \text{ в } * 2 \text{ д } 8 \text{ в}$

6. Қавсҳои партофташударо тавре ҷо ба ҷо гузоред, ки ҷавобҳои мисолҳо дуруст шаванд:

$$9 - 4 + 1 = 4; \quad 5 - 2 + 1 = 2; \quad 8 + 1 - 3 = 6$$

1.

$50 + 23$

$$(50 + 20) + 3$$

$$70 + 3 = 73$$

$23 + 50$

$$(20 + 50) + 3$$

$$70 + 3 = 73$$

Даҳихоро бо даҳихо чамъ мекунанд.

2.

$30 + 27$

$10 + 52$

$50 + 48$

$70 + 16$

$27 + 30$

$52 + 10$

$48 + 50$

$16 + 70$

3.

Доир ба чамъ кардани ду адад чорто мисол тартиб диҳед, ки ҷавобаш 14 бошад. Доир ба тарҳ кардани адади 9 ҳам чорто мисол тартиб диҳед. Онҳоро ҳал кунед.

4.

1) Дар ҳавлии мактаб 5 писар ва 4 духтар чаҳ-чаҳак мекарданд. ... ҳамагӣ чанд нафар...?

2) Дар ҳавлии мактаб талаба чаҳ-чаҳак мекард. 5 нафари онҳо писарон буданд. ... чанд нафар ...?

5.

$10 \text{ см} * 2 \text{ дм}$

$3 \text{ дм} * 34 \text{ см}$

$6 \text{ дм} 2 \text{ см} * 5 \text{ дм} 6 \text{ см}$

$8 \text{ дм} * 7 \text{ дм} 9 \text{ см}$

1.	$26 + 3$	$47 - 7$	$20 + 40 + 7$	$7 + 3 + 8$
	$50 + 13$	$30 - 7$	$6 + 80 + 10$	$3 + 8 + 2$
	$34 + 30$	$43 + 7$	$30 + 5 + 20$	$6 + 9 + 11$
	$20 - 6$	$49 + 1$	$36 + 10 + 3$	$8 + 4 - 2$

2. Дар давоми 5 дақиқа чандто мисолро ҳал карда метавонед? Санчида бинед.

$3 + 7$	$17 - 8$	$6 + 5$	$7 + 5$	$11 - 4$
$7 + 9$	$15 - 6$	$15 - 7$	$12 - 4$	$3 + 9$
$8 + 6$	$13 - 9$	$8 + 7$	$17 - 9$	$18 - 9$
$9 + 4$	$14 - 4$	$12 - 3$	$5 + 8$	$8 + 8$

3. Баҳодур 20 м роҳравро аз барф тоза кард. Комрон 5 м зиёдтар роҳравро аз барф тоза кард. Комрон чанд метр роҳравро аз барф тоза кард? Онҳо ҳамагӣ чанд метр роҳравро аз барф тоза карданд?

4. Дарозии порчаи сурх аз дарозии порчаи кабуд чанд сантиметр зиёд аст?

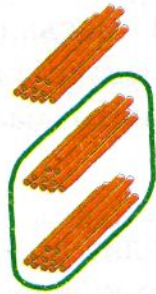
Дарозии порчаи кабуд аз дарозии порчаи сурх чанд сантиметр кам аст?

5. Масъалае тартиб диҳед, ки барои ҳал кардани он аз адади 10 адади 4-ро тарҳ кардан лозим бошад.

6.		$5 \text{ дм } 4 \text{ см} * 3 \text{ дм } 5 \text{ см}$	$18 \text{ см} * 1 \text{ дм } 8 \text{ см}$
		$1 \text{ дм} * 20 \text{ см}$	$1 \text{ дм } 9 \text{ см} * 9 \text{ дм}$
		$12 \text{ см} * 1 \text{ дм } 2 \text{ см}$	$1 \text{ дм } 7 \text{ см} * 16 \text{ см}$

1. $36 - 20$

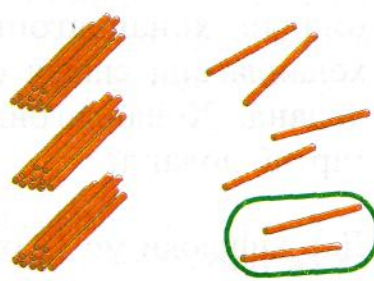

$$(30 - 20) + 6$$

$$10 + 6 = 16$$

3	6	-	2	0	=	1	6

$36 - 2$

$$30 + (6 - 2)$$

$$30 + 4 = 34$$

$$36 - 2 = 34$$

Даҳиҳоро аз даҳиҳо тарҳ мекунанд.
Воҳидҳоро аз воҳидҳо тарҳ мекунанд.

2. $56 - 4$
 $56 - 40$

$68 - 6$
 $68 - 60$

$96 - 3$
 $96 - 30$

3. Дар як колхоз 10 трактор ва дар колхозии дигар 2-то зиёдтар трактор ҳаст. Дар ҳар ду колхоз ҳамагӣ чанд трактор ҳаст?

4. Дар боғчаи бачаҳо 10-то лӯхтак ва 3-то камтар мошинча ҳаст. Дар боғчаи бачаҳо ҳамагӣ чанд лӯхтаку мошинча ҳаст?

1 соат * 60 дақиқа
12 дақиқа * 8 дақиқа

1 д * 3 даҳӣ
2 д 4 в * 24 в

1. Баъди ба осорхонаи кишваршиносӣ ба тамошо рафта омадан хонандагони синфи дуюм 4 масъала ва хонандагони синфи сеюм 2 масъала зиёдтар тартиб доданд. Хонандагони ҳар ду синф чандто масъала тартиб доданд?

2. Дар қишлоқи мо 12 оила мошини «Жигули» ва 4 оила зиёдтар мошини «Москвич» доранд. Дар қишлоқи мо ҳамагӣ чанд оила мошини сабукрав доранд?

3.

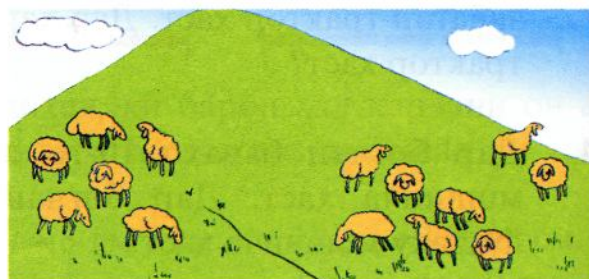
$30 + (40 - 20)$	$76 - 6 - 30$	$(20 + 34) - 4$
$90 - (60 + 10)$	$64 - 60 + 6$	$50 + (36 - 6)$
$67 - 20 - 7$	$82 - 2 - 70$	$100 - 70 + 9$

4. Дарозӣ ва бари росткунчаро чен кунед. Натиҷаро дар дафтарадон нависед. Дарозии росткунча аз бараш чанд сантиметр зиёдтар аст? Бари росткунча аз дарозиаш чанд сантиметр камтар аст?

5. Фарқи ададҳои 12 ва 4; 50 ва 50; 48 ва 30-ро ёбед.

6. Масъала тартиб диҳед.

7.

$30 + 60$	$80 + 6 - 40$	$7 + 3 + 4$
$60 - 30$	$50 + 50 - 70$	$4 + 4 + 6$

1. Таъмиргарон 10 мошини пахтачинӣ ва 6-то зиёдтар мошини алафдаравиро аз таъмир бароварданд. Таъмиргарон ҳамагӣ чанд мошинро аз таъмир бароварданд?

2. 20 нафар хонандагони синфи сеюм ва 8 нафар камтар хонандагони синфи дуум хавлии мактабро аз барф тоза мекарданд. Чанд нафар хонандагони синфи дуум дар барфтозакунӣ иштирок карданд?

3. Мисолҳои ҳар як сутунчаро муқоиса кунед. Онҳо чӣ монандӣ ва чӣ фарқият доранд?

$37 + 2$	$18 + 3$	$75 + 10$	$40 + 16$
$37 + 20$	$18 + 30$	$75 + 1$	$4 + 16$

4. $1 \text{ м} * 80 \text{ см}$ $4 \text{ см} * 4 \text{ дм}$
 $80 \text{ сомони} * 60 \text{ сомони}$ $2 \text{ дм} * 30 \text{ см}$

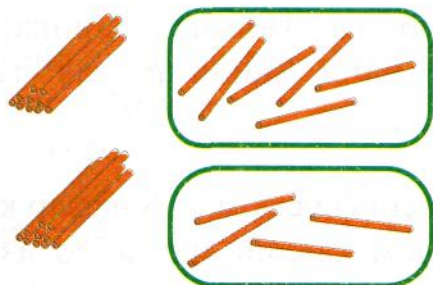
5. Дарозӣ ва бари мизи хатнависи хонаатонро чен кунед. Дарозии мизи хатнависӣ чанд сантиметр аст, нависед. Бари он чанд сантиметр аст, нависед.

6. Ҳозир соат 8-у 45 дақиқа аст. Дарс соати 8 сар шуда буд. Давомнокии дарс чанд дақиқа аст?

7. Матни масъаларо пурра кунед.

		Дар синфи дуум чанд нафар зиёдтар аълочи хаст?
--	--	---

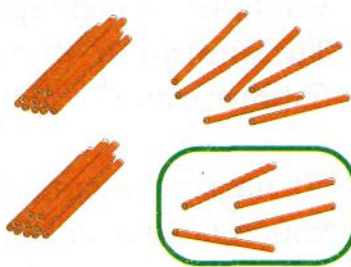
1. $26 + 4$

$$20 + (6 + 4)$$

$$20 + 10 = 30$$

$30 - 4$

$$20 + (10 - 4)$$

$$20 + 6 = 26$$

2.

$$\begin{array}{c} 70 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 60 \quad 10 \\ 70 - 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 30 \\ \swarrow \quad \searrow \\ \quad 10 \\ 30 - 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 90 \\ \swarrow \quad \searrow \\ \quad 10 \\ 90 - 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 40 \\ \swarrow \quad \searrow \\ \quad 10 \\ 40 - 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 60 \\ \swarrow \quad \searrow \\ \quad 10 \\ 60 - 7 \end{array}$$

3. $36 + 4$ $39 + 1$ $87 + 3$ $60 - 4$ $40 - 5$
 $28 + 2$ $67 + 3$ $76 + 4$ $100 - 4$ $100 - 5$

4. Ба тамошои осорхонаи Саидалӣ Вализода рӯзи якум 20 нафар ва рӯзи дуюм 5 нафар зиёдтар одамон омаданд. Дар ду рӯз ба тамошои осорхонаи Саидалӣ Вализода чанд нафар одамон омаданд?

5. Аз кӯҳи Хоҷа Мӯъмин то нисфирӯзӣ 10 мошин ва бегоҳӣ 4 мошин камтар намак фиристоданд. Аз кӯҳи Хоҷа Мӯъмин дар як рӯз чанд мошин намак фиристода шуд?

6. Доир ба чамъ 4-то мисол тартиб диҳед, ки ҷавобаш 60 бошад.

1. $47 - 2$ $54 - 3$ $86 + 10$ $69 - 30$
 $47 + 20$ $54 + 30$ $86 - 3$ $86 - 4$
 $47 - 20$ $54 - 30$ $86 + 3$ $84 - 40$

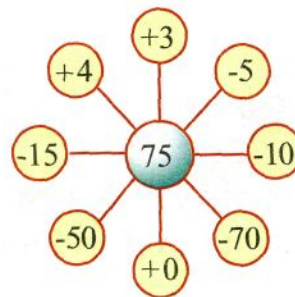
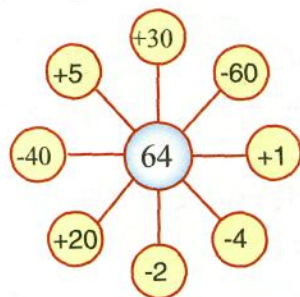
2. $2 \text{ дм} * 18 \text{ см}$ $1 \text{ сомони} * 100 \text{ дирам}$
 $6 \text{ см} * 1 \text{ дм}$ $70 \text{ дирам} * 60 \text{ дирам}$

3. 1) Суммаи ададҳои 4 ва 8; 8 ва 9; 20 ва 20-ро ёбед.
 2) Чамъшавандаи якум 16, чамъшавандаи дуум 14 аст.
 Суммаро ёбед.

4. Дар боғи ҳайвонот 12-то хирс ва 10-то камтар фил ҳаст. Дар боғи ҳайвонот чандто фил ҳаст?

5. Аз рӯи ифодаҳои зерин масъала тартиб диҳед:
 $7 - 4$ $6 - 3$ $8 - (2 + 4)$

6. Кӣ зудтар меёбад?

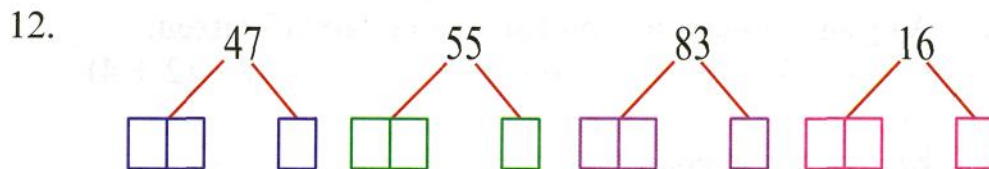
7. Дар гараж 50 мошини боркаш ва 10-то камтар автобус буд. Дар гараж чандто автобус буд?
8. Ададҳои 24, 76, 80, 66, 90, 73 чанд даҳӣ ва чанд воҳид доранд?

9. $(38 - 20) + 50$ $30 - (35 - 5)$ $88 - 50 + 2$
 $(75 - 5) + 2$ $78 - (4 + 6)$ $82 - 80 + 8$

10. Дар як зарф 50 л ва дар зарфи дигар 48 л об ҳаст. Барои об додани гулҳо 80 л обро сарф карданд. Чанд литр об боқӣ монд?

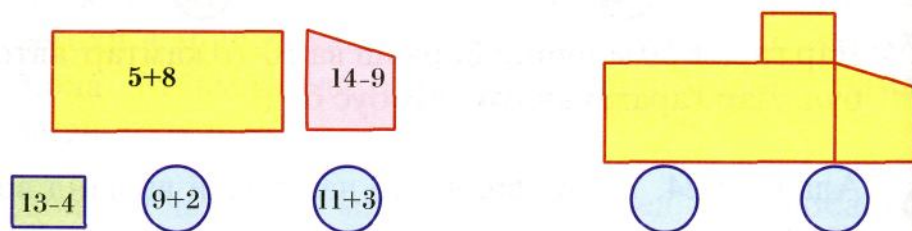
11. Шумо дар 5 дақиқа чандто мисолро ҳал карда метавонед (фақат ҷавоби мисолҳоро нависед):

$4 + 6$	$14 - 6$	$4 + 7$	$6 + 5$	$11 - 6$
$7 + 5$	$15 - 7$	$16 - 9$	$16 - 8$	$5 + 8$
$9 + 6$	$12 - 7$	$8 + 3$	$13 - 6$	$18 - 9$
$8 + 9$	$18 - 8$	$12 - 5$	$9 + 7$	$5 + 6$

13. $50 + 40$ $90 - 60 + 8$ $50 - 9 - 1$
 $80 - 60$ $30 + 30 + 9$ $65 + 1 - 60$

14. Дар қисмҳои автомобил «Мисолҳои даврӣ» навишта шудаанд. Автомобилро созед.

15. Баъд аз он ки аз ғалтак 14 м ресмонро буриданд, дар ғалтак 6 м ресмон боқӣ монд. Аввал дар ғалтак чанд метр ресмон буд?

16. $11 - 5$ $13 - 7$ $5 + 9 - 4$ $16 + 2 - 9$
 $13 - 6$ $14 - 5$ $9 + 9 - 8$ $12 - 2 - 6$

17. Дарозии порчахоро муқоиса кунед.

18. Аз рӯи навишти мухтасар масъала тартиб диҳед.

Буд – 10 кг

Буд – 10 кг

Сарф карданд – 4 кг

Сарф карданд – 2 кг ва 3 кг

Монд – ?

Монд – ?

Қадам баҷа қадам тӯҳфаро соҳиб мешавад?

$$1. \quad \begin{array}{cccc} 23 + 5 & 7 + 53 & 36 - 10 & 20 + 17 \\ 22 + 7 & 46 + 4 & 48 - 20 & 30 + 8 \end{array}$$

2. 1) Дар сексияи шоҳмотбозӣ 18 нафар ва дар сексияи теннисбозӣ 2 нафар зиёдтар хонандагон иштирок мекунанд. Дар сексияи теннисбозӣ чанд нафар хонандагон иштирок мекунанд?

2) Дар маҳфили расмкашӣ 16 хонанда ва дар маҳфили математика 4 нафар зиёд хонандагон иштирок мекарданд. Дар маҳфили расмкашӣ ва математика ҳамагӣ чанд нафар хонандагон иштирок менамуданд?

3. Ададҳоро ба намуди суммаи даҳиҳои яклухт ва воҳидҳо нависед. Намуна: $46 = 40 + 6$

$$\begin{array}{cccc} 38 = & 52 = & 98 = & 33 = \\ 74 = & 18 = & 65 = & 55 = \\ 47 = & 84 = & 11 = & 77 = \end{array}$$

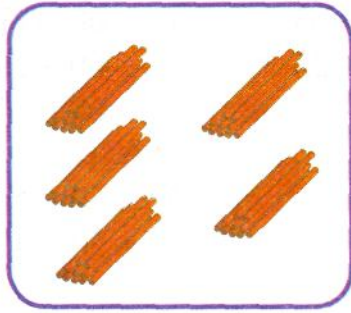
4. $\begin{array}{cccc} 87 * 78 & 23 + 7 * 34 & 18 + 2 * 18 - 8 \\ 91 * 100 & 54 - 4 * 50 & 23 + 5 * 12 + 8 \end{array}$

5. Дарс 45 дақиқа давом мекунад. То танаффус 5 дақиқа вақт монд. Чанд дақиқаи дарс гузашт?

6. Порчай дарозиаш 1 дм 4 см кашед. Порчае кашед, ки дарозиаш аз порчай додашуда 5 см кӯтоҳтар бошад.

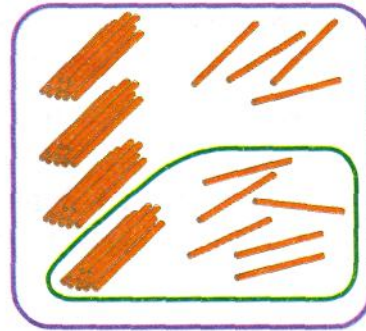
$$7. \quad \begin{array}{ccc} (28 + 8) - 16 & 20 + (20 - 10) & 90 - 60 + 5 \\ (10 + 17) - 7 & 50 - (40 + 5) & 34 - (10 + 4) \end{array}$$

1.

50 – ин 5-то дахй

$$50 - 16$$

16 – ин 1-то дахй ва 6 вохид

$$50 - 10 - 6 = 34$$

5	0	-	1	6	=	3	4

2. Тарзи халро фахмонед.

$$60 - 27$$

$$40 - 13$$

$$90 - 35$$

3. Диловар 30 дирам дошт. Ү ба 10 дирам дафтар ва ба 10 дирам қалам харид. Чанд дирами Диловар монд?

$$49 + 1$$

$$60 - 1$$

$$60 - 30$$

$$90 - 80$$

$$60 + 40 - 30$$

$$70 + 30 - 50$$

5. Бачаҳо дар боғи мактаб 20 дарахти нок ва 6-то камтар дарахти олуру яхоб монданд. Бачаҳо ҳамагӣ ба чанд дарахт яхоб монданд?

$$29 + 1 * 36 + 4$$

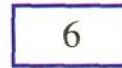
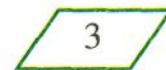
$$12 + 8 * 20 - 4$$

$$56 - 6 * 78 - 8$$

$$68 + 2 * 74 - 4$$

7. Росткунча, квадрат ва секунҷахоро ёбед:

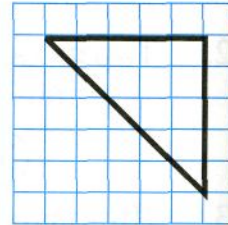
1.	$28 + 31$	$40 - 33$	$60 - (15 + 42)$
	$37 + 22$	$30 - 22$	$60 - (30 + 23)$
	$42 + 18$	$40 - 37$	$60 - (40 + 14)$

2.		$2 \text{ дм} * 2 \text{ дм} 1 \text{ см}$	$37 * 50 - 5$
		$20 \text{ см} * 2 \text{ дм}$	$37 * 50 - 13$

3. Адади 60 аз адади 25 чанд воҳид зиёдтар аст?
Адади 25 аз адади 60 чанд воҳид камтар аст?

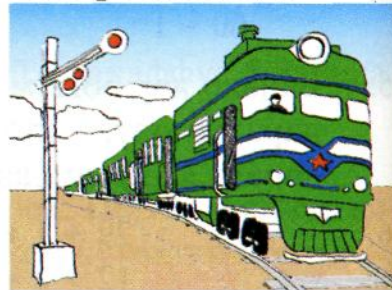
4. Қобил мебоист 20 м чӯй канад. Ҷ то нисфирӯзӣ 6 м ва баъди нисфирӯзӣ 5 м чӯйро канд. Чанд метр чӯй ноканда монд?

5. Дуто ҳамин хел секунча бурида гиред.
Аз онҳо квадрат созед.

6. Суммаи ададҳои 13 ва 7-ро нависед. Қимати онро ҳисоб кунед. Фарқи ададҳои 17 ва 5-ро нависед. Қимати онро ҳисоб кунед.

7. Поезди боркаш 30 вагон дорад. Дар истгоҳ 12 вагонро чудо карданд. Акнун поезд чанд вагон дорад?

8.	$35 + 2$	$5 + 35$	$37 + 16$	$53 + 42$
	$35 + 20$	$50 + 35$	$7 + 6$	$50 + 40$

1. Аз китобхонаи мактаб то нисфирӯзӣ 8 нафар духтарон ва 12 нафар писарон китоб гирифтанд. То бегоҳӣ боз 18 нафар хонандагони дигар барои китобгирӣ омаданд. Аз китобхонаи мактаб дар як рӯз чанд нафар хонандагон китоб гирифтанд?

2. Ифодаҳоро хонед ва қимати онҳоро ёбед.

$$22 + 17 \quad 68 - 26 \quad 44 + 42 \quad 59 - 34$$

3.	$7 + 18$	$30 - (5 + 5)$	$63 + 20 - 3$
	$5 + 27$	$40 - (6 + 6)$	$20 + 65 - 5$
	$3 + 29$	$70 - (3 + 6)$	$81 - 50 + 9$
	$6 + 28$	$100 - (8 + 8)$	$57 - 30 + 3$

4. Дарозии порчаҳоро муқоиса кунед.

5. Санавбар барои дарси таълими меҳнат 4 варақ қоғази ранга ва Нигина 6 варақ зиёдтар қоғази ранга овард. Нигина барои дарси таълими меҳнат чанд қоғази ранга овард?

6. $40 + 18 * 40 + 34 \quad 70 - 28 * 70 - 63$

7. Аз рӯи ифодаи додашуда масъала тартиб диҳед:

$$12 + 8 \quad 12 + (12 + 8)$$

8. Фаҳмонед, ки қатори ададҳо чӣ тавр тартиб дода шудаанд ва навиштро ба охир расонед:

4, 8, 12, ... , 36.

Худатон 2-то ҳамин хел мисол тартиб диҳед.

1. Дарозии майдончаи варзишии мактаб 100 м аст. Ду хонанда аз охири майдон ба пешвои якдигар давиданд. Яке аз онҳо то вохӯрӣ 36 м масофаро тай кард. Писарбачаи дигар то вохӯрӣ чанд метр масофаро тай кард?

2. Ба ҷои ситораҷаҳо амалҳоеро гузоред, ки ҷавоби мисолҳо дуруст шавад.

$$8 * 3 * 4 = 7$$

$$16 * 4 * 8 = 4$$

$$14 * 12 * 6 = 8$$

$$6 * 4 * 5 = 5$$

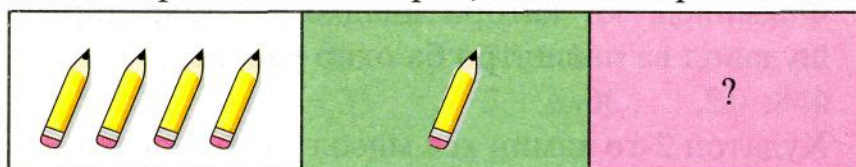
3. Баъди он ки колхозчиён 40 м ҷӯйро тоза карданд, боз тоза кардани 26 м ҷӯй боқӣ монд. Дарозии ҷӯйро ёбед?

4. $32 - 6$ $38 + 9$ $15 - 8$ $14 = 1$ д в
 $83 - 8$ $26 + 4$ $14 - 7$ $16 = 1$ д в
 $58 - 9$ $39 + 8$ $13 - 9$ $12 = 1$ д в

5. Баландӣ ва бари дари синфатонро чен кунед. Баландии дари синф аз бараш чӣ қадар дарозтар аст? Бари дари синф аз баландии он чӣ қадар камтар аст?

6. $\begin{array}{r} +35 \\ \underline{46} \end{array}$ $\begin{array}{r} -54 \\ \underline{43} \end{array}$ $\begin{array}{r} -74 \\ \underline{26} \end{array}$ $\begin{array}{r} -78 \\ \underline{28} \end{array}$ $\begin{array}{r} -45 \\ \underline{24} \end{array}$ $\begin{array}{r} -39 \\ \underline{17} \end{array}$

7. Ба тасмаи серанга нигоҳ карда, масъала тартиб диҳед.

$$1. \quad 8 + \square = 10 \quad 18 + \square = 20 \quad 57 + 3 \quad 57 + \bigcirc = 60$$

$$3 + \bigcirc = 10 \quad 23 + \bigcirc = 30 \quad 71 + 9 \quad 71 + \square = 80$$

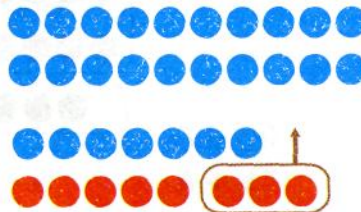
$$2. \quad 27 + 8$$

$$27 = 20 + 7$$

$$\begin{array}{r} 8 \\ \wedge \\ 3 \quad 5 \end{array}$$

$$27 + 8 = (27 + 3) + 5 = 35$$

$$\begin{array}{r} 8 \\ \wedge \\ 3 \quad 5 \end{array}$$

2	7	+	8	=	3	5	

$$3. \quad 39 + 5 \quad 46 + 9 \quad 53 + 8$$

$$\begin{array}{r} 5 \\ \wedge \\ 1 \quad 4 \end{array} \quad \begin{array}{r} 9 \\ \wedge \\ 4 \quad 5 \end{array} \quad \begin{array}{r} 8 \\ \wedge \\ 7 \quad 1 \end{array}$$

$$4. \quad 15 + 8 \quad 36 + 7 \quad 22 + 9 \quad 16 + 9$$

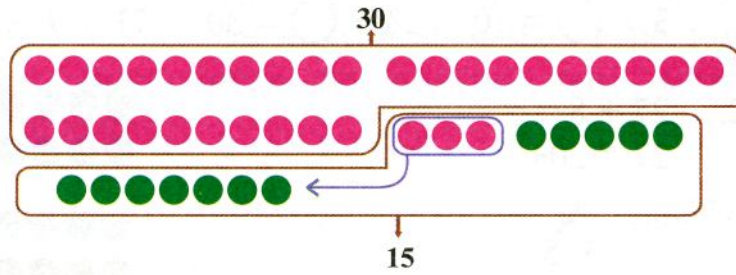
$$23 - 3 \quad 43 - 3 \quad 37 - 4 \quad 25 - 5$$

- Дар маъракаи баррагирӣ барои ёрии чӯпонҳо 28 нафар ҷавонон ва 12 нафар калонсолон омаданд. Барои ёрии чӯпонҳо ҳамагӣ чанд нафар одамон омаданд?
- Дар як тӯб 22 м матоъ ва дар тӯби дигар 5 м зиёдтар матоъ аст. Дар тӯби дуҷум чанд метр матоъ ҳаст?
- Колхоз барои кишту кори баҳорӣ 12 трактор ва 3-то камтар тухмипошакро ба кор омода кард. Колхоз ҳамагӣ чандто трактор ва тухмипошакро ба кор омода кард?

$$1. \quad 27 + 18$$

$$27 = 20 + 7$$

$$18 = 10 + 8$$

$$27 + 18 = (20 + 10) + (7 + 8) = 30 + 15 = 45$$

2	7	+	1	8	=	4	5

$$2. \quad \begin{array}{c} 36 + 16 = (20 + \dots) + (6 + \dots) = \\ \begin{array}{c} \wedge \quad \wedge \\ 30 \quad 6 \quad 10 \quad 6 \end{array} \end{array}$$

$$3. \quad \begin{array}{c} 25 + 48 = (\dots + \dots) + (\dots + \dots) \\ \begin{array}{c} \circ \quad \circ \quad \circ \quad \circ \end{array} \end{array}$$

4. $45 + 12$ $19 + 23$ $29 + 12$
 $37 + 8$ $28 + 7$ $39 - 8$
 $49 - 7$ $31 - 10$ $40 - 13$

5. Дилором якчанд китоб дошт. Баъд аз он ки \bar{y} 2 китобро т \bar{u} хфа кард, дар дасташ 4 китоб монд. Дилором чандто китоб дошт?

6. Масъала тартиб диҳед.

1. Сохтмончиён имсол дар соҳили рости дарёи Сир 10 хонаи баландошёна ва дар соҳили чапи он 2-го камтар хонаҳои баландошёна сохтанд. Сохтмончиён дар як сол чанд хонаи баландошёна сохтанд?

2.

$95 - 30$	$46 - 2$	$15 + 20$	$25 + 42$
$20 + 10$	$17 + 8$	$18 - 17$	$3 + 29$
$19 - 8$	$14 + 13$	$17 + 6$	$6 + 47$
$1 + 50$	$89 - 85$	$36 + 4$	$0 + 15$

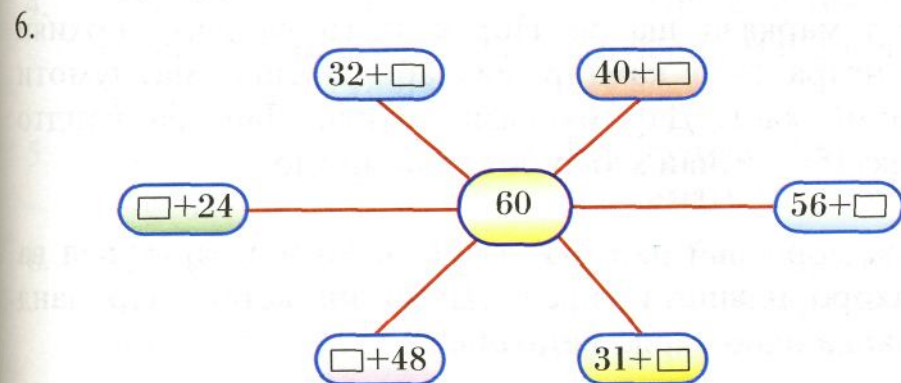
3.

$17 = \square \text{ д } \square \text{ в}$	$23 = \square \text{ д } \square \text{ в}$
$45 = \square \text{ д } \square \text{ в}$	$2 = \square \text{ в}$

4. Махфили «Дӯстдорони математика» 25 нафар аъзо дорад. Дар машғулияти имрӯза 19 нафари онҳо иштирок доштанд. Чанд нафар аъзоёни махфил дар машғулият иштирок накарданд?

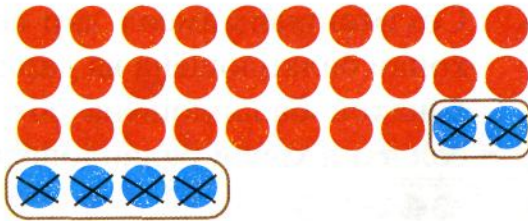
5.

$95 - 91$	$12 - 7$	$43 + 53$	$28 - 16$
$17 + 9$	$77 - 62$	$89 - 55$	$90 - 53$
$35 - 30$	$34 + 25$	$80 - 80$	$60 - 37$

$$1. \quad 34 - 6$$

$$\quad \quad \quad \begin{array}{r} 4 \\ 4 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$34 - 6 = (34 - 4) - 2 = 30 - 2 = 28$$

3	4	-	6	=	2	8		

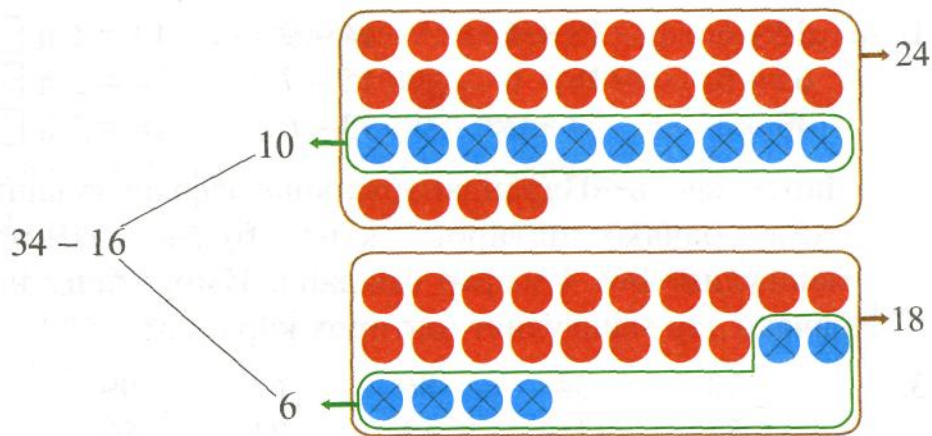
$$2. \quad 25 - 7 = (25 - 5) - \dots = 16 - 9 = (16 - 6) - \dots =$$

$$\quad \quad \quad \begin{array}{r} 5 \\ 5 \\ \hline 0 \end{array}$$

3. 24 - 5	17 + 14	20 - (5 + 4)
32 - 7	26 + 15	18 - (8 - 2)
15 - 6	34 - 12	30 - (4 + 9)
36 - 9	13 + 8	40 - (7 + 5)

4. Дар мамнӯъгоҳи Ромит 38 охубарра буд. Дар давоми сол шумораи онҳо 7-то зиёд шуд. Акнун дар мамнӯъгоҳ чанд охубарра ҳаст?
5. Дар маркази шаҳри Норак 10-то ва дар ноҳияи Данғара 5-то камтар мактаби миёнаи маълумоти умумӣ ҳаст. Дар маркази ноҳияи Данғара чандто мактаби миёнаи маълумоти умумӣ ҳаст?
6. Ададҳоро пай дар пай аз 71 то 80 номбар кунед ва онҳоро навишта гиред. Шумо ин корро дар чанд дақиқа иҷро карда метавонед?

1.

$$34 - 16 = (34 - 10) - 6 = 24 - 6 = 18$$

3	4	-	1	6	=	1	8

2. $44 - 27 = (44 - 20) - 7 =$

- 3.
$26 - 18$	$16 - 9$	$70 + (6 + 5)$
$32 - 15$	$18 + 0$	$80 - (13 + 7)$
$46 - 17$	$39 - 1$	$22 + (10 + 8)$

4. Колхоз 14 бошишгоҳи саҳроӣ дорад. 8-тои онро ба мавсими тобистона тайёр намуданд. Чанд бошишгоҳ тайёр нокарда монд?
5. Дар гулдон 8-то гули садбарги сурх ва 6-то кам гули садбарги зард буд. Дар гулдон ҳамагӣ чандто гул буд?
6. Аз адади 28 суммаи ададҳои 5 ва 3-ро тарҳ кунед. Аз суммаи ададҳои 12 ва 6 адади 9-ро тарҳ кунед. Ба суммаи ададҳои 16 ва 14 адади 8-ро илова кунед.

$$\begin{array}{cccc}
 1. & 22 - 6 & 18 + 6 & 14 - 9 & 13 = 1 \text{ д } \square \text{ в} \\
 & 63 - 5 & 16 + 6 & 15 - 7 & 24 = 2 \text{ д } \square \text{ в} \\
 & 46 - 8 & 29 + 7 & 13 - 6 & 16 = 1 \text{ д } \square \text{ в}
 \end{array}$$

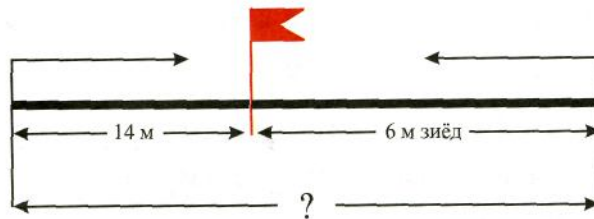
2. Дар махфили «Парандапарварон» дафъаи гузашта 32 нафар бачаҳо иштирок карда буданд. Имрӯз ба машғулият боз 4 нафар омаданд. Имрӯз чанд нафар бачаҳо дар машғулият иштирок карданд?

$$\begin{array}{ccccc}
 3. & \begin{array}{r} \underline{73} \\ - 52 \end{array} & \begin{array}{r} + 34 \\ \underline{35} \end{array} & \begin{array}{r} \underline{86} \\ - 43 \end{array} & \begin{array}{r} + 63 \\ \underline{24} \end{array} & \begin{array}{r} \underline{99} \\ - 86 \end{array}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{cc}
 4. & \begin{array}{l} 16 = \square \text{ д } \square \text{ в} \\ 18 = \square \text{ д } \square \text{ в} \\ 2 \text{ д } 8 \text{ в} = \square \end{array} & \begin{array}{l} 24 = \square \text{ д } \square \text{ в} \\ 2 \text{ д } = \square \text{ д } \square \text{ в} \\ 5 \text{ д } 9 \text{ в} = \square \end{array}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc}
 5. & 20 + (18 - 6) & 25 - 4 + 9 & 90 - 90 \\
 & 30 - (30 - 4) & 5 + 35 - 8 & 90 - 53 \\
 & 40 + (32 - 8) & 4 + 83 - 7 & 60 - 47
 \end{array}$$

6. Аз рӯи расм масъала тартиб диҳед.

$$\begin{array}{ccc}
 7. & \begin{array}{l} 40 * 36 \\ 18 * 12 \end{array} & \begin{array}{l} 38 * 46 \\ 32 * 39 \end{array} & \begin{array}{l} 10 * 16 \\ 21 * 17 \end{array}
 \end{array}$$

8. Ифодаҳоеро навишта гиред, ки қимати онҳо ба 6 баробар бошад:

$$\begin{array}{ccc}
 & 12 - 6 & 20 - 10 - 4 & 12 - (16 - 10) \\
 & 26 - 20 & 50 - 46 + 2 & 25 - 15 - 6
 \end{array}$$

$$\begin{array}{llll}
 1. & 22 - 6 & 18 + 6 & 14 - 9 & 13 = 1 \text{ д } \square \text{ в} \\
 & 63 - 5 & 16 + 6 & 15 - 7 & 24 = 2 \text{ д } \square \text{ в} \\
 & 46 - 8 & 29 + 7 & 13 - 6 & 16 = 1 \text{ д } \square \text{ в}
 \end{array}$$

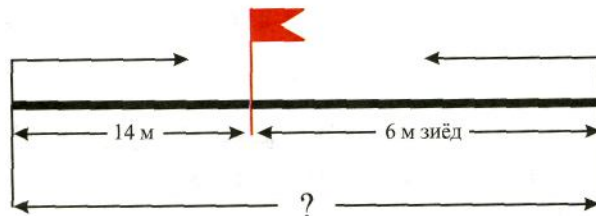
2. Дар маҳфили «Парандапарварон» дафъаи гузашта 32 нафар бачаҳо иштирок карда буданд. Имрӯз ба машғулият боз 4 нафар омаданд. Имрӯз чанд нафар бачаҳо дар машғулият иштирок карданд?

$$\begin{array}{r}
 3. \quad \begin{array}{r} _73 \\ -52 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} +34 \\ _35 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} _86 \\ -43 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} +63 \\ _24 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} _99 \\ -86 \\ \hline \end{array}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{ll}
 4. & 16 = \square \text{ д } \square \text{ в} & 24 = \square \text{ д } \square \text{ в} \\
 & 18 = \square \text{ д } \square \text{ в} & 2 \text{ д } = \square \text{ д } \square \text{ в} \\
 & 2 \text{ д } 8 \text{ в} = \square & 5 \text{ д } 9 \text{ в} = \square
 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll}
 5. & 20 + (18 - 6) & 25 - 4 + 9 & 90 - 90 \\
 & 30 - (30 - 4) & 5 + 35 - 8 & 90 - 53 \\
 & 40 + (32 - 8) & 4 + 83 - 7 & 60 - 47
 \end{array}$$

6. Аз рӯи расм масъала тартиб диҳед.

$$\begin{array}{lll}
 7. & \begin{array}{c} \geq \\ \leq \\ = \end{array} & \begin{array}{ll} 40 * 36 & 38 * 46 \\ 18 * 12 & 32 * 39 \end{array} & \begin{array}{l} 10 * 16 \\ 21 * 17 \end{array}
 \end{array}$$

8. Ифодаҳоеро навишта гиред, ки қимати онҳо ба 6 баробар бошад:

$$\begin{array}{lll}
 & 12 - 6 & 20 - 10 - 4 & 12 - (16 - 10) \\
 & 26 - 20 & 50 - 46 + 2 & 25 - 15 - 6
 \end{array}$$

1. Дар фермаи ширию молии колхоз 6 нафар духтарон ва 8 нафар писарон ба говдӯшҳо ёри мерасонанд. Боз 4 нафар бачаҳо ба ёрии онҳо омаданд. Чанд нафар бачаҳо ба говдӯшҳо ёри мерасонанд?

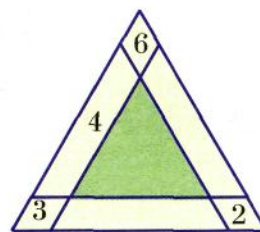
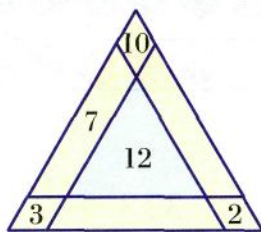
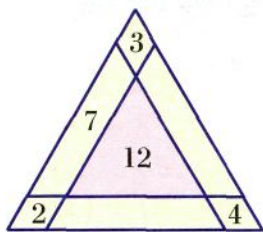
2. Дар ҳавлии мактаб 3 нафар писарон ва 7 нафар духтарон бозӣ мекарданд. 6 нафар бачаҳо ба хонаҳояшон рафтанд. Дар ҳавлии мактаб чанд нафар бачаҳо монданд?

3. $57 + 6$

$72 - 8$

$95 - 7$

4. Секунҷаҳои шавқовар.

5. $70 + 4 = 74$
 $70 - 4 = \square$

$80 + 5 = 85$
 $85 - 5 = \square$

$60 + 6 = 66$
 $66 - 6 = \square$

6. Ададҳои 15, 16, 17, 18, 19-ро то 20 пурра кунед.

7. Ифода кунед:

$5 \text{ дм} = \square \text{ см}$

$63 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$

$5 \text{ дм } 5 \text{ см} = \square \text{ см}$

$44 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$

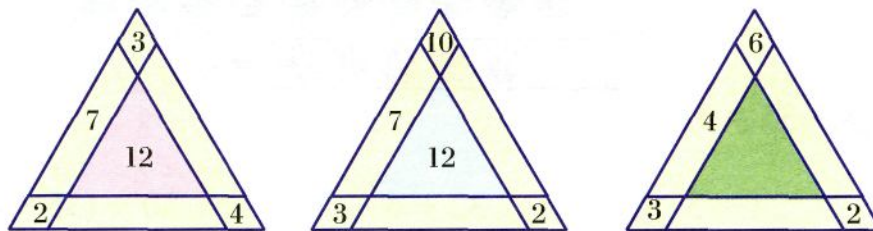
8. Чуқурии чоҳи об 7 м аст. Дарозии банди сатил 8 м мебошад. Оё аз чоҳ об гирифта мешавад?

1. Дар фермаи ширию молии колхоз 6 нафар духтарон ва 8 нафар писарон ба говдӯшхо ёрӣ мерасонанд. Боз 4 нафар бачаҳо ба ёрии онҳо омаданд. Чанд нафар бачаҳо ба говдӯшхо ёрӣ мерасонанд?

2. Дар ҳавлии мактаб 3 нафар писарон ва 7 нафар духтарон бозӣ мекарданд. 6 нафар бачаҳо ба хонаҳояшон рафтанд. Дар ҳавлии мактаб чанд нафар бачаҳо монданд?

3. $57 + 6$ $72 - 8$ $95 - 7$

4. Секунҷаҳои шавқовар.

5. $70 + 4 = 74$ $80 + 5 = 85$ $60 + 6 = 66$
 $70 - 4 = \square$ $85 - 5 = \square$ $66 - 6 = \square$

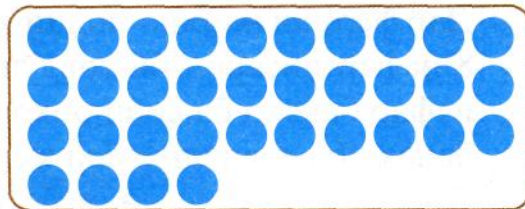
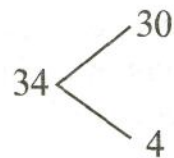
6. Ададҳои 15, 16, 17, 18, 19-ро то 20 пурра кунед.

7. Ифода кунед:

$5 \text{ дм} = \square \text{ см}$ $63 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$
 $5 \text{ дм } 5 \text{ см} = \square \text{ см}$ $44 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$

8. Чуқурии чоҳи об 7 м аст. Дарозии банди сатил 8 м мебошад. Оё аз чоҳ об гирифта мешавад?

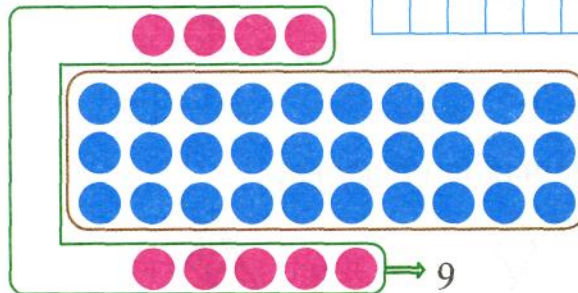
1. $34 + 5$

$$34 + 5 = 30 + (4 + 5) = 39$$

$$4 + 35$$

3	4	+	5	=	3	9

$$4 + 35 = 39$$

2. $24 + 5$
 $5 + 44$

$32 + 6$
 $29 - 5$

$20 + (35 + 4)$
 $(34 + 5) - 30$

3. $\begin{matrix} \geq \\ = \\ \leq \end{matrix}$

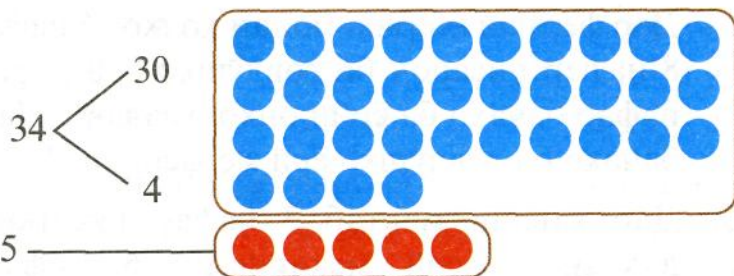
$15 + 1 * 15 - 1$
 $35 + 4 * 35 - 4$

$10 + 0 * 18 - 0$
 $15 + 4 * 16 + 4$

4. Оё камшаванда ва камкунанда баробар шуда метавонанд? Мисол нависед.

5. Дар китобхонаи мактаб 21 китоби «Тоҷикон» буд. Боз 7 китоби дигар оварданд. Дар китобхонаи мактаб чанд китоби «Тоҷикон» шуд?

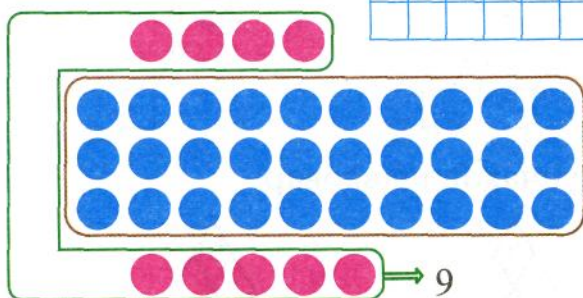
1. $34 + 5$

$$34 + 5 = 30 + (4+5) = 39$$

$$4 + 35$$

	3	4	+	5	=	3	9		

$$4 + 35 = 39$$

2. $24 + 5$
 $5 + 44$

$32 + 6$
 $29 - 5$

$20 + (35 + 4)$
 $(34 + 5) - 30$

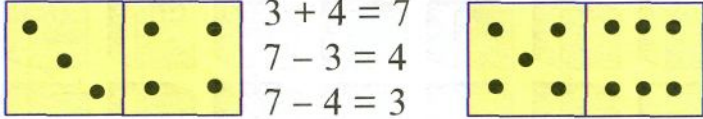
3. $15 + 1 * 15 - 1$
 $35 + 4 * 35 - 4$

$10 + 0 * 18 - 0$
 $15 + 4 * 16 + 4$

4. Оё камшаванда ва камкунанда баробар шуда метавонанд? Мисол нависед.

5. Дар китобхонаи мактаб 21 китоби «Тоҷикон» буд. Боз 7 китоби дигар оварданд. Дар китобхонаи мактаб чанд китоби «Тоҷикон» шуд?

САНЦИДАНИ ЧАМЪ

1. $3 + 4 = 7$ $5 + 6 = 11$
 $7 - 3 = 4$ $11 - 5 = 6$
 $7 - 4 = 3$ $11 - 6 = 5$

Агар аз сумма яке аз чамъшавандаҳоро тарҳ кунем, чамъшавандаи дигар ҳосил мешавад.

Дурустии иҷрои амали чамъ бо ёрии амали тарҳ санцида мешавад:

$56 + 7 = 63$. Санчиш: $63 - 7 = 56$

Аз сумма як чамъшавандаро тарҳ карда, чамъшавандаи дигарро ҳосил кардем. Амали чамъ дуруст иҷро карда шудааст.

2. Мисолҳоро ҳал карда, дурустии онҳоро санҷед:

$56 + 8 = 64$	$35 + 7$	$28 + 5$	$49 + 4$
$64 - 8 = 56$

3. Дар синф 25 нафар хонандагон мехонанд. 13 нафари онҳо писаронанд. Духтарон чанд нафар мебошанд?

4. Чамъшаванда	17	20	34	6	4	8	36	42	24
Чамъшаванда	3	12	5	59	18	24	5	8	9
Сумма									

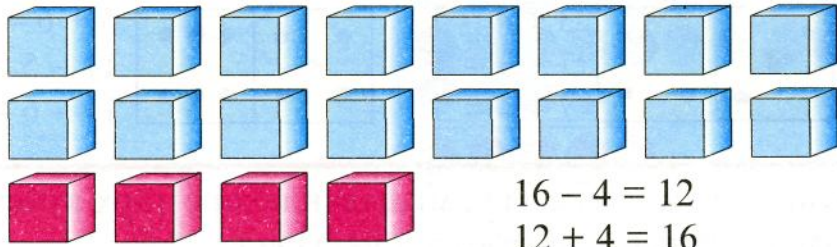
5. Ифодаҳоро нависед ва қимати онҳоро ёбед:

Фарқи ададҳои 46 ва 4; 67 ва 50.

Суммаи ададҳои 32 ва 5; 25 ва 30.

САНЦИДАНИ ТАРҲ

1.

Агар ба фарқ тарҳкунандаро ҷамъ кунем,
тарҳшаванда ҳосил мешавад.

Дурустии иҷрои амали тарҳ бо ёрии амали ҷамъ санҷида мешавад:

$$43 - 9 = 34.$$

$$\text{Санҷиш: } 34 + 9 = 43$$

Ба фарқ тарҳкунандаро ҷамъ карда, тарҳшавандаро ҳосил кардем. Амали тарҳ дуруст иҷро карда шудааст.

2. Мисолҳоро ҳал карда, дурустии онҳоро санҷед:

$$83 - 6 = 77$$

$$54 - 7$$

$$62 - 8$$

$$100 - 24$$

$$77 + 6 = 83$$

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Дар болои бом 20 кабӯтар буд. Аввал 6-то ва сонӣ боз 3 кабӯтар pariда рафт. Дар болои бом чанд кабӯтар монд?

4. Аз рӯи мисоли $13 - 3$ доир ба тарҳ масъала тартиб диҳед.

5. $16 + 1 * 16 - 1$

Кадомаш калон аст? Кадомаш хурд аст?

1. 24 бача машғули дарахтшинонӣ буд. Ба назди онҳо боз 6 бачаи дигар омаду 11 бача рафт. Акнун чанд бача дарахт мешинонад?

2. $12 + 7$ $15 + 3$ $14 + 4$ $16 + 1$
 $7 + 12$ $3 + 15$ $4 + 14$ $1 + 16$
 $19 - 7$ $18 - 3$ $18 - 4$ $17 - 1$

3. Суммаро ёбед. Ҷуфти мисолҳоеро навишта гиред, ки чамъшавандаҳояшон якхела бошанд. Фаҳмонед, ки чаро сумма дар ҳар як ҷуфти мисолҳо баробаранд.

$17 + 3$ $18 + 2$ $6 + 14$ $14 + 6$
 $9 + 11$ $7 + 13$ $12 + 8$ $1 + 19$
 $16 + 4$ $11 + 9$ $2 + 18$ $4 + 16$

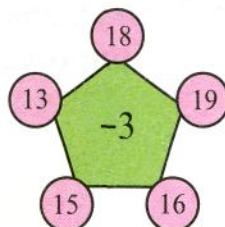
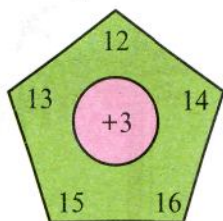
4. Мисолҳоро ҳал карда, дурустии онҳоро санҷед:

$13 + 7$ $27 + 7$ $32 + 9$

5. Зиёд кунед:

18-ро ба 1 воҳид; 15-ро 4 воҳид; 32-ро 8 воҳид.

6. Мисолҳо тартиб дода, ҳал кунед.

7. Ҳар кадоми ададҳои 27, 23, 29, 25, 24-ро то 30 пурра кунед.

Ҳар кадоми ададҳои 40, 37, 51, 49, 56-ро 1 воҳиди кам кунед.

8. Дарозии ресмон 15 м аст. Нодир 6 м ресмонро бурида гирифт. Ресмони боқимонда чӣ қадар дарозӣ дорад?

9. $10 + 9 - 10$ $30 - 20 - 1$ $19 - 9 + 3$
 $5 + 5 - 1$ $20 - 2 - 10$ $16 - 6 + 6$
 $8 + 2 - 10$ $10 - 4 - 1$ $14 - 4 + 9$

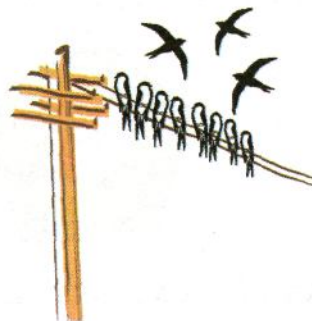
10. Ададҳои 23, 15 ва 18-ро чӣ тавр ба намуди суммаи даҳидҳо ва воҳидҳо навиштан мумкин аст?

11. $30 - 14$ $50 - 12$ $40 - 17$

12. Адади 7-ро 12 воҳид зиёд кунед. Адади 30-ро 13 воҳид кам кунед.

13. $19 - 13$ $20 + 19$ $32 - 12 - 3$
 $28 + 9$ $39 - 27$ $29 + 1 - 12$
 $36 + 23$ $43 + 24$ $50 - 49 + 19$

14. Аз рӯи расм масъала тартиб дода, онро ҳал кунед.

15. Мисолҳоро ҳал карда, дурустии онҳоро санҷед.

$38 + 5$ $42 - 5$ $100 - 25$ $56 + 7$

16. Аз ададҳои зерин истифода бурда, оид ба чамъ ва тарҳ дутоғӣ мисол тартиб диҳед:

27, 6, 20

9, 8, 13

7, 16, 5

17. $40 - 12 * 40 - 13$ $99 * 99 - 9$
 $15 + 7 * 15 + 6$ $80 - 1 * 79$

18. Чамъшавандаи якум 12, чамъшавандаи дуум 73 аст. Сумма ба чанд баробар мешавад?

Ададҳои 53 ва 17-ро чамъ кунед. Кадом адад ҳосил шуд?

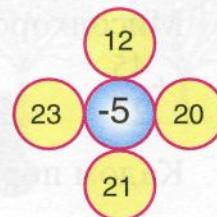
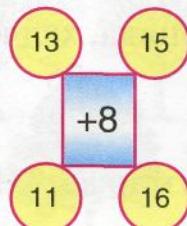
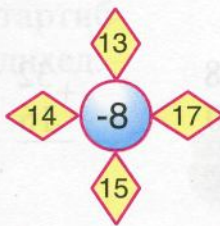
Ба адади 25 адади 7-ро илова кунед. Чанд ҳосил шуд?

Суммаи ададҳои 34 ва 9-ро ёбед. 42 ва 18 чанд мешавад?

19.

Тарҳшаванда	30	67	53	21	13	72	41	87
Тарҳқунанда	13	8	50	5	9	0	5	7
Фарқ								

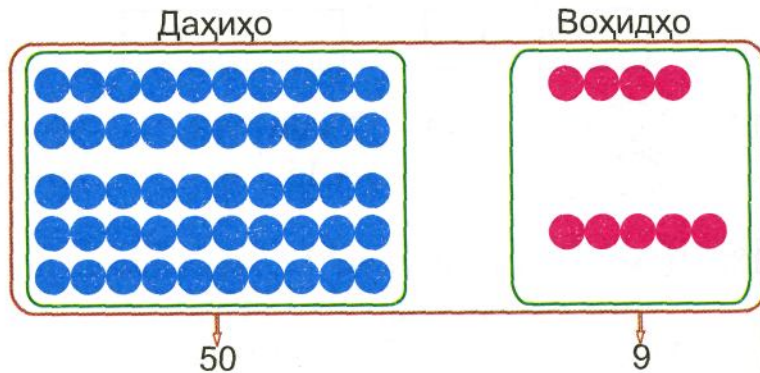
20. Бозии «Хомӯшона».

ҲИСОББАРОРИИ ХАТТӢ

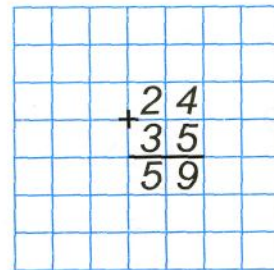
1. $24 + 35$

$$\begin{array}{r} 24 + \\ \wedge \\ 20 \ 4 \\ + 35 \\ \wedge \\ 30 \ 5 \end{array}$$

$$24 + 35 = (20 + 30) + (4 + 5) = 50 + 9 = 59$$

Ҳамин ададҳоро таг ба таг (дар як сутунча) навишта чамъ кардан кулайтар аст. Дар ин маврид воҳидҳоро дар таги воҳидҳо, даҳиҳоро дар таги даҳиҳо менависанд ва дар тарафи чап дар байн аломати чамъ мегузоранд.

Аввал ба воҳидҳо воҳидҳоро чамъ мекунанд: $4 + 5 = 9$. Дар таги воҳидҳо 9 менависанд. Даҳиҳоро ба даҳиҳо чамъ мекунанд: $2 + 3 = 5$ (дахӣ). Дар таги даҳиҳо 5 менависанд. Ҳосили чамъ ба 59 баробар будааст.

2. Мисолҳоро фаҳмонида, ҳал кунед:

$$\begin{array}{r} +45 \\ \hline 23 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +51 \\ \hline 37 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +26 \\ \hline 72 \end{array}$$

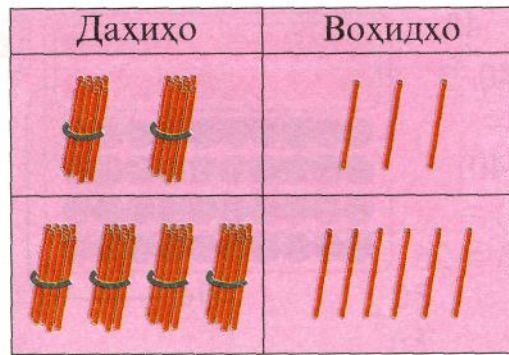
$$\begin{array}{r} +38 \\ \hline 50 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +32 \\ \hline 16 \end{array}$$

3. Қадом порча дарозтар аст? Чӣ қадар?

1. $23 + 46$

$$\begin{array}{r} +23 \\ +46 \\ \hline \end{array}$$

2. Мисолҳоро фаҳмонида, ҳал кунед:

$$\begin{array}{r} +18 \\ +41 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +32 \\ +26 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +53 \\ +25 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +84 \\ +13 \\ \hline \end{array}$$

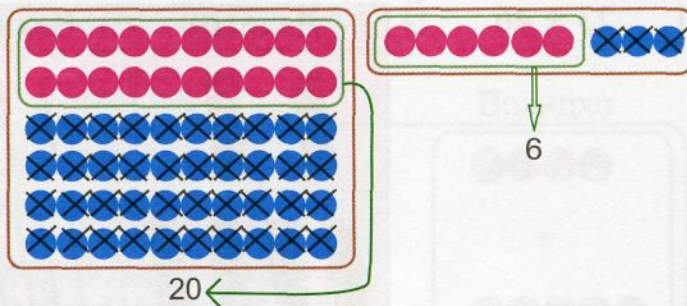
3. Бачаҳо аз кӯҳ 8 даста гули лола ва 4 даста гули сиёҳгӯш оварданд. Онҳо 6 даста гулро ба модар ва гулҳои боқимондари ба муаллимаҳо тӯҳфа карданд. Бачаҳо ба муаллимаҳо чанд даста гул тӯҳфа карданд?

4. 24 нафар хонандагон замини ҳавлии назди мактабро нарма мекарданд. 6 писар ва 4 духтар ба шинондани дарахтон шурӯъ карданд. Акнун чанд нафар хонандагон замин нарма мекунанд?

5. Масъала тартиб диҳед:

$$\begin{array}{r}
 69 - 43 \\
 \overline{60 \quad 9 \quad 40 \quad 3} \\
 69 - 43 = \\
 = (60 - 40) + \\
 + (9 - 3) = \\
 = 20 + 6 = 26
 \end{array}$$

Ҳамин ададҳоро таг ба таг (дар як сутунча) навишта, тарҳ кардан қулайтар аст. Дар ин маврид воҳидҳоро дар таги воҳидҳо, даҳиҳоро дар таги даҳиҳо менависанд ва дар тарафи чап дар байн аломати тарҳ мегузоранд: Аввал аз воҳидҳо воҳидҳоро тарҳ мекунанд: $9 - 3 = 6$. Дар таги воҳидҳо 6 менависанд. Аз даҳиҳо даҳиҳоро тарҳ карда, дар таги даҳиҳо менависанд: $6 - 4 = 2$. Ҳосили тарҳ ба 26 баробар аст.

		6	9	
		-	4	3
			2	6

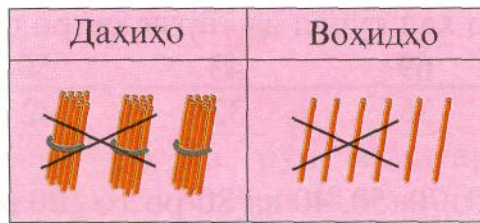
$$\begin{array}{r}
 49 \\
 \underline{37}
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 53 \\
 \underline{21}
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 76 \\
 \underline{54}
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 85 \\
 \underline{72}
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 29 \\
 \underline{17}
 \end{array}$$

3. Ададҳоро таг ба таг навишта, ҳисоб кунед.

$$54 - 17 \quad 39 - 18 \quad 83 - 21 \quad 77 - 55$$

4. Мактаббачаҳо қарор доданд, ки дар назди мактаб 50 бех ниҳол шинонданд. Баъди шинондани якчанд бех ниҳол боз шинондани 14 бех ниҳол боқӣ монд. Мактаббачаҳо чанд бех ниҳол шинонданд?

1. $36 - 24$

$$\begin{array}{r} 36 \\ - 24 \\ \hline \end{array}$$

2. $\begin{array}{r} 27 \\ - 15 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 84 \\ - 42 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 98 \\ - 77 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 25 \\ + 63 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 49 \\ - 27 \\ \hline \end{array}$

3. Мисолҳоро ҳал кунед ва дурустии онҳоро санҷед:

$25 - 7 =$	$18 + 6$	$12 - 5$	$39 - 17$
$18 + 7 =$
....

4. Ба боғчаи бачаҳо 36 л шир оварданд. То нисфирӯзӣ 12 л ва баъди нисфирӯзӣ 8 л ширро сарф карданд. Чанд литр шир боқӣ монд?

5. Ададҳои 10, 14, 8, 6 ва 12-ро ба суммаи чамъшавандаҳои якхела иваз намоед.

Намуна: $10 = 5 + 5$, $10 = 2 + 2 + 2 + 2 + 2$

6. Кадоме аз квадратҳо шавқовар мебошад?

9	10	5
4	8	12
11	6	7

3	8	7
10	6	2
5	4	9

6	4	4
5	7	9
10	3	8

7. Комбинати қолинбофии Қайроқум дар се навбат 95 қолин бофт. Дар навбати якум 35 ва дар навбати дуюм 30 қолин бофт. Комбинат дар навбати сеюм чанд қолин бофт?

1. Мисолҳоро ҳал кунед ва тарзи ҳалро фаҳмонед:

$$\begin{array}{r} +16 \\ \underline{72} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} -69 \\ \underline{35} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} -43 \\ \underline{32} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} -56 \\ \underline{42} \end{array}$$

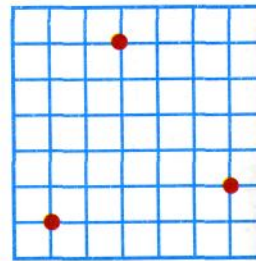
$$\begin{array}{r} -87 \\ \underline{25} \end{array}$$

2. Ададҳои 30, 70, 50, 40 ва 80-ро то 100 пурра кунед.

3.	$54 - 8$	$38 - 8 + 12$	$40 - (20 + 4)$
	$36 + 9$	$12 + 18 - 9$	$60 - (23 - 3)$
	$84 - 30$	$26 - 16 + 12$	$20 - (7 + 12)$

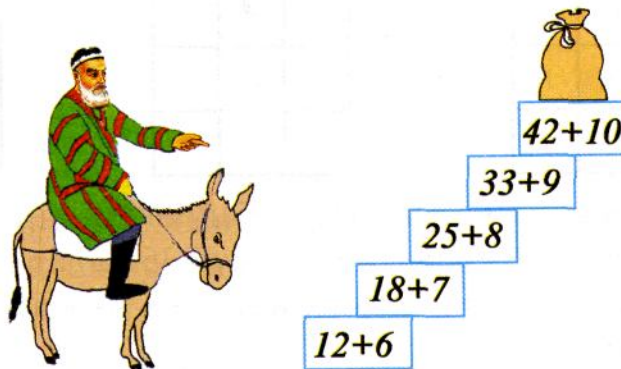
4. Зӯхро 6 чилди болишт ва Нодира 3-то зиёдтар чилди болишт дӯхт. Савол гузошта, масъаларо ҳал кунед.

5. Нуқтаҳоро дар дафтарадон қайд кунед. Онҳоро бо порчаҳо тавре пайваст кунед, ки секунҷа ҳосил шавад. Худатон боз як нуқтаро қайд кунед ва секунҷаи нав созед.

6. $24 - 4 * 18$ $8 \text{ дм } 3 \text{ см } * 80 \text{ см}$
 $45 + 8 * 45 - 8$ $20 \text{ см } * 1 \text{ дм } 2 \text{ см}$

7.

1.

Ду писарбача рӯ ба рӯи якдигар медаванд. Писарбачаи якум то вохӯрӣ 48 м ва писарбачаи дуюм 52 м роҳро тай намуд. Онҳо чанд метр роҳро тай намуданд?

2. Дарахти сафедор 20 м ва дарахти чинор 16 м баландӣ дорад. Сафедор аз чинор чанд метр баландтар аст? Чинор аз сафедор чанд метр пасттар аст?

3. Ададҳоро тағ ба тағ навишта мисолҳоро, ҳал кунед:
 $73 - 52$ $34 + 35$ $48 - 26$ $63 + 24$
 Дурустии ҳалро санҷед.

4. $99 - 29$ $75 + 15 - 10$ $100 - (54 + 16)$
 $29 + 31$ $87 - 40 + 3$ $63 - (3 + 20)$
 $31 + 0$ $68 - 30 - 3$ $24 + (22 + 8)$

5. Масъала тартиб диҳед.

1. 23 феврал

Якчанд нафар хизматчиёни ҳарбӣ дар муҳофизати сарҳади ҷумҳурӣ буданд. Баъд аз он ки 25 нафарашон ба тантанаи рӯзи Артиши Миллӣ омаданд, дар сарҳад 45 нафар хизматчиён монданд. Дар муҳофизати сарҳад чанд нафар хизматчиён буданд?

2. $57 + 9$ $50 - 22$ $48 - 23$ $18 + 12$
 $46 - 8$ $70 - 37$ $34 + 13$ $30 - 12$
 $34 - 6$ $80 - 68$ $29 - 12$ $30 - 18$
3. Адади 27 (21, 33, 39)-ро то ҳосилшавии 9, 6-тоғӣ кам кунед.
4. Рӯзи Артиши Миллӣ 12 киштии калон ва 9 киштии хурд ба баҳр баромаданд. Киштиҳои калон аз киштиҳои хурд чандто зиёд буданд? Киштиҳои хурд аз киштиҳои калон чандто кам буданд?
5. Аз суммаи ададҳои 9 ва 26 адади 5-ро тарҳ кунед. Ба адади 12 фарқи ададҳои 12 ва 3-ро ҷамъ кунед.
6. Қадом рақамҳо партофта шудаанд:

$$\begin{array}{r} + 4 \square \\ 13 \\ \hline 55 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - \square 9 \\ 25 \\ \hline 54 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 5 \square \\ \square 8 \\ \hline 89 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - \square \square \\ 54 \\ \hline 22 \end{array}$$

7. Аз ададҳои 9, 7 ва 16 истифода бурда, оид ба ҷамъ ва тарҳ 3-тоғӣ мисол тартиб диҳед.

8. Мисолҳои ҷавобашон 23-ро навишта гиред.

$$\begin{array}{cccc} 40 - 17 & 39 - 17 & 18 + 52 & 19 + 6 \\ 53 - 32 & 12 + 11 & 70 - 18 & 29 - 20 \\ 15 + 8 & 44 - 23 & 18 + 5 & 53 - 30 \end{array}$$

9. Ду бригадҳои роҳсозон ба пешвози якдигар кор карда, бояд 90 м роҳро мумфарш мекарданд. Бригадҳои якум то вохӯрӣ 38 м роҳро мумфарш кард. Бригадҳои дуҷум чанд метр роҳро мумфарш кард?

10.	Ҷамъшаванда	28	13		86		18	17
	Ҷамъшаванда	6		26	13	65		0
	Сумма		34	47		99	5	

11. $48 - 3$ $80 - 47$ $7 + 18$ $4 + (30 - 24)$
 $48 - 30$ $80 - 7$ $6 + 29$ $7 + (90 - 85)$

12. Дар халта 50 кг орд буд. Аз 5 кг орд самбӯса ва аз 7 кг орд кулча пухтанд. Чанд килограмм орд боқӣ монд?

13. $36 + 7$ $24 - 9$ $65 + 8$ $87 - 8$

$$\begin{array}{cccc} \square & \wedge & \square & \wedge & \square & \wedge & \square & \wedge \\ & \square & & \square & & \square & & \square \\ & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2. \quad +36 \\ \quad +18 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} +44 \\ \quad +27 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} +29 \\ \quad +62 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} +54 \\ \quad +38 \\ \hline \end{array}$$

3. Мисолҳоро ҳал кунед ва дурустии онҳоро санҷед:

$85 - 18$

$64 - 29$

$18 + 29$

4. Дар ду банка 13 кг асал ҳаст. Дар банкаи якум 7 кг асал ҳаст. Дар банкаи дуюм чанд килограмм асал ҳаст?

$$\begin{array}{r} 5. \quad 18 + 12 - 8 \\ \quad 24 - 4 + 6 \\ \quad 36 + 4 - 9 \end{array} \quad \begin{array}{r} 87 - 7 + 3 \\ 64 + 6 - 8 \\ 59 - 9 + 18 \end{array} \quad \begin{array}{r} 98 - 8 + 2 \\ 40 - 10 + 16 \\ 63 + 7 - 8 \end{array}$$

* * *

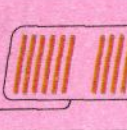
1. Мисолҳоро фаҳмонида, ҳал кунед:

$$\begin{array}{r} +18 \\ \quad +45 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} +32 \\ \quad +19 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} +36 \\ \quad +17 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} +47 \\ \quad +14 \\ \hline \end{array}$$

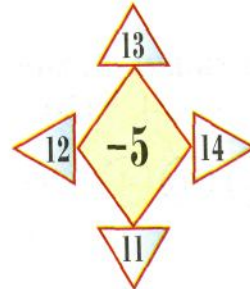
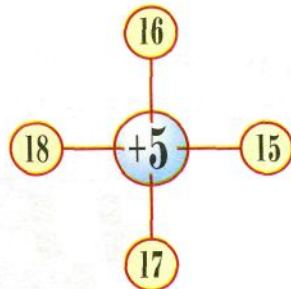
2. Тарзи ҳалли ин мисолро фаҳмонед:

$$26 + 14 = (20 + 10) + (6 + 4) = 30 + 10 = 40$$

Ҳосили чамъ ба 40 баробар будааст.

Дахиҳо	Воҳидҳо
	
	

3. Боғбон рӯзи якум 15 дарахти себ ва рӯзи дуум 4 бех камтар дарахти себ шинонд. Боғбон дар ду рӯз чанд дарахти себ шинонд?
4. $29 + 17$ $25 + 37$ $86 - 6 + 12$
 $56 + 32$ $48 - 9$ $14 - 8 + 7$
 $39 + 15$ $29 + 6$ $15 + 9 - 14$
5. Ду порча кашед, ки дарозии порчаи якум 7 см ва дарозии порчаи дуум 4 см зиёдтар бошад.
6. Адади 8 аз адади 16 (20, 32, 26, 12) чанд воҳид камтар аст?
7. Дар боғи колхоз 26 дарахти хурмо ва 16 дарахти челон ҳаст. Дарахтони хурмо назар ба дарахтони челон чандто зиёд мебошанд? Дарахтони челон назар ба дарахтони хурмо чандто камтар мебошанд?
8. Мисолҳо тартиб дода ҳал кунед.

9. $17 + 19 = 36$ $16 + 18 = 34$ $56 + 14 = 70$
 $36 - 17 =$ $34 - 16 =$ $70 - 14 =$
 $36 - 19 =$ $34 - 18 =$ $70 - 56 =$

1. Мисолҳоро фаҳмонида ҳал кунед:

$$\begin{array}{r} +33 \\ 49 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +59 \\ 24 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +63 \\ 17 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +78 \\ 13 \\ \hline \end{array}$$

2. Қавсхоро тавре барқарор кунед, ки ҷавоби мисолҳо дуруст шаванд:

$$30 - 7 - 3 = 20$$

$$7 - 11 - 5 = 1$$

$$40 - 5 + 2 = 37$$

$$4 + 9 - 2 = 11$$

$$9 + 14 - 6 = 17$$

$$42 - 12 - 4 = 34$$

3.

$$27 + 5 * 25 + 7$$

$$2 \text{ дм } 5 \text{ см } * 5 \text{ дм } 2 \text{ см}$$

$$32 - 5 * 32 - 3$$

$$4 \text{ дм } 3 \text{ см } * 43 \text{ см}$$

4. 1 дм аз 1 м чанд сантиметр камтар аст?

1 м аз 1 дм чанд сантиметр зиёдтар аст?

5. Моҳи март 31 рӯз дорад. Дар он 12 рӯзи офтобӣ буд. Дар моҳи март чанд рӯзи абрнок буд?

6. Ададҳоро тағ ба тағ навишта мисолҳоро, ҳал кунед:

$$39 + 26$$

$$54 - 17$$

$$83 - 25$$

$$70 - 38$$

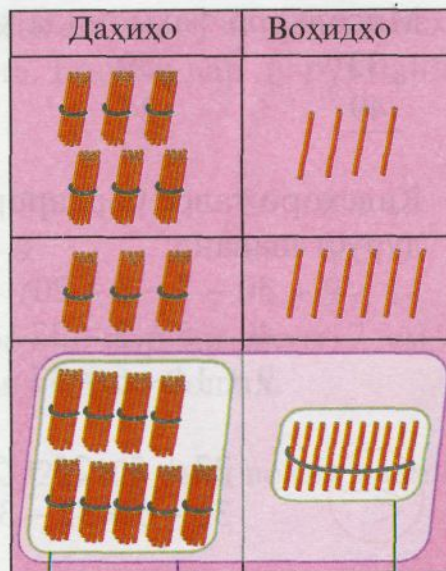
7. Квадратҳои шавқовар.

6	16	14
20	12	4
10	8	18

12	22	8
10	14	18
20	6	16

8. Тарҳшаванда 60, тарҳқунанда 13. Фарқро ёбед.

$$\begin{array}{r}
 64 \\
 \overline{60} \quad 4 \\
 36 \\
 \overline{30} \quad 6 \\
 64 + 36 = \\
 = (60 + 30) + (4 + 6) = \\
 = 90 + 10 = 100
 \end{array}$$

9 даҳӣ

10 даҳӣ = 100

10 = 1 даҳӣ

Ин ададҳоро таг ба таг (дар як сутунча) навишта, чамъ мекунем. Воҳидҳоро чамъ мекунем: $4 + 6 = 10$. Ин як даҳиро ташкил медиҳад. Дар таги воҳидҳо 0 менависем. Даҳиҳоро чамъ мекунем: $1 + 6 + 3 = 10$ (даҳӣ). 10 даҳӣ 1 садиро ташкил медиҳад. Бинобар ин дар таги даҳиҳо 0 навишта, аз он пеш 1 менависем. Ҳосили чамъ ба 100 баробар будааст.

			6	4
			3	6
		1	0	0

2. Ин мисолҳоро фаҳмонида, ҳал кунед.

$$\begin{array}{r}
 +53 \\
 \underline{47} \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 +43 \\
 \underline{37} \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 +77 \\
 \underline{23} \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 +87 \\
 \underline{13} \\
 \hline
 \end{array}$$

3. $\begin{array}{l} \geq \\ \leq \\ = \end{array}$ $76 * 76 + 0$ $8 + 12 * 21$
 $87 * 87 + 3$ $12 - 3 * 16$

4. Бригадаи обчакорӣ мебоист дар 100 чӯяк карам кӯчат мекард. Бригада рӯзи якум дар 37 чӯяк ва рӯзи дуюм дар 43 чӯяк карам кӯчат кард. Чанд чӯяк карам кӯчат накарда монд?

5.

$16 + 74$	$24 - 8 + 2$	$80 - (24 + 16)$
$49 + 51$	$89 + 1 - 10$	$22 + (18 - 9)$
$76 - 26$	$96 - 46 + 12$	$(15 + 8) + 7$

6. Аз рӯи расмҳо масъала тартиб диҳед.

		
8 дирам 24 дирам	8 дирам ?	? 24 дирам
Ҳамагӣ – ?	Ҳамагӣ – 32 дирам	Ҳамагӣ – 32 дирам

* * *

1.

$\frac{47 + 53 = 100}{100 - 47 = 53}$	$\frac{64 + 36}{100 - 36}$	$\frac{25 + 75}{100 - \square}$	$\frac{82 + 18}{\square - \square}$
$100 - 53 = 47$	$100 - 64$	$100 - \square$	$\square - \square$

2. Мисолҳоро таг ба таг навишта, ҳал кунед:
$46 + 24$	$28 - 15$	$72 - 27$	$80 - 64$

3. Шаҳноза 12 самбӯса ва Дилноза 2-то зиёдтар самбӯса пухт. Дилноза чандто самбӯса пухт?

4. Мисолҳоро ҳал кунед ва дурустии ҳалро санҷед:
$29 + 9$	$49 + 8$	$46 + 7$	$32 - 9$

5. $\begin{matrix} > \\ < \\ = \end{matrix}$ $19 + 1 * 20$ $40 + 2 * 40 + 20$
 $24 + 6 * 24 - 6$ $20 - 8 * 20 - 18$

6. Ба саёхат 35 нафар мардҳо, 8 нафар камтар занҳо ва 12 нафар бачаҳо рафтанд. Ҳамагӣ чанд нафар ба саёхат рафтанд?

7. Пагоҳӣ дар мағозаи китобфурӯшӣ 40 китоби бадеӣ буд. Дар охири рӯз 16 китоб монд. Дар як рӯз чанд китоби бадеӣ фурӯхтанд?

8. $78 - 18$ $52 - 12$ $100 - 18$ $50 - 24$
 $92 + 8$ $77 + 23$ $100 - 82$ $50 - 26$
 $14 + 26$ $85 - 25$ $82 + 18$ $26 + 24$

9. Қадом рақамҳо партофта шудаанд:

$$\begin{array}{r} +4\boxed{} \\ 13 \\ \hline 55 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} -\boxed{}9 \\ 25 \\ \hline 54 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +5\boxed{} \\ \boxed{}8 \\ \hline 89 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} -\boxed{}\boxed{} \\ 54 \\ \hline 22 \end{array}$$

10. Ададҳоро тағ ба тағ навишта, ҳисоб кунед:

$34 + 7$ $29 + 6$ $63 + 18$ $90 - 36$
 $28 + 45$ $36 + 21$ $7 + 58$ $60 - 4$

1. Мисолхоро фаҳмонида, ҳал кунед.

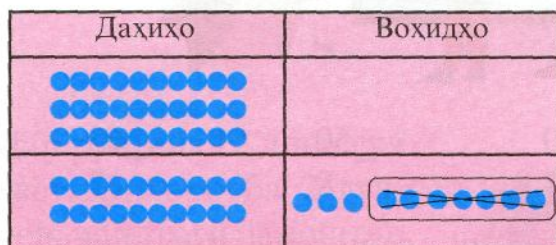
$$\begin{array}{r} +23 \\ \underline{7} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +46 \\ \underline{4} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +87 \\ \underline{3} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +45 \\ \underline{8} \end{array}$$

2. Тарзи ҳалли ин мисолро фаҳмонед: $30 - 7$

		3	0
		-	7
		2	3

$$30 - 7 = 20 + (10 - 7) = 20 + 3 = 23$$

Ин ададхоро тағ ба тағ навишта, тарҳ кардан осонтар аст: аз 30 як даҳиро мегирем, ки ин аз 10 воҳид иборат аст. Аз 10 воҳид 7 воҳидро тарҳ мекунем: $10 - 7 = 3$. Дар тағи воҳидҳо 3 менависем. Ду даҳӣ монда буд. 2-ро дар тағи даҳихо менависем. Фарқ ба 23 баробар будааст.

3. Мисолхоро ҳал кунед ва тарзи ҳалро фаҳмонед.

$60 - 8$

$40 - 6$

$36 + 4$

$50 - 7$

4. Бачаҳо барои иди 1-Май аз коғазҳои ранга кабӯтар ва байрақча буриданд. Кабӯтарҳо 40 дона ва байрақчаҳо 8-то камтар буданд. Бачаҳо чанд дона байрақча буриданд?

$\square + \square = 14$

$\square - \square = 8$

$\square + \square = \square$

$14 - \square = 9$

$8 - \square = 4$

$12 + \square = 20$

$$1. \quad \begin{array}{r} 90 \\ -4 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 80 \\ -7 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 50 \\ -8 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 63 \\ +7 \\ \hline \end{array}$$

2. Аз рақамҳои 3 ва 5 ду адади дурақама тартиб додан мумкин аст: 35 ва 53.

Аз рақамҳои 2, 4 ва 7 истифода бурда, ададҳои дурақама тартиб диҳед. Чандто адад тартиб додед?

3. Парвиз ба албом 18 марка ва Мунира 6-то зиёдтар марка часпонд. Онҳо ҳамагӣ ба албом чанд марка часпонданд?

$$4. \quad \begin{array}{llll} 43 + 7 & 67 + 9 & 50 - 6 & 5 - 5 \\ 60 - 5 & 29 + 8 & 52 - 6 & 0 + 13 \\ 66 + 4 & 93 - 7 & 52 + 6 & 8 - 0 \end{array}$$

5. Мисолҳо тартиб дода, онҳоро ҳал кунед:

1	2	3
8	30-	4
7	6	5

8	1	2
7	50-	3
6	5	4

8	1	2
7	20+	3
6	5	4

6. Ададҳоро бо тартиби камшавиашон нависед:
23, 9, 49, 2, 18, 99, 70, 64, 58, 30, 21.

7.

8. Дар рӯи миз 12 дона гулхаст. Онҳоро ба 2 гулдон чандтоғӣ гузоштан мумкин аст? Ҷавобро дар ҷадвал ҷой кунед.

Гулдони 1	7		4		3	6
Гулдони 2	5	2		1		

9. $89 - 7$ $52 + 19$ $60 + (20 - 4)$
 $80 - 7$ $47 + 13$ $70 - (23 + 8)$
 $82 - 7$ $37 + 15$ $60 - (70 - 20)$

10. Барои боғчаи бачагон 20-то лӯхтак ва 8-то камтар албоми расмдор хариданд. Барои боғчаи бачаҳо чандто албоми расмдор хариданд?

11. $\square - 20 = 38$ $37 - \square = 7$ $\square + 24 = 60$
 $\square - 43 = 20$ $63 - \square = 50$ $48 + \square = 50$

12.
$$\begin{array}{r} +37 \\ 16 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} -30 \\ 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +66 \\ 17 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} -80 \\ 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +43 \\ 48 \\ \hline \end{array}$$

13.

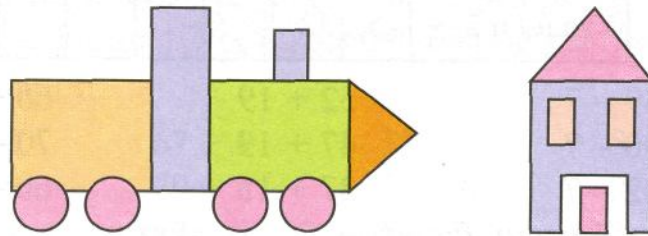

Дарозии порчаи якум чанд сантиметр ва дарозии порчаи дуюм чанд сантиметр аст? Кадоме аз онҳо дарозтар аст ва чанд сантиметр? Кадоме аз онҳо кӯтоҳтар аст ва чанд сантиметр?

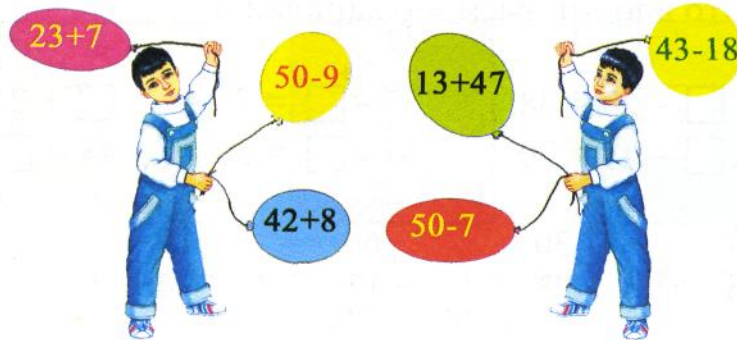
14. Бачаҳо 20 чӯяк пиёз ва 7 чӯяк камтар сабзиро хишова карданд. Бачаҳо ҳамагӣ чанд чӯяки пиёзу сабзиро хишова карданд?

15. $18 - 11 + 7$ $14 - 10 + 6$ $13 - 12 + 9$
 $16 - 14 + 8$ $20 - 13 + 3$ $30 - 8 + 1$
 $20 - 11 + 2$ $17 - 11 + 12$ $20 - 17 + 3$

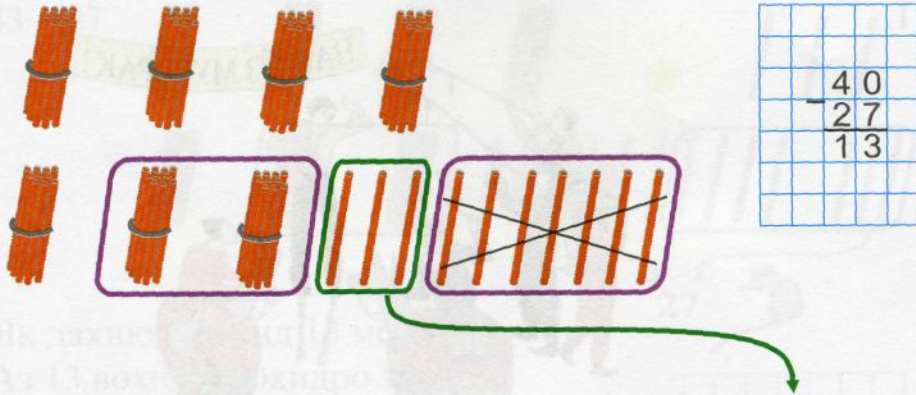
16. Аз кадом шаклҳо сохта шудаанд:

17.

1.

Аз 10 воҳид 7 воҳидро тарҳ мекунем: $10 - 7 = 3$

3 воҳидро дар таги воҳидҳо менависем. 3 даҳӣ монда буд. Аз онҳо 2 даҳиро тарҳ мекунем: $3 - 2 = 1$ (даҳӣ).

Як даҳиро дар таги даҳиҳо менависем. Фарқи ададҳои 40 ва 27 ба 13 баробар будааст.

2.
$$\begin{array}{r} \underline{60} \\ - 28 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \underline{50} \\ - 23 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \underline{70} \\ - 16 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \underline{90} \\ - 56 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 53 \\ + 18 \\ \hline \end{array}$$

3. Дар як маҳалла 20 хона ва дар маҳаллаи дигар 2 хона камтар аст. Дар ду маҳалла чанд хона ҳаст?

4. 5 адади якрақам ва 5 адади дурақамаро номбар кунед ва дар дафтартон нависед. Адади якрақамии калонтарин ва адади дурақамии хурдтаринро номбар кунед.

5.
$$45 - 5 * 45 + 5$$

$$28 + 6 * 6 + 28$$

$$60 - 4 * 60 - 6$$

$$64 - 4 * 64 - 40$$

6. Фарқи ададҳои 80 ва 39 ба чанд баробар аст?

1.

Аз рӯи расм масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед.

2. Ададҳоро тағ ба тағ навишта мисолҳоро, ҳал кунед:

$$60 - 12 \quad 50 - 29 \quad 40 - 16 \quad 90 - 23$$

$$3. \quad \begin{array}{lll} 14 + (51 - 20) & 79 + 1 - 8 & 45 + 15 - 6 \\ 51 - (9 + 42) & 56 - 40 + 0 & 96 - 90 + 0 \end{array}$$

4. Қавсҳоро тавре гузоред, ки баробариҳо дуруст шаванд:

$$\begin{array}{ll} 25 - 5 + 3 = 23 & 20 - 7 + 3 = 10 \\ 40 - 7 + 5 = 38 & 16 - 6 + 4 = 6 \end{array}$$

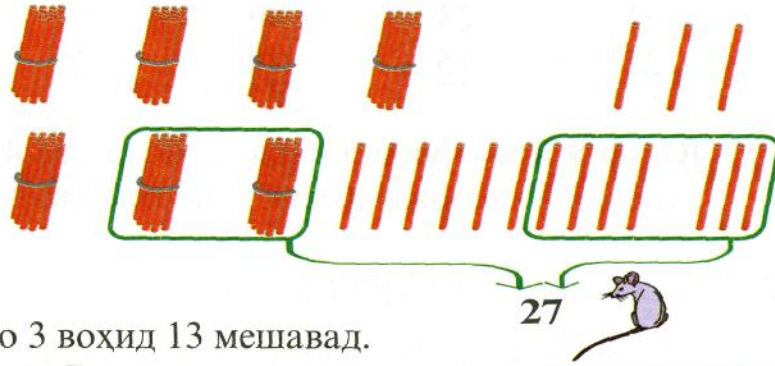
5. Дар ҳалта 60 кг нахӯд буд. Вақте ки як қисми нахӯдро сарф карданд, дар ҳалта 28 кг нахӯд монд. Чанд килограмм нахӯдро сарф карданд?

6. Дарозии порчаҳоро ёфта, онҳоро муқоиса кунед.

7. Зинапоя аз 13 поймонак иборат аст. Барои дар мобайни зинапоя шудан мо бояд дар болои кадом поймонак истем?

1. $43 - 27$

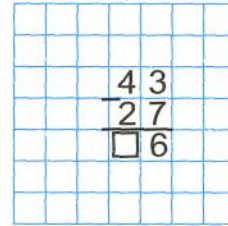
Як даҳию 3 воҳид 13 мешавад.

Аз 13 воҳид 7 воҳидро тарҳ мекунем: $13 - 7 = 6$.

6-ро дар таги воҳидҳо менависем.

Аз 3 даҳии боқимонда ...

Худатон давом диҳед.

2. Мисолҳоро фаҳмонида, ҳал кунед:

$$\begin{array}{r} 63 \\ -28 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 43 \\ -18 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 56 \\ -37 \\ \hline \end{array}$$

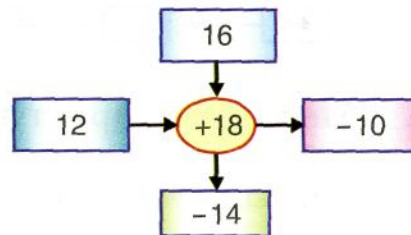
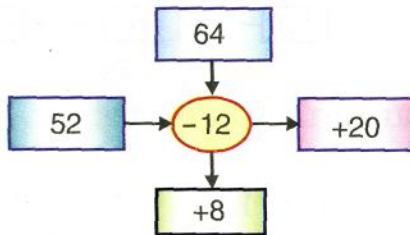
$$\begin{array}{r} 31 \\ -24 \\ \hline \end{array}$$

3. Дар чарогоҳ 40 гӯсфанд ва 32 баррача мечарид. Гӯсфандҳо аз баррачаҳо чандто зиёданд? Баррачаҳо аз гӯсфандон чандто каманд?

4. Ададҳои 9, 12 ва 15-ро ба намуди суммаи ҷамъшавандаҳои якхела нависед.

5. Масъалае тартиб диҳед, ки ин тавр ҳал карда шавад: $12 + (12 + 8)$.

6.

$$\begin{array}{r} 64 \\ -25 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} +23 \\ 15 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} -40 \\ 19 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} +54 \\ 35 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} -44 \\ 22 \\ \hline \end{array}$$

2. Юсуф 8 мисолро ҳал кард. Ҷ бояд боз 4 мисолро ҳал кунад. Юсуф бояд ҳамагӣ чанд мисолро ҳал кунад?

3. Аз ҳар як адад 12-ро тарҳ кунед.

50	45	71	40	56	83	42	30
----	----	----	----	----	----	----	----

$$\begin{array}{l} 30 - \square = 18 \quad \square - 27 = 3 \quad 46 - \square = 16 \\ 53 - \square = 20 \quad \square - 18 = 70 \quad 59 - \square = 40 \end{array}$$

5. Курта 13 сомони меистад, костюм назар ба курта 7 сомони қиматтар аст. Костюм чанд сомони меистад?

13 сомони

7 сомони қиматтар

6. Ар-ар аз чинор чанд метр баландтар аст? Мачнунбед аз ар-ар чанд метр пасттар аст? Чинор аз мачнунбед чанд метр баландтар аст?

$$\begin{array}{l} \boxed{36} \rightarrow \boxed{-18} \rightarrow \boxed{+6} \quad \boxed{50} \rightarrow \boxed{-16} \rightarrow \boxed{+10} \end{array}$$

8. Мисолҳоро дар сутунча навишта, ҳал кунед:

$$\begin{array}{llll} 86 + 13 & 9 + 55 & 88 - 47 & 54 + 27 \\ 96 - 50 & 94 - 64 & 29 + 71 & 43 - 19 \end{array}$$

9. $35 + 3$

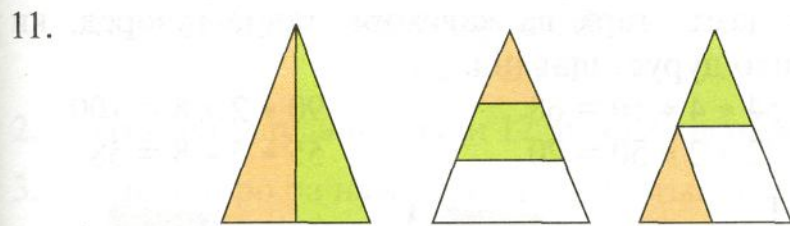
$84 - 30$

$98 - 6$

10. $47 - 8$
 $72 - 6$

$22 + 4 + 4$
 $27 - 9 - 9$

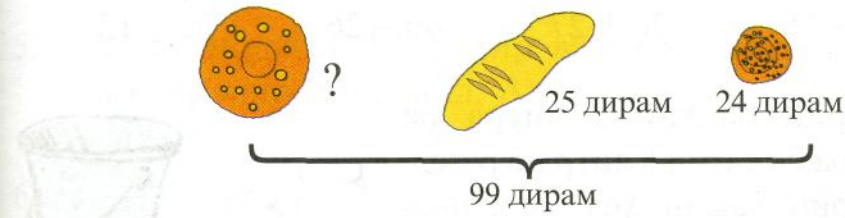
$100 - (20 + 30)$
 $90 - (24 + 6)$

Дар ҳар расм сегоғӣ секунҷаро ёбед.

12. Дар боғи «Табиатшиносони ҷавон» 50 дарахти бодом ҳаст. 36-то дарахт аллақай гул кардааст. Чанд дарахти бодом гул накарда мондааст?

13. Аз рӯи расм масъала тартиб диҳед.

Гӯсола ва гӯсфанд якҷоя чанд килограмм вазн доранд?

15. $70 - 68$ $48 + 9$ $40 + 27 - 6$
 $23 + 30$ $52 - 8$ $20 + 54 + 6$

16. $\square + \square = 12$ $\square - \square = 8$
 $\square + \square = 16$ $\square - \square = 5$

17. Амалҳои ҷамъ, тарҳ ва қавсхоро тавре гузореҷ, ки баробариҳо дуруст шаванд.

$54 * 4 * 10 = 68$

$90 * 2 * 8 = 100$

$72 * 2 * 50 = 20$

$55 * 5 * 8 = 58$

Дафтар, қалам ва хатпоққунак чанд дирамӣ мебошанд?

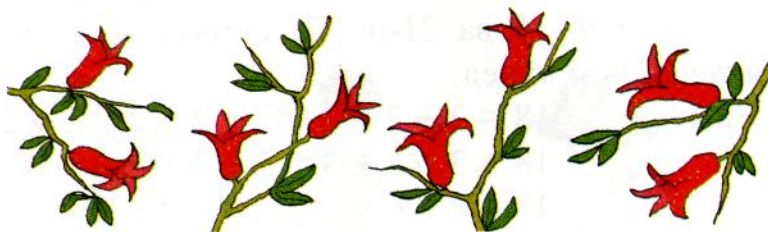
19. $62 - 24$ $81 - 34$ $38 - 26$ $43 + 26$
 $24 - 18$ $36 + 27$ $40 - 26$ $32 - 13$

20. Бо ёрии банкии 2 литра ва 3 литра ба сатил 5 литр об резед. Бо ёрии ҳамин хел ду банка 4 литр обро ба сатил резед.

21. $64 - 30 - 7$ $45 - (8 + 9)$ $24 - (4 + 16)$
 $78 - 50 + 3$ $77 - (67 + 3)$ $39 - 20 - 4$

1.

Дар ҳар як шох чандтоғӣ гули анор ҳаст? Дар ҳамаи шохҳо чандто гули анор ҳаст?

$$2 + 2 + 2 + 2 = 8$$

2. То ҳосил шудани адади 12 дутоғӣ ҳисоб кунед.

3. Адади 6-ро ба намуди суммаи ҷамъшавандаҳои якхела нависед.

$$6 = 2 + 2 + \dots$$

$$6 = \dots + \dots$$

4. Адади 10-ро ба намуди суммаи ҷамъшавандаҳои якхела нависед.

$$10 = \dots + \dots + \dots + \dots + \dots$$

$$10 = \dots + \dots$$

5. Аз як модагов 10 л шир ва аз модагови дигар 2 л камтар шир дӯшиданд. Аз ду модагов чанд литр шир дӯшиданд?

6.	$47 - 8$	$22 + 4 + 4$	$100 - (20 + 30)$
	$72 - 6$	$27 - 9 - 9$	$90 - (24 + 6)$
	$64 + 4$	$92 - 9 + 8$	$70 - (45 - 5)$

7. Бо сантиметр ифода кунед: 2 дм 7 см; 5 дм 5 см.

8. Ифодаҳоеро хонед, ки қиматашон ба 8 баробар бошад:

$$36 - 24$$

$$40 - 32$$

$$15 - 8$$

$$6 + 2$$

1. Ададҳои 9, 15 ва 21-ро ба суммаи чамъшавандаҳои якхела иваз кунед.

Намуна: $18 = 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2$

$18 = 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3$

$18 = 6 + 6 + 6$ $18 = 9 + 9$

2. Чанд маротиба 3-тогӣ гелос ҳаст?

3. Саодат дорад.

Саодат ҳамагӣ чанд гул дорад?

Раъно дорад.

Гулҳои Раъно чандто мешаванд?

4. Суммаи якчанд чамъшавандаи якхеларо ёбед.

$4 + 4 + 4 + 4 + 4$ $3 + 3 + 3 + 3 + 3$ $2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2$

$5 + 5 + 5 + 5$ $5 + 5 + 5$ $6 + 6$

5.
$$\begin{array}{r} + 54 \\ \underline{36} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 69 \\ \underline{28} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 44 \\ \underline{23} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 40 \\ \underline{9} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 40 \\ \underline{29} \end{array}$$

6. Бачаҳо барои хӯроки парандаҳо 46 кг гандум ва 14 кг арзан захира карданд. Онҳо зимистон ба парандаҳо 26 кг донро доданд. Чанд килограмм дон монд?

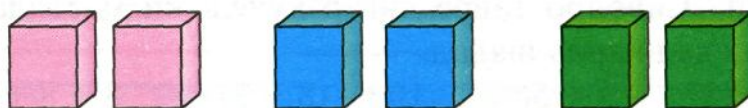
1.

Дар дасти бачаҳо чандто гули лола ҳаст?

$$5 + 5 + 5$$

2. Чанд маротиба 2-тоғӣ кубча ҳаст?

3. Дар моҳи апрел 19 рӯзи абрнок ва 11 рӯзи офтобӣ ҳаст. Моҳи апрел аз чанд рӯз иборат аст?

4. Ададҳои 6, 8 ва 12-ро ба суммаи ҷамъшавандаҳои якхела иваз намоед.

5. Суммаро ёбед: $6 + 6 + 6 + 6$, $4 + 4 + 4$

6. Писарак ба 16 дирам нон ва ба 32 дирам шир харид. \bar{U} ба касса 50 дирам дод. \bar{U} бояд чанд дирам бақия гирад?

7. Мисолҳоро тағ ба тағ навишта, ҳисоб кунед:

$$60 - 18 \quad 73 - 45 \quad 29 + 16 \quad 54 - 37$$

8. Дарозии ғӯлачӯб 8 м мебошад. Барои ғӯлачӯбро ба қисмҳои 2 метрӣ тақсим кардан онро чанд маротиба арра кардан лозим аст?

1. Чанд маротиба 3-тоғӣ кабк ҳаст?

2. Ададҳои 4, 14 ва 16-ро ба суммаи чамъшавандаҳои якхела иваз кунед.

3. Сарвиноз 4-то курта ва 3-то зиёдтар камзӯли лӯхтакашро шуст. Сарвиноз ҳамагӣ чандто либосро шуст? Саволро тавре дигар кунед, ки масъала бо як амал ҳал карда шавад.

4.	$54 + 37$	$3 + 56$	$100 - (8 + 2)$	$8 + 8 + 8$
	$83 - 76$	$8 + 42$	$100 - (16 + 4)$	$9 + 9 + 9$
	$92 - 54$	$6 + 94$	$100 - (3 + 27)$	$6 + 6 + 6$

5. Қавсхоро тавре барқарор кунед, ки мисолҳо дуруст шаванд:

$$30 - 5 + 2 = 27 \qquad 6 + 7 - 4 = 9$$

$$8 + 30 - 6 = 32 \qquad 20 - 8 + 8 = 4$$

6. Дар истгоҳи автобус 9 одам буд. Ба назди онҳо боз 5 кас омаду 4 нафарашон ба автобус савор шуданд. Дар истгоҳ чанд одам монд?

7. Чанд маротиба 2-тоғӣ сабзӣ ҳаст?

ЗАРБ

1. Дар гармхона 4 қатор дутоғӣ дарахти лиму ҳаст.

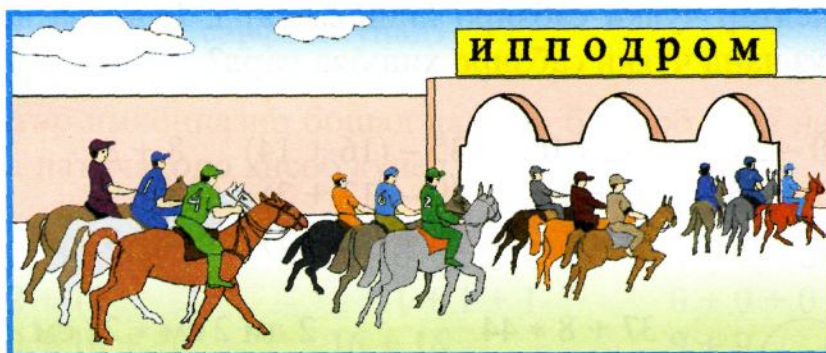
Дар гармхона ҳамагӣ чанд дарахти лиму ҳаст?

$$2 + 2 + 2 + 2 = 8$$

$$2 \cdot 4 = 8 \quad \text{Ҷавоб: 8 дарахти лиму.}$$

Агар 4 маротиба 2-тоғӣ гирем, 8 ҳосил мешавад ё агар 2-ро ба 4 зарб кунем, 8 ҳосил мешавад.

- 2.

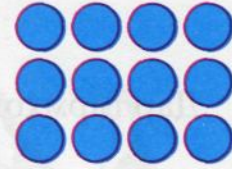
$$3 + 3 + 3 + 3 = 12$$

$$\text{ё } 3 \cdot 4 = 12$$

3. Акбарҷон дар 3 чӯяк 6-тоғӣ ниҳоли помидор кӯчат кард. Акбарҷон ҳамагӣ чанд ниҳоли помидор кӯчат кард?

4. $8 + 8 - 7$ $65 - 30$ $34 - 30$ $16 - 16$
 $17 + 13 - 6$ $38 + 20$ $19 - 13$ $12 - 0$

1.

$$5 + 5 + 5 + 5 = \square$$

$$4 + 4 + 4 = \square$$

$$5 \cdot 4 = \square$$

$$4 \cdot 3 = \square$$

2. Чамъро ба зарб иваз карда, ҳисоб кунед:

$$2 + 2 + 2 + 2 + 2 = \square$$

$$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 = \square$$

$$\bigcirc \cdot \triangle = \square$$

$$\bigcirc \cdot \triangle = \square$$

$$8 + 8 + 8 = \square$$

$$7 + 7 + 7 + 7 = \square$$

$$\bigcirc \cdot \triangle = \square$$

$$\bigcirc \cdot \triangle = \square$$

3. Гулноза дар як рӯз 20 чӯяк сабзӣ ва рӯзи дигар 2-то зиёдтар чӯяки сабзиро хишова кард. Гулноза дар ду рӯз чанд чӯяки сабзиро хишова кард?

4.	$80 - 24$	$32 + 0$	$35 - (16 + 14)$	$8 + 8$
	$57 + 26$	$0 + 0$	$49 - (17 + 3)$	$8 + 9$
	$63 + 15$	$0 - 0$	$25 + (12 - 7)$	$9 + 9$

5.		$37 + 8 * 44$	$2 \text{ дм } 2 \text{ см } * 22 \text{ см}$
		$83 + 6 * 89$	$57 \text{ см } * 5 \text{ дм } 4 \text{ см}$

6. Аз рӯи ифодаҳои зерин масъала тартиб диҳед:
 $12 - (5 + 3)$ $(18 + 12) - 8$

7. Сумма ва фарқи ададҳои 42 ва 8-ро ҳисоб кунед. Адади 42 аз 8 чандто зиёд аст? Адади 8 аз 42 чандто кам аст?

1. Зумрад китобхоро ба 3 раф гузошт. Дар ҳар раф 5-тоғӣ китоб буд. Зумрад чанд китобро ба рафҳо гузошт?

2. Зарбро ба чамъ иваз намоед ва ҳисоб кунед:
 $3 \cdot 4$ $2 \cdot 7$ $1 \cdot 3$ $4 \cdot 4$

3. $76 - 29$ $35 - (17 + 8)$ $(67 + 15) - 23$
 $82 - 56$ $29 + (29 - 19)$ $93 - (13 + 5)$
 $39 + 39$ $(64 + 27) - 34$ $82 - (16 + 42)$

4. Моҳира барои дӯхтани як чилди болишт 6 дақиқа вақт сарф кард. Ҷ барои дӯхтани дуто чилди болишт чанд дақиқа вақт сарф мекунад?

5. Агар имконпазир бошад чамъро ба зарб иваз намоед ва натиҷахоро ҳисоб кунед:

$3 + 3 + 3 + 3$	$6 + 6 + 5 + 6$	$4 + 5 + 2$
$12 + 12$	$1 + 1 + 1 + 1$	$0 + 0 + 0$
$10 + 10 + 10$	$16 + 16$	$9 + 9$

6. Дар осоишгоҳ дар ҳар як хайма 4 хонанда буд. Дар 5 хайма чанд хонанда буд?

7. Як метр матоъ 4 сомонӣ мебошад. 2 метр матоъ чанд сомонӣ мебошад? 5 метр матоъ-чӣ?

1. Дар мисоли оид ба зарб ҳар як адад ном дорад.
Маслан, **зарбкунада, зарбшаванда, ҳосили зарб**

$$\underbrace{3 \cdot 6}_{\text{ҳосили зарб}} = 18$$

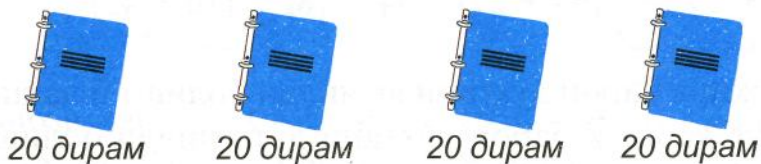
ҳосили зарб

Худи навишти $3 \cdot 6$ -ро ҳам ҳосили зарб меноманд.

2. Зарбшавандаҳоро номбар кунед ва ҳосили зарбро ҳисоб кунед.

$8 \cdot 2$	$3 \cdot 4$	$1 \cdot 3$	$6 \cdot 6$	$10 \cdot 2$
$7 \cdot 3$	$7 \cdot 4$	$8 \cdot 3$	$2 \cdot 6$	$6 \cdot 3$

- 3.

Нархи як дафтар 20 дирам мебошад. Барои харидани 4 дафтар чанд дирам сарф мешавад?

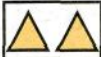

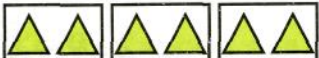

4. 12 апрели соли 2003 42-солагии рӯзи ба кайҳон парвоз кардани аввалин кайҳоннавард Ю. А. Гагаринро чашн гирифтанд.

Ю. А. Гагарин соати 9-у 7 дақиқа ба кайҳон парвоз намуда, соати 10-у 55 дақиқа ба замин баргашт. Бо ёрии модели соат муайян кунед, ки вай чанд соату чанд дақиқа дар кайҳон буд.

ЗАРБИ АДАДИ 2

1.

	2	
	$2 + 2$	$2 \cdot 2 = \square$
	$2 + 2 + 2$	$2 \cdot 3 = \square$
	$2 + 2 + 2 + 2$	$2 \cdot 4 = \square$
	$2 + 2 + 2 + 2 + 2$	$2 \cdot 5 = \square$

2. $2 \cdot 2 + 2$ $2 \cdot 3 + 2$ $2 \cdot 4 + 2$ $2 \cdot 5 - 2$

3. Дар зали варзиш 12 нафар хонандагони синфи дуҷум, 18 нафар хонандагони синфи сеҷум ва 14 нафар хонандагони синфи чорум бозӣ мекарданд. Дар зали варзиш ҳамагӣ чанд нафар хонандагон бозӣ мекарданд?

4. Барои дӯхтани як курта 2 м матоъ сарф мешавад. Барои дӯхтани 4 курта чанд метр матоъ сарф мешавад?

Барои дӯхтани як курта 2 м матоъ сарф мешавад.	4 курта дӯхтанд	Чанд метр матоъ сарф мешавад?
--	-----------------	-------------------------------

5. $3 + 47$ $86 - 15$ $60 - (12 + 28)$ $2 \cdot 3 + 10$
 $55 - 6$ $72 + 19$ $(94 - 14) + 20$ $2 \cdot 4 - 5$
 $14 + 7$ $61 - 12$ $42 + (18 - 10)$ $2 \cdot 5 + 3$

1.

$$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 \qquad 2 \cdot 6 = \square$$

$$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 \qquad 2 \cdot 7 = \square$$

$$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 \qquad 2 \cdot 8 = \square$$

$$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 \qquad 2 \cdot 9 = \square$$

2.

Зарбшаванда	2	2	3	2	5	3
Зарбшаванда	4	6	4	8	2	2
Ҳосили зарб						

3. Ададҳоро ба намуди суммаи ҷамъшавандаҳои якхела нависед.

$$12 = \square + \square \qquad 18 = \square + \square$$

$$12 = \square + \square + \square \qquad 18 = \square + \square + \square$$

$$12 = \square + \square + \square + \square \qquad 18 = \square + \square + \square + \square + \square + \square$$

4. Амалҳоро иҷро кунед:

$$4 + 4 = 8 \quad 3 + 3 = \quad 7 + 7 = \quad 5 + 5 + 5 =$$

$$4 \cdot 2 = 8 \quad 3 \cdot 2 = \quad 7 \cdot 2 = \quad 5 \cdot 3 =$$

5. Ҳосили зарбро ба намуди сумма нависед ва ҳосили ҷамъро ёбед.

$$6 \cdot 3 \qquad 8 \cdot 4 \qquad 12 \cdot 5 \qquad 20 \cdot 3$$

6. Дар як қуттӣ 6 кг конфет ҳаст. Дар 4-то ҳамин хел қуттӣ чанд килограмм конфет ҳаст?

$$7. \quad 46 - 17 \quad 6 \cdot 2 - 2 \quad 50 - (18 + 22) \quad 5 \cdot 3 - 12$$

$$52 - 8 \quad 2 \cdot 2 + 6 \quad (44 - 24) + 16 \quad 2 \cdot 7 + 16$$

1. $2 \cdot 4 = 8$ $2 \cdot 7 = 14$ $2 \cdot 3 = 6$
 $2 \cdot 4 + 5 = \square$ $2 \cdot 7 + 6 = \square$ $2 \cdot 3 - 6 = \square$

2. Наргис барои ҳал кардани як мисол 2 дақиқа сарф кард. Ў 3 мисолро дар чанд дақиқа ҳал мекунад?

3. Ҳосили зарби ададҳои зеринро нависед ва ҳисоб кунед:
 2 ва 6; 2 ва 8; 2 ва 5; 3 ва 2

4. Саволи масъаларо гӯед ва онро ҳал кунед.

Нархи як дафтар 2 дирам мебошад.	9 дафтар хариданд	?
----------------------------------	-------------------	---

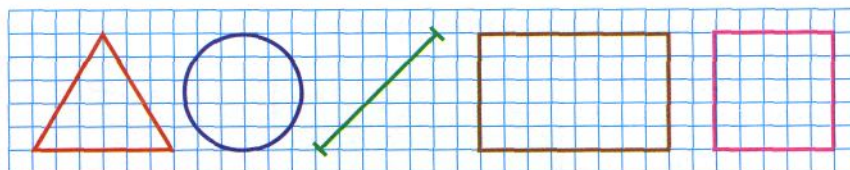
5. Самолёти «Як-40» аз Кӯлоб то Душанбе 20 дақиқа ва аз Душанбе то Хучанд 25 дақиқа зиёдтар парвоз кард. Самолёти «Як-40» аз Кӯлоб то Хучанд чанд дақиқа парвоз мекунад?

6.

Зарбшаванда	2	3	4	5	3	7	2	2
Зарбшаванда	6	6	2	3	5	2	2	8
Ҳосили зарб								

7. $43 + 7 - 12$ $2 \cdot 3 + 15$ $37 + 18$ $94 - 17$
 $32 - 12 + 9$ $26 - 2 \cdot 8$ $63 - 29$ $84 + 16$

8. Ин шаклҳо чӣ ном доранд?

ЗАРБИ АДАДИ 3

1. 3
- $3 + 3$ $3 \cdot 2 = \square$
- $3 + 3 + 3$ $3 \cdot 3 = \square$
- $3 + 3 + 3 + 3$ $3 \cdot 4 = \square$
- $3 + 3 + 3 + 3 + 3$ $3 \cdot 5 = \square$
- $3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3$ $3 \cdot 6 = \square$
- $3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3$ $3 \cdot 7 = \square$
- $3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3$ $3 \cdot 8 = \square$
- $3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3$ $3 \cdot 9 = \square$

2. $3 \cdot 2 + 3$ $3 \cdot 4 + 3$ $3 \cdot 7 - 3$ $3 \cdot 9 + 3$

3. Дар дарси варзиш 15 нафар хонандагон 3 нафарӣ саксакидананд. Ҳамагӣ чанд қатор ҳосил шуд?

4. $3 \cdot 7$ $60 - (13 + 47)$ $80 - 18$ $9 + 8$
 $2 \cdot 9$ $20 + (25 - 12)$ $80 - 79$ $7 + 8$

5. Матни масъаларо пурра кунед.

Велосипеди бачагона 3 чарх дорад.		
---	--	--

1. Дар пояи ҳайкали Исмоили Сомонӣ аз як мактаб 26, аз мактаби дигар 24 ва аз мактаби сеюм назар ба мактабҳои якуму дуоюм 20 нафар камтар хонандагон гулдаста гузоштанд. Чанд нафар хонандагони мактаби сеюм дар пояи ҳайкали Исмоили Сомонӣ гулдаста гузоштанд?

2. $2 \cdot 7 - 4$ $2 \cdot 4 + 5$ $3 \cdot 9 - 3$ $3 \cdot 3 + 3$

3. Самолёти «Як-40» дар ҳар як қатор 3 ҷои нишаст дорад. Мусофирон дар 9 қатор ҷойгир шуданд. Дар самолёт чанд нафар мусофир буд?

4. $42 \text{ дақиқа} * 1 \text{ соат}$ $2 \text{ дм } 8 \text{ см} * 8 \text{ дм } 2 \text{ см}$
 $1 \text{ соату } 2 \text{ дақиқа} * 80 \text{ дақиқа}$ $12 \text{ см} * 1 \text{ дм } 2 \text{ см}$

5. $85 - 46$ $28 + 28$ $60 - (83 - 80)$ $28 + 9$
 $37 + 18$ $35 + 35$ $41 + (68 - 60)$ $30 + 39$

6. Дар халта 45 кг лӯбиё буд. Рӯзи якум 7 кг ва рӯзи дуоюм 8 кг лӯбиёро сарф карданд. Чанд килограмм лӯбиё боқӣ монд?

7. Соат чанд аст?

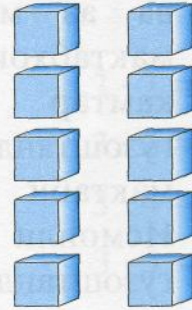
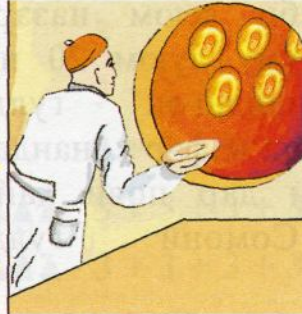
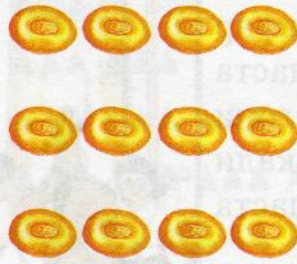

- Чӣ қадар вақт гузаштааст?

ҶОЙИВАЗКУНИИ ЗАРБШАВАНДАҲО

1.

$$3 \cdot 4 = 12$$

$$4 \cdot 3 = 12$$

$$2 \cdot 5 = 10$$

$$5 \cdot 2 = 10$$

Агар ҷои зарбшавандаҳоро иваз кунем, ҳосили зарб тағйир намеёбад.

2. $3 \cdot 5 = 15$ $6 \cdot 5 = 30$ $2 \cdot 7 = 14$ $4 \cdot 8 = 32$

$5 \cdot 3 = \square$ $5 \cdot 6 = \square$ $7 \cdot 2 = \square$ $8 \cdot 4 = \square$

3. Коркунони хоҷагии чанғали Даштиҷум рӯзи якум 15 кг ва рӯзи дуум 6 кг зиёдтар зира чиданд. Онҳо дар ду рӯз чанд килограмм зира чиданд?

4. $100 - 9$ $58 + 9 - 7$ $35 + 15 - 0$ $26 + 26$
 $99 + 1$ $34 - 5 + 1$ $60 - 8 + 0$ $12 - 12$

5. Дурустии баробариҳоро санҷед.

$65 - 17 = 48$ $47 + 18 = 56$ $1 \cdot 4 = 4$

$83 - 19 = 54$ $29 + 37 = 36$ $0 \cdot 7 = 0$

6. Талаба аз хонашон то мағоза 15 дақиқа ва аз мағоза то мактаб боз 8 дақиқа роҳ рафт. Талаба аз хонашон то мактаб чанд дақиқа роҳ рафт?

1. а) Нархи як килограмм лиму 2 сомонӣ мебошад. Амакам 3 кг лиму хариданд. Амакам ба чанд сомонӣ лиму хариданд?
 б) Нархи як килограмм сабзӣ 8 дирам мебошад. Тағоям 2 кг сабзӣ хариданд. Тағоям ба чанд дирам сабзӣ хариданд?

2. Ҳосили чамъи ададҳои сутунчаи якумро ҳисоб кунед.
8
5
9
28
35
19
- Ҳосили чамъи ададҳои сутунчаи дуюмро ҳисоб кунед.

Ҳосили чамъи ададҳои сутунчаи дуюмро чӣ тавр зудтар ёфтан мумкин аст?

3. Суммаро ба намуди ҳосили зарб нависед ва ҳисоб кунед.

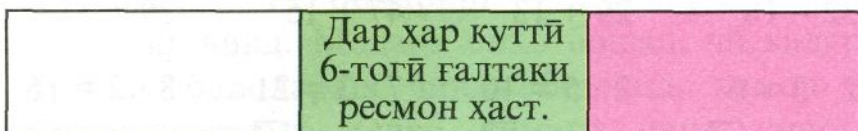
$$7 + 7 + 7 + 7$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3$$

$$6 + 6 + 6 + 6 + 6$$

$$4 + 4 + 4 + 4 + 4$$

4. Матни масъаларо пурра кунед.

5. Намоишгоҳи Комёбиҳои Хоҷагии Халқи Қумҳуриро дар як рӯз 24 нафар колхозчиён, 32 нафар сохтмончиён ва 38 нафар мактаббачагон тамошо карданд. Намоишгоҳро дар як рӯз чанд нафар одамон тамошо карданд?

6. $3 \cdot 4 * 3 \cdot 5$ $3 \cdot 9 * 9 \cdot 3$ $7 \cdot 3 * 3 \cdot 8$
 $2 \cdot 8 * 8 \cdot 2$ $4 \cdot 5 * 5 \cdot 5$ $8 \cdot 3 * 3 \cdot 8$

1. Назира, Музаффар ва Сайёра 5-тоғӣ мактуби табрикӣ навиштанд. Онҳо ба чанд кас мактуби табрикӣ навиштанд?

2. Ҳосили зарбро бо ду усул ба намуди ҳосили ҷамъ нависед:

$3 \cdot 7$

$5 \cdot 4$

$2 \cdot 6$

$8 \cdot 3$

3. Аз ададҳои 2, 7 ва 5 истифода бурда, се мисол доир ба зарб нависед. Онҳоро ҳисоб кунед.

$28 \text{ см} = 2 \text{ дм } \square \text{ см}$

$65 \text{ см} = \square \text{ дм } 5 \text{ см}$

$7 \text{ дм } 7 \text{ см} = \square \text{ см}$

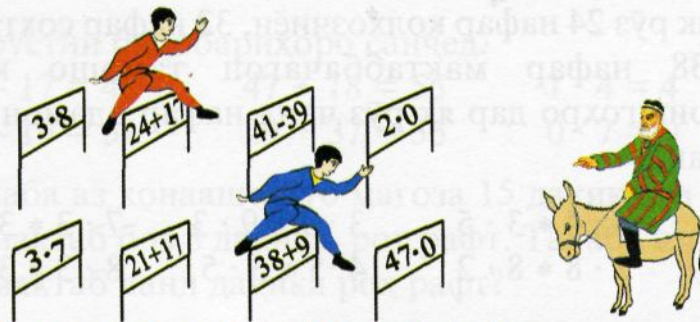
$56 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$

5. Фурӯшанда 18 м шоҳӣ, 29 м ҷит ва ҳамон қадаре, ки шоҳӣ ва ҷит фурӯхтааст, суф фурӯхт. Фурӯшанда чанд метр суф фурӯхт?

$$\begin{array}{cccc} 46 + 15 & 55 - 18 & 53 - 27 & 31 + 46 \\ 32 - 18 & 29 + 13 & 47 + 15 & 29 + 11 \end{array}$$

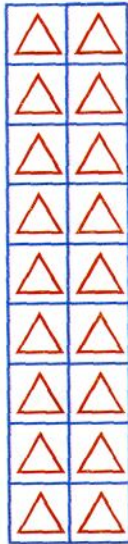
$$\begin{array}{cccc} 2 \cdot 3 = 6 & 2 \cdot 5 = 10 & 7 \cdot 3 = 21 & 8 \cdot 2 = 16 \\ 2 \cdot 4 = \square & 2 \cdot 6 = \square & 7 \cdot 4 = \square & 8 \cdot 3 = \square \end{array}$$

8.

ЗАРБИ АДАД БА 2

1.

Чадвали зарби 2-ро тартиб диҳед, навишта гиред ва дар хотир нигоҳ доред.

$$2 \cdot 2 = 4$$

$$2 \cdot 3 = 6 \quad 3 \cdot 2 = \boxed{6}$$

$$2 \cdot 4 = 8 \quad 4 \cdot 2 = \boxed{}$$

$$2 \cdot 5 = 10 \quad 5 \cdot 2 = \boxed{}$$

$$2 \cdot 6 = 12 \quad 6 \cdot 2 = \boxed{}$$

$$2 \cdot 7 = 14 \quad 7 \cdot 2 = \boxed{}$$

$$2 \cdot 8 = 16 \quad 8 \cdot 2 = \boxed{}$$

$$2 \cdot 9 = 18 \quad 9 \cdot 2 = \boxed{}$$

2. а) Комил 3 кг бодиринг чинд. Бародараш 2 кг зиёдтар бодиринг чинд. Бародари Комил чанд килограмм бодиринг чинд?

б) Комил 3 кг бодиринг чинд. Бародараш 5 кг бодиринг чинд. Модари онҳо бошад, чӣ қадаре, ки Комилу бародараш чинда бошанд, ҳамон қадар бодиринг чинд. Онҳо ҳамагӣ чанд килограмм бодиринг чиданд?

3. $27 + 73$	$50 + 9 + 11$	$(36 + 14) - 20$	$8 + 0$
$100 - 73$	$48 - 5 - 20$	$40 - (18 - 8)$	$8 - 0$
$100 - 27$	$52 - 12 + 7$	$(73 - 13) + 19$	$8 \cdot 0$

4. Порчай якум назар ба порчай дуҷум 3 см кӯтоҳтар аст. Дарозии порчай дуҷум 7 см аст. Ин порчаҳоро созед.

1. Дар ноҳияи мо 8-то боғчаи бачаҳо амал мекард. Имсол бошад 11-то боғчаи бачаҳо амал мекунад. Боғчаи бачаҳо чандто зиёд шуд?
2. $63 - 34$ $19 + 38$ $56 - 18$ $26 + 53$
3. Ҳафт нафар талабаҳои синфамон гулдаста оварданд. Ҳар як даста 5-тогӣ гули садбарг дошт. Талабаҳо ҳамагӣ чандто гули садбарг оварданд?
4.
 - 1) Адади 16-ро 19 воҳид зиёд кунед. Чамъро чӣ тавр иҷро кардед?
 - 2) Суммаи ададҳои 28 ва 14-ро ёбед.
 - 3) Чамъшавандаи якум 22 ва чамъшавандаи дуум 39 аст. Сумма ба чанд баробар аст?
 - 4) Адади 42 аз 26 чанд воҳид зиёдтар аст?
 - 5) Камшаванда ба 43 ва камкунанда ба 8 баробар аст. Фарқ ба чанд баробар аст?
5. Дурустии баробариҳои зеринро санҷед.

$$2 + 2 + 2 = 3 + 3$$

$$7 + 7 + 7 + 7 = 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4$$

$$4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 5 + 5 + 5 + 5 + 5$$

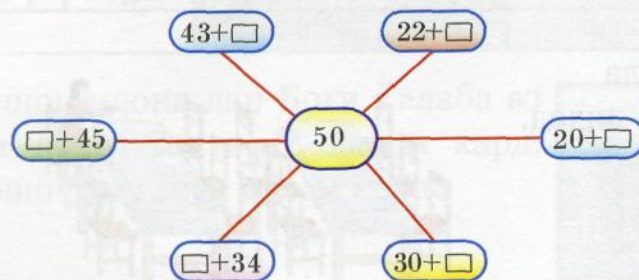
$$6 + 6 + 6 = 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3$$

ЗАРБИ АДАД БА 3

1. Чадвали зарби 3-ро тартиб диҳед, навишта гиред ва дар хотир нигоҳ доред.

	$3 \cdot 3 = 9$	
	$3 \cdot 4 = 12$	$4 \cdot 3 = \square$
	$3 \cdot 5 = 15$	$5 \cdot 3 = \square$
	$3 \cdot 6 = 18$	$6 \cdot 3 = \square$
	$3 \cdot 7 = 21$	$7 \cdot 3 = \square$
	$3 \cdot 8 = 24$	$8 \cdot 3 = \square$
	$3 \cdot 9 = 27$	$9 \cdot 3 = \square$

2. Панҷ нафар аъзоёни маҳфили «Табиатшиносони чавон» барои парандаҳо 3-тоғӣ донхӯрак сохтанд. Онҳо ҳамагӣ чанд донхӯрак сохтанд?
3. $29 - (27 - 8)$ $77 - 8$ $3 \cdot 7$ $4 \cdot 3$
 $40 + (7 + 7)$ $46 - 9$ $5 \cdot 3$ $6 \cdot 2$
 $70 - (20 - 6)$ $54 - 7$ $2 \cdot 9$ $8 \cdot 3$
4. Бобои Мирзораҳматулло рӯзи якум 17-то ва рӯзи дуюм 5-то зиёдтар ниҳоли тутро пайванд карданд. Бобо дар ду рӯз чандто ниҳоли тутро пайванд карданд?
- 5.

$$\begin{array}{cccc}
 1. & 6 \cdot 3 & 14 + 14 - 8 & (99 - 9) + 10 & 5 \cdot 2 \\
 & 7 \cdot 2 & 7 + 7 - 4 & 83 - (20 - 7) & 3 \cdot 3
 \end{array}$$

2. а) Дар як табақча 3-то анор ҳаст. Дар 3-то ҳамин хел табақча чандто анор ҳаст?
 б) Дар як табақча 3-то анор ҳаст. Дар 4-то ҳамин хел табақча чандто анор ҳаст?
 в) Дар як табақча 3-то анор ҳаст. Дар 5-то ҳамин хел табақча чандто анор ҳаст?
 Дар 6-то, 7-то ҳамин хел табақчаҳо чандто анор ҳаст?

3. а) Дар як табақча 3-то хурмо ҳаст. Дар 3-то ҳамин хел табақча чандто хурмо ҳаст?
 б) Дар як табақча 4-то хурмо ҳаст. Дар 3-то ҳамин хел табақча чандто хурмо ҳаст?
 в) Дар як табақча 5-то хурмо ҳаст. Дар 3-то ҳамин хел табақча чандто хурмо ҳаст?
 Агар дар як табақча 6-то, 7-то хурмо бошад, дар 3-то ҳамин хел табақчаҳо чандто хурмо мешавад?

4.

Тарҳшаванда	17	19		49	36		50	14
Тарҳкунанда	8		8	19		63		
Фарқ		9	12		30	7	20	7

5. Масъала тартиб диҳед.

ТАҚСИМ

1. 8 дона кулча буд.
Онҳоро ба ду табақча
ба миқдори баробар
гузоштан лозим аст.

Аввал ба ҳар табақча яктоғӣ кулча мегузорем:

Кулчаҳои боқимондари яктоғӣ гузоштан мегирем:

Дар ҳар як табақча чандтоғӣ кулча шуд?

Мо муайян намудем, ки адади 8 аз дуто чортоғӣ
иборат аст.

Ин гуна масъалаҳоро бо амали тақсим ҳал мекунанд:

8-ро ба 2 тақсим кунем 4 ҳосил мешавад.

2.

6-то расм буд.	Онҳо ба 2 саҳифаи албом ба миқдори баробар часпонданд	Ба ҳар саҳифа чандтоғӣ сурат часпонданд?
----------------	---	--

3. Тамошои идона дар Боғи Ғалаба аз
соати 10 то соати 13 давом кард.
Тамошо чанд соат давом кард?

ТАҚСИМ БА 2

1.

	$2 : 2 = 1$
	$4 : 2 = 2$
	$6 : 2 = 3$
	$8 : 2 =$
	$10 : 2 =$
	$12 : 2 =$
	$14 : 2 =$
	$16 : 2 =$
	$18 : 2 =$

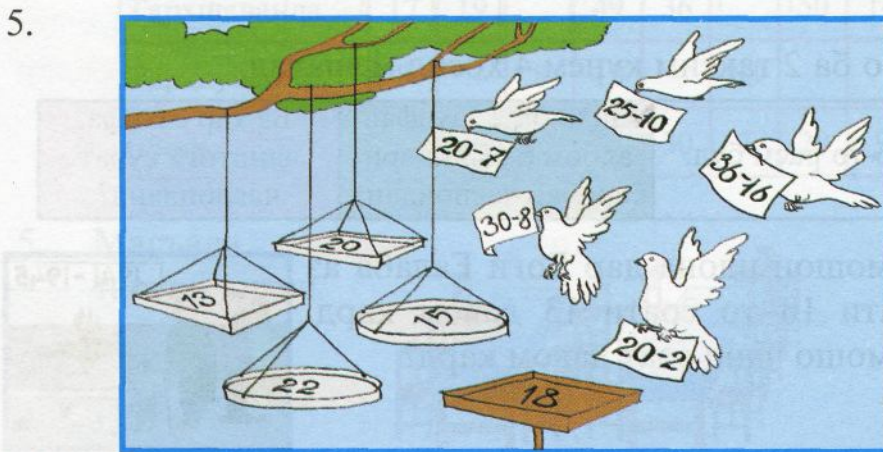
2.

$18 : 3 = 6$
 $18 : 6 = 3$

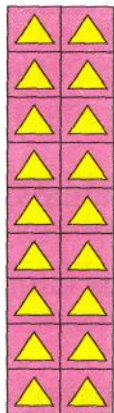
3.

$46 + 15$	$55 - 18$	$53 - 27$	$31 + 45$
$32 - 18$	$24 + 13$	$47 + 15$	$29 + 11$

4. 46 м рохро ду бригада аз ду тараф таъмир мекарданд. Бригадаи якум 18 м ва бригадаи дуюм 12 м рохро таъмир кард. Чанд метр рох таъмир нокарда монд?

1. Аз расм истифода бурда, мисолҳои зеринро ҳал кунед:

$$\begin{array}{l}
 18 : 2 = \square \quad 16 : 2 = \square \quad 12 : 2 = \square \\
 18 : 9 = \square \quad 16 : 8 = \square \quad 12 : 6 = \square \\
 18 : 3 = \square \quad 16 : 4 = \square \quad 12 : 3 = \square \\
 14 : 2 = \square \quad 6 : 2 = \square \\
 14 : 7 = \square \quad 6 : 3 = \square \\
 10 : 2 = \square \quad 8 : 2 = \square \\
 10 : 5 = \square \quad 8 : 4 = \square
 \end{array}$$

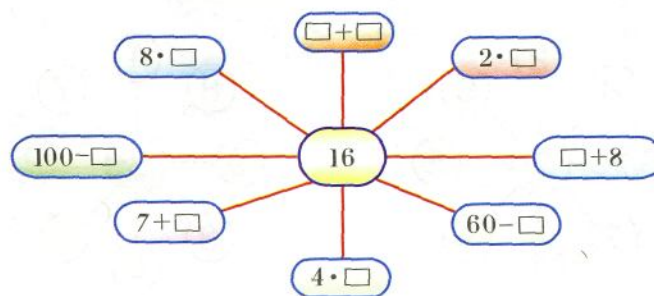
2. Масъалае тартиб диҳед, ки ин тавр ҳал карда шавад.

$$16 : 2 \quad 8 \cdot 2$$

3. $3 \cdot 4 - 2$ $18 : 6$ $39 - 14 + 25$ $0 + 5$
 $2 \cdot 3 + 4$ $12 : 4$ $67 + 16 - 33$ $0 \cdot 5$

4. Дар рӯзҳои таътили баҳорӣ Шарофиддин 86 саҳифа ва Фарзона 54 саҳифа китоб хонд. Шарофиддин назар ба Фарзона чанд саҳифа зиёдтар китоб хонд? Фарзона назар ба Шарофиддин чанд саҳифа камтар китоб хонд?

- 5.

1. Аз рӯи намуна мисолҳои зеринро ҳал кунед:

$$7 \cdot 2 = 14 \quad 9 \cdot 2 \quad 6 \cdot 2 \quad 5 \cdot 2$$

$$2 \cdot 7 = \square \quad 2 \cdot 9 \quad \dots \quad \dots$$

$$14 : 2 = 7 \quad 18 : 2 \quad 12 : 2 \quad \dots$$

$$14 : 7 = \square \quad 18 : 9 \quad \dots \quad \dots$$

2. а) 10 кг ордро ба 5 халта ба миқдори баробар андохтанд.
Ба ҳар халта чанд килограмми орд андохтанд?

б) 10 м лентаро 2 метри ба духтарчаҳо тақсим карданд.
Чанд духтарча лента гирифт?

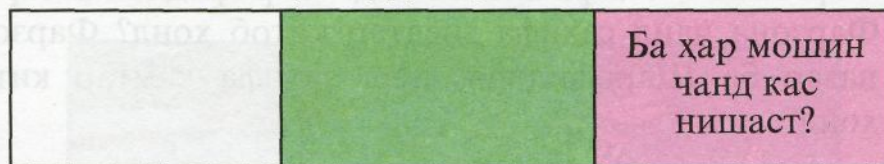
3. Ба анбор 15 мошин ҷав, 3 мошин камтар ҷавдор ва чӣ қадаре, ки ҷав ва ҷавдор буд, ҳамон қадар мошин гандум оварданд. Ба анбор чанд мошин гандум оварданд?

$$4. \quad 70 - 49 \quad 77 + 7 \quad 40 - 7 + 20 \quad 2 \cdot 6 + 2$$

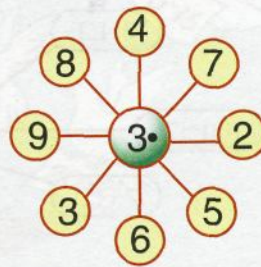
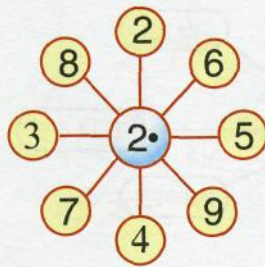
$$70 - 32 \quad 60 - 39 \quad 37 + 3 - 30 \quad 3 \cdot 5 + 5$$

$$73 - 60 \quad 16 + 8 \quad 74 - 7 + 10 \quad 9 \cdot 3 + 20$$

5. Матни масъаларо пурра кунед.

6.

7. Ҷумлаҳои зеринро ба намуди ифода нависед:
- Суммаи ададҳои 12 ва 8
 - Ҳосили зарби ададҳои 7 ва 4
 - Ҳосили қамъи ададҳои 20 ва 15
 - Фарқи ададҳои 14 ва 9
8. а) Маҳмудҷон 15 дирам дошт. $\bar{У}$ ба ҳамин пул 3-то қалам харид. Якто қалам чанд дирам аст?
 б) Маҳмудҷон 15 дирам дошт. $\bar{У}$ бо ин пул қаламҳои 5 дирама харид. Маҳмудҷон чандто қалам харид?
9. Ҳосили зарбро ёбед.
 $7 \cdot 4$ $3 \cdot 8$ $6 \cdot 5$ $2 \cdot 9$ $5 \cdot 3$
10. Аз рӯи намуна мисолҳоро ҳал кунед.
 $6 \cdot 5 = 30$ $5 \cdot 7 = \square$ $8 \cdot 3 = \square$ $4 \cdot 8 = \square$
 $30 : 5 = \square$
 $30 : 6 = \square$
11. Се масъалае тартиб диҳед, ки ин тавр ҳал карда шавад:
 $6 \cdot 4$ $24 : 4$ $24 : 6$

12. Бозии «Кӣ зудтар меёбад».

12
23
24
38
67

+8

13
24
27
28
48

+7

11
23
26
29
47

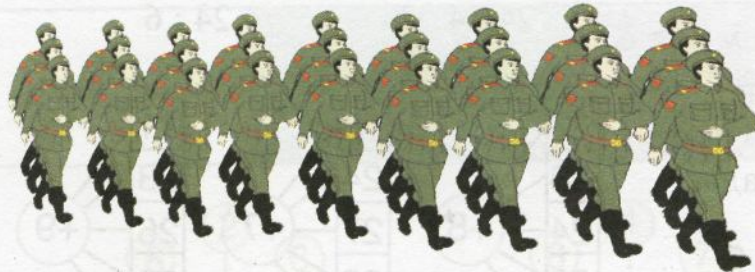
+9

ТАҚСИМ БА 3

1. $3 : 3 = 1$ 2. $27 : 3 = 9$
 $6 : 3 = 2$ $27 : 9 = 3$
 $9 : 3 = 3$
 $12 : 3 =$
 $15 : 3 =$
 $18 : 3 =$
 $21 : 3 =$
 $24 : 3 =$
 $27 : 3 =$

3. $8 \cdot 3 = 24$ $5 \cdot 3 = 15$ $7 \cdot 3 = \square$
 $24 : 8 = 3$ $15 : 5 = \square$ $21 : 7 = \square$
 $24 : 3 = 8$ $15 : 3 = \square$ $21 : 3 = \square$

4. Гурӯҳи аскарон 3 нафарӣ саф кашида, ба ҷои машқ рафтанд. Аскарон дар чанд қатор саф кашиданд?

5. $43 - 17$ $65 - 28$ $40 - 28$ $3 \cdot 4 - 9$
 $6 + 7 - 9$ $30 - 19$ $3 \cdot 7 - 6$ $78 - 19$
 $56 + 4 - 6$ $2 \cdot 6 + 8$ $55 + 17$ $52 - 16$

1. Ҳисоб кунед ва дар хотир нигоҳ доред:

$3 \cdot 3 = \square$

$9 : 3 = \square$

$4 \cdot 3 = \square$

$12 : 3 = \square$

$12 : 4 = \square$

$5 \cdot 3 = \square$

$15 : 3 = \square$

$15 : 5 = \square$

$6 \cdot 3 = \square$

$18 : 3 = \square$

$18 : 6 = \square$

$7 \cdot 3 = \square$

$21 : 3 = \square$

$21 : 7 = \square$

$8 \cdot 3 = \square$

$24 : 3 = \square$

$24 : 8 = \square$

$9 \cdot 3 = \square$

$27 : 3 = \square$

$27 : 9 = \square$

2. 1) Илҳом 3-то китобчаи бачагона харид ва 24 дирам дод. Як китобча чанд дирам будааст?

2) Илҳом 3-то китобчаи ҳар кадомаш 8 дирамӣ харид. \bar{U} барои ҳамаи харид чанд дирам дод?

3) Илҳом 24 дирам дошт. \bar{U} ба ин пулҳо китобчаҳои 8 дирама харид. Илҳом чандто китобча харид?

3. $74 - 18$

$32 + 19$

$72 - (42 + 30)$

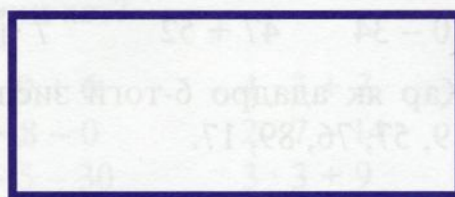
$29 + 16$

$46 - 17$

$67 + (13 - 13)$

4. Илҳом 15 дирам дошт. Ба \bar{u} боз 9 дирам доданд. \bar{U} ба ҳамаи пулаш қаламҳои 6 дирама харид. Илҳом чандто қалам харид?

5. Дарозии тарафҳои ин шаклҳоро чен кунед ва навишта гиред.

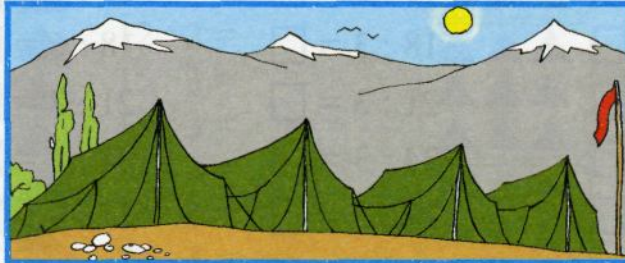

$$1. \quad 7 \cdot 3 = 21 \quad 6 \cdot 3 = \square \quad 9 \cdot 3 = \square$$

$$21 : 3 = 7 \quad 18 : 3 = \square \quad \dots$$

$$21 : 7 = 3 \quad 18 : 6 = \square \quad \dots$$

2.

Бачаҳо дар осоишгоҳи тобистона истироҳат мекунанд. Дар ҳар як хайма 3 хонанда ҳаст. Дар 4 хайма чанд хонанда ҳаст? Дар 5 хайма-чӣ? Дар 6 хайма-чӣ?

3. 24 нафар хонандагон дар осоишгоҳ истироҳат мекунанд. Дар ҳар як хайма 3 нафарӣ хонанда ҳаст. Чанд хайма лозим мешавад?

$$4. \quad 17 - \square = 9 \quad \square + 8 = 14 \quad 6 \cdot \square = 18$$

$$4 + \square = 13 \quad \square - 7 = 9 \quad \square \cdot 3 = 21$$

5. $6 \cdot 2 * 6 \cdot 3 \quad 8 \cdot 2 * 2 \cdot 8$
 $4 \cdot 3 * 4 + 4 + 4 \quad 5 \cdot 3 * 5 \cdot 3 - 2$

$$6. \quad 38 + 15 \quad 98 - 29 \quad 5 \cdot \square = 15 \quad 12 : 2$$

$$64 - 49 \quad 78 - 58 \quad \square \cdot 3 = 27 \quad 12 : 3$$

$$70 - 34 \quad 47 + 52 \quad 7 \cdot \square = 21 \quad 12 : 4$$

7. Ҳар як ададро 6-тоғӣ зиёд кунед ва навишта гиред:
 19, 57, 76, 89, 17.

1.

Ба расм нигоҳ карда, як масъала доир ба зарб ва як масъала доир ба тақсим тартиб диҳед ва онҳоро ҳал кунед.

2. $4 \cdot 7 = 28$ $8 \cdot 5 = 40$ $6 \cdot 3 =$
 $28 : 4 = \square$ $40 : 8 = \square$...

3. $65 + 8$ $7 \cdot 2 - 10$ $3 \cdot 9$ $15 : 5$
 $75 - 9$ $5 \cdot 4 + 8$ $4 \cdot 6$ $15 : 3$
 $80 - 12$ $8 \cdot 4 - 12$ $9 \cdot 2$ $27 : 3$

4. Бочка бо карами намакинаш 54 кг мебошад. Массай бочка 8 кг аст. Массай карамро ёбед.

5. Дар сатил 10 л об меғунҷад. Агар сатил 6 л об дошта бошад ба он боз чанд литр об рехтан мумкин аст? Оё боз 5 л об рехтан мумкин аст?

6. $40 - (9 + 7)$ $58 - 9 + 6$ $4 \cdot 3 + 7$
 $18 + (13 - 7)$ $47 + 8 - 0$ $2 \cdot 7 - 14$
 $50 + (5 + 8)$ $78 - 5 - 30$ $3 \cdot 3 + 9$

ТАКРОРИ МАВЗЎЪҲОИ АСОСИИ ГУЗАШТА

- Ададҳои якрақамаро номбар кунед. Адади 0-ро пеш аз кадом адад номбар мекунад?
- То 100 дахтогӣ ҳисоб кунед.
- Ададҳои дурақамаро аз 20 то 30 нависед.
- Ададҳои дурақамаро нависед, ки бо рақами 3 тамоми мешаванд.
- Адади 47 чанд даҳӣ ва чанд воҳид дорад? Адади 85-чӣ?
- Пеш аз адади 85 кадом адад меояд? Баъди он чӣ? Ададҳоро аз 87 то 100 нависед.
- Адади 4 дар навишти зерин чӣ маъно дорад:
4, 24, 44, 74?
$\begin{array}{r} 60 \\ -47 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 26 \\ +37 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 52 \\ -23 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 29 \\ +41 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 86 \\ +14 \\ \hline \end{array}$
$\begin{array}{l} \geq \\ = \\ \leq \end{array}$	$27 - 7 * 27 - 8$	$15 \text{ см} * 1 \text{ дм} 4 \text{ см}$
	$36 - 16 * 37 - 16$	$5 \text{ дм} 6 \text{ см} * 56 \text{ см}$
$49 - (13 + 8)$	$(83 + 17) - 52$	$69 - 0$
$28 + (17 - 9)$	$(97 - 8) + 11$	$0 + 17$
- Ду порча кашед. Дарозии порчаи якум 12 см ва дарозии порчаи дуюм 5 см кӯтоҳтар бошад.
- Аз расм истифода бурда, доир ба ҷамъ ва зарб мисолҳо тартиб диҳед.
а)   б)
- Дар ғаллазор 52 нафар марду зан гандум дарав мекарданд. Занҳо 37 нафар буданд. Чанд нафар мардҳо гандум дарав мекарданд?
$100 - 70$	$60 + 40$	$23 + 0$	$0 - (6 + 8)$
$100 - 30$	$80 + 20$	$23 - 0$	$40 - (8 + 7)$

15.

Ҷамъшаванда	14	9		18
Ҷамъкунанда	5		48	
Сумма	36	17	60	

Аз рӯи намуна мисолҳои бо ҳам алоқаманд тартиб диҳед:

$$14 + 5 = 19 \quad 9 + 8 = 17 \quad \dots \quad \dots$$

$$5 + 14 = 19 \quad 8 + 9 = \square \quad \dots \quad \dots$$

$$19 - 5 = 14 \quad 17 - 9 = 8 \quad \dots \quad \dots$$

$$19 - 14 = 5 \quad 17 - 8 = \square \quad \dots \quad \dots$$

16.

Тарҳшаванда	15	11		37
Тарҳкунанда	6		9	3
Фарқ		4	5	

Аз рӯи намуна мисолҳои бо ҳам алоқаманд тартиб диҳед:

$$15 - 6 = 9 \quad 11 - 7 = \square \quad \dots \quad \dots$$

$$15 - 9 = 6 \quad \dots \quad \dots \quad \dots$$

$$9 + 6 = 15 \quad \dots \quad \dots \quad \dots$$

17. Ададҳоро ба намуди суммаи ҷамъшавандаҳои якхела нависед:

$$15 = \square + \square + \square \quad 36 = \square + \square + \square + \square$$

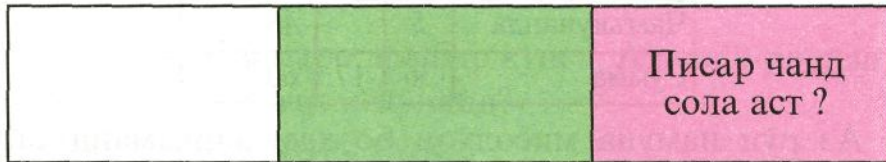
$$24 = \square + \square + \square \quad 28 = \square + \square + \square + \square$$

18. Ифодаҳоро нависед ва қимати онҳоро ёбед: Суммаи ададҳои 48 ва 3; 52 ва 8; 26 ва 9 ба чанд баробар аст. Фарқи ададҳои 36 ва 20; 60 ва 13; 22 ва 7 ба чанд баробар аст.

19. $8 \cdot 4 - 30$ $8 \cdot 3$ $24 : 3$ $21 : 7$

$2 \cdot 8 - 6$ $3 \cdot 9$ $27 : 3$ $24 : 8$

20. Матни масъаларо пурра кунед.

21. Китоб 12 саҳифа дорад. Талаба онро дар 2 рӯз хонда тамоm кард. Талаба дар як рӯз чанд саҳифа китоб хондааст?
22. Дар як даста 13-то гули садбарги сурх ва дар дастаи дигар 4-то камтар гулҳои садбарги сафед буд. Дар дастаи дуом чанд гул буд? Дар ду даста чанд гул буд?
23. Дар гулдаста 7-то гули садбарги сурх, 2-то зиёдтар гули зард ва чӣ қадаре, ки гули сурху зард бошад, ҳамон қадар гули садбарги сафед буд. Чандто гули садбарги сафед буд?
24. Масъаларо бо расм тасвир карда, ҳал намоед:
1) 12 дона гулро ба 3 духтарак баробар тақсим карда доданд. Ҳар як духтар чандто гул гирифт?
2) 12 дона гулро 4-тоғӣ ба духтарон тақсим карда доданд. Чанд духтар гул гирифт?
25. Чуқурии чоҳ 10 м аст. Дар дастаи сатил банди дарозиаш 8 м баста шудааст. Оё аз чоҳ об гирифтани мумкин аст? Агар дарозии банд 9 м, 10 м, 11 м бошад-чӣ?
26. Ба тасмаи серанга нигоҳ карда, масъалаҳои гуногун тартиб диҳед.

МУНДАРИЧА

АДАДҲО АЗ 1 TO 20

Чамъ ва тарх	3
Килограмм	38

САДӢ

Ададҳо аз 1 то 100	43
Литр	45
Детсиметр	48
Метр	62
Соат. Дақиқа	65
Санҷидани чамъ	89
Санҷидани тарх	90
Ҳисоббарории хатгӣ	94
Зарб	123
Зарби адади 2	127
Зарби адади 3	130
Ҷойивазкунии зарбшавандаҳо	132
Зарби адад ба 2	135
Зарби адад ба 3	137
Тақсим	139
Тақсим ба 2	140
Тақсим ба 3	144
Такрори мавзӯҳои асосии гузашта	148

Атохонов Разиюлло, Изатуллоев Куган,
Ҳалимов Ғоиб

МАТЕМАТИКА

Китоби дарсӣ барои синфи 2

Гуруҳи нашрӣ:

Муҳаррир М. Муuroдов
Мусаҳҳех Б. Мирзоев
Дизайн ва ороиш М. Муuroдов
Муҳаррири техникӣ Д. Курбонов
Чопи компютерӣ М. Боева

© Ҳазинаи хайрияи «Сарпараст», 2005

Литсензияи № 049

© ЗАО «Издательство «Учебная литература», 2005

Ба чопаш 21.05.05 имзо шуд.

Андозаи қоғаз 70x90 1/16. Қоғази офсетӣ.

Гарнитураи Times New Roman Тj. Чопи офсетӣ.

Ҳаҷм 9,5 ҷузъи чопии аслий.

Адади нашр 100 000 (II - 80 000)

Заказ 14832

Отпечатано в ОАО «Саратовский полиграфический комбинат»
410004, г. Саратов, ул. Чернышевского, 59.

НИШОНИ ДАВЛАТИИ ТОҶИКИСТОН

ПАРЧАМИ ДАВЛАТИИ ТОҶИКИСТОН

СУРУДИ МИЛЛИИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Шеъри Гулназар Келди

Оҳанги Сулаймон Юдаков

Диёри арҷманди мо,
Ба бахти мо сари азизи ту баланд бод,
Саодати ту, давлати ту бегазанд бод.
Зи дурии замонаҳо расидаем,
Ба зери парчами ту саф кашидаем,
кашидаем,
Зинда бош, эй Ватан, Тоҷикистони озоди ман!

Барои нангу номи мо Ту аз умеди рафтагони мо нишонаи,
Ту баҳри ворисон ҷаҳони ҷовидонаи,
Хазон намерасад ба навбахори ту,
Ки мазраи вафо бувад канори ту,
канори ту,
Зинда бош, эй Ватан, Тоҷикистони озоди ман!

Ту модари ягонаи,
Бақои ту бувад бақои хонадони мо,
Мароми ту бувад мароми ҷисму ҷони мо,
Зи ту саодати абад насиби мост,
Ту ҳастиву ҳама ҷаҳон ҳабиби мост,
ҳабиби мост, Зинда бош, эй Ватан,
Тоҷикистони озоди ман!

$2 \times 1 = 2$	$3 \times 1 = 3$	$4 \times 1 = 4$	$5 \times 1 = 5$
$2 \times 2 = 4$	$3 \times 2 = 6$	$4 \times 2 = 8$	$5 \times 2 = 10$
$2 \times 3 = 6$	$3 \times 3 = 9$	$4 \times 3 = 12$	$5 \times 3 = 15$
$2 \times 4 = 8$	$3 \times 4 = 12$	$4 \times 4 = 16$	$5 \times 4 = 20$
$2 \times 5 = 10$	$3 \times 5 = 15$	$4 \times 5 = 20$	$5 \times 5 = 25$
$2 \times 6 = 12$	$3 \times 6 = 18$	$4 \times 6 = 24$	$5 \times 6 = 30$
$2 \times 7 = 14$	$3 \times 7 = 21$	$4 \times 7 = 28$	$5 \times 7 = 35$
$2 \times 8 = 16$	$3 \times 8 = 24$	$4 \times 8 = 32$	$5 \times 8 = 40$
$2 \times 9 = 18$	$3 \times 9 = 27$	$4 \times 9 = 36$	$5 \times 9 = 45$
$2 \times 10 = 20$	$3 \times 10 = 30$	$4 \times 10 = 40$	$5 \times 10 = 50$

$6 \times 1 = 6$	$7 \times 1 = 7$	$8 \times 1 = 8$	$9 \times 1 = 9$
$6 \times 2 = 12$	$7 \times 2 = 14$	$8 \times 2 = 16$	$9 \times 2 = 18$
$6 \times 3 = 18$	$7 \times 3 = 21$	$8 \times 3 = 24$	$9 \times 3 = 27$
$6 \times 4 = 24$	$7 \times 4 = 28$	$8 \times 4 = 32$	$9 \times 4 = 36$
$6 \times 5 = 30$	$7 \times 5 = 35$	$8 \times 5 = 40$	$9 \times 5 = 45$
$6 \times 6 = 36$	$7 \times 6 = 42$	$8 \times 6 = 48$	$9 \times 6 = 54$
$6 \times 7 = 42$	$7 \times 7 = 49$	$8 \times 7 = 56$	$9 \times 7 = 63$
$6 \times 8 = 48$	$7 \times 8 = 56$	$8 \times 8 = 64$	$9 \times 8 = 72$
$6 \times 9 = 54$	$7 \times 9 = 63$	$8 \times 9 = 72$	$9 \times 9 = 81$
$6 \times 10 = 60$	$7 \times 10 = 70$	$8 \times 10 = 80$	$9 \times 10 = 90$

